

CURZIO
MALAPARTE

TECHNIQUE
DU COUP D'ÉTAT

Les Cahiers Rouges

Grasset

Curzio Malaparte

puĉo tekniko

tradukis el la itala Juliette Bertrand

Nova reviziita kaj korektita eldono

3 4200 00929739 7

© Eldonoj Grasset & Fasquelle, 1966.

De la sama verkinto, Grasset-eldonoj:

Federico Sanchez bone salutas vin, 1993.

Kia bela dimanĉo, 1980.

La viro konata kiel Curzio Malaparte estis fakte Kurt Erich Suckert, naskita de germana patro la 9-an de junio 1898 en Prato, Toskanio. Kreskigite inter toskanaj kamparanoj, li forkuris kaj membriĝis je dek ses jaroj en la francan armeon. Liaj heroaĵoj en Champagne kaj en la Aisne gajnis al li la Croix de Guerre kun palmo, du citaĵoj kaj serioza gasumado de la pulmoj en la fonto de 1918. Post mallonga restado en diplomatio, kiu ebligis al li ĉeesti la Conférence de la paco ĉe Versailles kaj por esti parto de la Itala Legacio en Pollando, li revenis al Italio en 1921 kaj aliĝis al la faŝisma partio jaron poste, delogite de la armea kuraĝo kaj socialismo de Mussolini. Liaj problemoj komenciĝas; lia Nietzscheanismo kaj lia libereco de spirito ne bone kongruas kun la reguloj de la partio kaj la personeco de ĝia gvidanto Direktoro de la semajna gazeto La Conquête de l'Etat, administranto de la eldonoj de La Voce, la fajra Malaparte atendas 1929 kaj la interkonsentoj de Laterano portreti en broŝuro publikigita en revuo la Duce sub la trajtoj de sinjoro Kameleono. Mussolini riproĉas, malpermesas la publikigon de la teksto en volumeno kaj proponas al la verkisto, por trankviligi lin, la administradon de la torina tagĵurnalo La Stampa. En 1931 Malaparte rompis kun la faŝisma partio.

En Parizo, invitite de Daniel Halévy, la fondinto de la "Verdaj Kajeroj", li publikigis Technique du coup d'Etat (1931) kaj Bonhomme Lénine (1932), malpermesitajn en Italio kaj Germanio. Politika korespondanto en Londono en 1933, li estis alvokita fare de la Duce por reveni al Italio. Kuraĝa, fiera ĝis senkonscieco, Malaparte obeis; li tuj estis ĵetita en malliberejon, tiam juĝita al kvin jaroj da deviga loĝado en la Lipari Insuloj. Eldonita, en 1939 li kreis la kontraŭfaŝisman revuon Perspektivoj, en kiu precipe kunlaboris Alberto Moravia.

Milita korespondanto en la Alpaj trupoj en 1940, li profitis por verki La Suno estas blinda, romano, kiu kondamnas la eniron en militon kontraŭ Francio, tuj malpermesita. Sistema kontraŭulo, li verkis de la rusa fronto, en 1941, serion da artikoloj malamikaj al Germanio. Post restado sur la finna fronto, li foriris al Svedio. Mussolini falis, li revenis al Italio kaj aliĝis al la Potenca Dividado de partizanoj.

Konstruita de la stato de lia lando post la milito, Malaparte ekloĝis dum pluraj jaroj en Parizo kie li publikigis du teatraĵojn en la franca, *Du cote de chez Proust* (1948) kaj *Das Kapital* (1949). Li tiam revenis al Italio, al sia eksterordinara vilao en Capri (la progresinta domo sur la maro de Malestimo, de Godard) kaj laboris por la kinejo. Dum vojaĝo al Ĉinio en 1956, li konfesis esti favora al la komunista reĝimo. La jaro 1957, tiu de lia morto, estos terura; suferante de pulmoj kaj koro, malgaja memoro pri siaj militaj vundoj, Malaparte luktis kvar monatojn kontraŭ la morto, rememorante kun la malvarma konscienco, kiu neniam malsukcesis al li siajn lastajn tagojn ĉe la magnetofono.

Blood (1937) kie li asertas sin kiel pacifisto, *Kaputt* (1944) kiu prezentas Eŭropon en milito kaj la peregrinojn de la verkisto en la Oriento, fine la *Haŭto* (1949), bildo de Italio honta kaj ruinigita de konfliktoj estas la ĉefaj romanoj. pri tiu ĉi enfant terrible, fajra cinika, tiel brila kiel egocentra, kiu unu tagon respondis al Mussolini, intrigita de sia "katastrofa" pseŭdonimo: "Napoleon estis nomita Bonaparte, kaj li finiĝis malbone; Mi nomiĝas Malaparte, kaj mi bone finos! (Raportita de Michel Mourre en *Vortaro de Aŭtoroj*, Laffont.)

La temo de *Technique du coup d'etat* povas esti resumita per unu decida frazo: "Kiel vi kaptas modernan ŝtaton kaj kiel vi defendas ĝin. » Malaparte ektiras de teorio, kiun li pruntedonas al Trockij: la insurekcio estas maŝino, kiu postulas teknikistojn agante sur limigita tereno, koncentrante siajn klopodojn, frapante "rekte kaj forte" sur la ĉefajn organojn de la ŝtato; la cirkonstancoj favoraj al puĉo estas do ne nepre de politika kaj socia naturo, ili estas prefere afero de teknika kaj taktika organizo (Trotskij protestis - vidu la antaŭparolon de Malaparte - sed tio ne estas la ĉefa punkto) . Por subteni kaj ilustru tiun ĉi tezon, la aŭtoro analizas la bolŝevikan puĉon de 1917. Li montras kiel, dek jarojn poste, la taktikaj instruoj de Trockij estis uzataj de Stalino por forpuŝi lian rivalon en la lukto inter la du viroj por la sinsekvo de Lenin. Uzante tre personan metodon, konvinkan miksaĵon de raportaĵo kaj studo, Malaparte ankaŭ dissekcas la venkon de la polo Pilsudski kontraŭ la sovetianoj en 1920, la malsukcesan puĉon de Kapp en Berlino la saman jaron, kaj dediĉas ĉapitron al la 18-a Brumaire de Bonaparte kies legalismo influis. puĉoj

modernaj. La lastaj du ĉapitroj dediĉitaj al Mussolini kaj Hitler estas okulfrapaj. La aŭtoro donas sian plenan mezuron en la priskribo de la preparado de la tagoj de oktobro 1922, modelo de taktika ribelo, kiu transdonis Italion al Duce. Koncerne Hitleron, kompare kun virino, Malaparte vidas en li nur karikaturo de Mussolini, "nekapabla prezenti la problemon de la konkero de potenco sur la insurekcia tereno", timema, ĵaluza, regata de liaj pasioj. Ĉi tiu portreto de la diktatoro, verkita du jarojn antaŭ ol li ekregis, estas eksterordinare intuicia.

Kiam ĝi estis publikigita, *Technique du coup d'etat* estis salutita ĉie en la mondo kiel "traktato pri la arto de defendado de libereco". Ĝia febra klareco en taktika ekspozicio, ĝia portretarto, ĝia psikologia fajneco aplikita al politiko ne maljuniĝis kaj igas ĉi tiun libron klasikaĵo, kiun ni povas, fine, relegi.

KE LA DEFENDO DE LIBERECO "NE NE RAPORTU »

Mi malamas ĉi tiun libron. Mi malamas lin per mia tuta koro. Li donis al mi gloron, ĉi tiu kompatindulo nomata gloro, sed li estas samtempe la fonto de mia tuta mizero. Por ĉi tiu libro mi travivis longajn monatojn en malliberejo, longajn jarojn de deportado al la insulo Lipari, polican persekuton tiel eta kiel kruela. Por ĉi tiu libro, mi konis la perfidon de amikoj, la malbonan fidon de malamikoj, la egoismon kaj la malbonecon de la homoj, Estas el ĉi tiu libro ke la stulta legendo naskiĝis, kiu faras min cinika estaĵo kaj kruela, ĉi tiu speco de Machiavelli maskita. kiel Kardinalo de Retz, kiun homoj ŝatas vidi en mi: kiu, tamen, estas nur verkisto, artisto, libera homo, kiu suferas pli de la malfeliĉoj de aliaj ol de la sia propra.

Tiu ĉi libro, eldonita en Francio en 1931 (de Bernard Grasset, en la kolekto "Les Écrits" reĝisorita de Jean Guéhenno), kaj pri kiu ĉi tiu nova eldono celas siamaniere festi la centjariĝon de la Komunista Manifesto de 1848, estas ankaŭ. juna kaj vivanta hodiaŭ .nun ol tiam. Eble oni kritikos min, ke mi ne riĉigis ĝin per kelkaj novaj ĉapitroj pri la hispana respublika revolucio, pri la faŝisma revolucio de Franco, pri la interna milito en Hispanio, pri la tre lastatempa defenestrado de Prago aŭ pri la puĉoj kiuj estas . preta preskaŭ ĉie en Eŭropo.

Al tiu ĉi riproĉo, mi povus respondi, ke ĉiuj ĉi eventoj, okazintaj post la publikigo de ĉi tiu libro, alportis nenion novan al la moderna tekniko de la puĉo. Ĉi tiu tekniko restas tia, kia mi havas ĝin studita kaj priskribita.

Iom da progreso tamen aperas en la moderna tekniko de la defendo de la Ŝtato. Ĉu mia libro estas kredinda? Aŭ pli ĝuste al la leciono de la eventoj de la lastaj jaroj? S-ro Jean Chiappe, al kiu mi sendis, en 1931, ekzempleron de mia Technique du coup d'etat kun ĉi tiu dediĉo: "Al S-ro Jean Chiappe, teknikisto de la puĉo", skribis al mi, ke tiom mia libro estis danĝera en la manoj de la malamikoj de libereco, kaj dekstre kaj maldekstre, same kiel ĝi estis altvalora en la manoj de ŝtatestoj, sur kiuj la

respondeco defendi demokratajn liberecojn. "Vi instruas ŝtatestojn," li aldonis, "kompreni la revoluciajn fenomenojn de nia tempo, antaŭvidi ilin, malhelpi la ribelemajn preni la potencon per perforto." Eble la defendantoj de la ŝtato sciis multe pli profiti el la leciono de la eventoj ol el la legado de mia verko. Ĉu la sola merito de mia tekniko de la puĉo instruis al la defendantoj de la libereco kiel interpreti la okazaĵojn, kaj kia estas la leciono tiri el ili?

Kia stranga destino, tiu de ĉi tiu libro! Malpermesite de totalismaj registaroj, kiuj vidis en ĝi specon de "manlibro de la perfekta revoluciulo", nigralistigita de liberalaj kaj demokrataj registaroj, por kiuj estis nenio alia ol manlibro de la arto de s kapti potencon per perforto, kaj ne, ĉe samtempe, manlibro pri la arto defendi la Ŝtaton; akuzita pri faŝismo de la trockiistoj, kaj de Trockij mem, kaj de trockismo de iuj komunistoj, kiuj ne suferas vidante la nomon de Trockij miksitita kun la nomo de Lenino kaj, plie, kun tiu de Stalin: li ne Tamen malofte libro vekis tiom da diskuto, tiom da konfliktantaj pasioj. Malofte verko servis tiel bone, kaj tiel seninterese, por bono kaj malbono.

Mi rememoras, ĉi-rilate, sufiĉe strangan fakton, pri kiu la tiamaj gazetoj faris grandan bruon. Kiam princo Stahrenberg estis arestita en la Tirolo, pro ordono de la kanceliero de Aŭstrio, Dolfuss, pro akuzo de konspiro kontraŭ la ŝtato, kopio de Puĉo Tekniko estis trovita, horresco referens, en lia biblioteko. Tuj, Dolfuss prenis tiun pretekston por malpermesi ĝin en Aŭstrio. Sed la tago, kiam Dolfuss estis murdita de la nazioj, la gazetoj anoncis, ke ankaŭ sur lia labortablo troviĝis kopio de la Tekniko . Kopio, mi estus tentita diri, kies paĝoj eĉ ne estis tranĉitaj. Ĉar se Dolfuss estus leginta mian libron, kaj estus povinta profiti el ĝi, verŝajne li ne estus fininta tiel.

Ĝuste de ĉi tiu Tekniko datiĝas mia legendo: ĉi tiu ridinda legendo, kiu respondecas min pri ĉiuj revolucioj de niaj tagoj kaj de la venontaj, ia Deus ex machina de ĉiuj problemoj de Eŭropo, maniero de la "malhela beleco". de nuntempaj revolucioj, a

Moderna Machiavelli kies cinikismo, specifa por la viroj de la itala Renesanco, estus kunligita kun marksisma kaj faŝisma cinikismo. Stranga legendo, kiun vane volas nei: ĉar ĝi kreis el mi, en la okuloj de la mondo, bildon, kiu obstine persekutas min pri Mefistofeles, kiu persekutas la obstinecon de Faŭsto.

Iu, kiu konas min tia, kia mi estas, komparis min kun Kartezio en sia forno: ĉu estas mia kulpo, se la eventoj, kies kurson mi sekvas en la varmo de mia biblioteko, okazas sub mia fenestro kaj daŭrigas laŭ miaj antaŭvidoj? Ĉu mi kulpas, se, foje, mi okupiĝis sur la strato, kiel tiom da aliaj viroj surstrate, en la revolucioj de nia tempo?

Mi estis atestanto, spektanto, ne protagonisto, de la eventoj kiujn mi registris en ĉi tiu libro. Nur mia aĝo, eble, malpermesis al mi ludi la rolon de aktoro en ĉi tiuj dramoj. Mi estis dudekjara, kiam mi atestis la Aŭgustajn Tagojn de 1920 en Varsovio. : franca komandanto, kies nomo estis Charles de Gaulle. Simpla spektanto ankaŭ. Mi estis dudek trijara, en 1922, kiam Mussolini kaptis la potencon. Kiel tiu infano, kiu mi estis, tiu ĉi inteligenta, kuraĝa sed ankoraŭ malklara infano, sola kaj silentema meze de tiom da malestimaj kaj malestimindaj herooj, povus ludi la rolon de Maĥiavelo, Kardinalo de Retz? Se mi estus do, dudekjara, kia oni ŝatus, ke mi estu, mi miras, ke mi ne fariĝis nova Aleksandro, nova cezaro. Mi fariĝis nur verkisto.

Mi estis intime, konscie implikita en nur unu revolucio: tiu, kiu renversis faŝismon. Mia rolo tamen, eĉ en ĉi tiu revolucio, estis modesta: mi ne ŝatus ludi la heroon. Mi kontribuis al ĝi, neniu povas disputi ĝin, per miaj skribaĵoj, per miaj jaroj en malliberejo kaj deportado, per mia partopreno, kiel soldato, kiel batalanto, en la milito de liberigo. Dum du jaroj mi pafis kontraŭ la germanoj kaj la faŝistoj. Mi partoprenis, kun la aliancitaj trupoj kaj la partizana divizio "Possente", en la bataloj de Cassino, en la liberigo de Romo kaj Florenco, en la bataloj sur la Gotika Linio. Mi ne ludis la heroon, mi nur faris mian devon kiel simpla "rezistanto", kiel simpla oficiro de

la Itala Armeo de Liberigo, kiel tiom da aliaj. Kaj se hodiaŭ mi ne pozas kiel heroo, kiel tiom da aliaj, tio estas nur ĉar la meritoj de la batalanto povas nenion aldoni, nenion forpreni, el la meritoj de la verkisto.

Kiajn malfeliĉojn ĉi tiu libro kaŭzis al mi! Bonvenigita kun malfido komence, poste kun kolero, fine kun furiozo de Mussolini, mia tekniko de la puĉo estis malpermesita en Italio. Eldonita en Germanujo en 1932, tio estas longe antaŭ la alveno de Hitler (Des Staatsstreichs, Tal Verlag, Leipzig und Wien, 1932), ĝi faris veran kontribuon al kontraŭhlera propagando. (Mia Puĉo Tekniko estis la unua libro kontraŭ Hitler aperinta en Eŭropo.) Dum la germanaj politikaj elektoj de aŭtuno 1932, ĉiuj muroj de urboj kaj urbetoj en Germanio estis kovritaj per afiŝoj de la Kontraŭnazia Demokratia Fronto en kiu, sub la grandprema titolo: "Kiel la itala verkisto Curzio Malaparte juĝas Hitleron kaj Naziismon", estis presitaj la plej malestimaj pasaĝoj de la ĉapitro pri Hitler.

Mi neniam konis Hitleron, mi neniam kontaktis lin. Sed mi divenis. Miaj paĝoj pri Hitler enhavas maltrankvilajn profetaĵojn, rigardetojn de surpriza vero. Kiel ni povas esti surprizitaj, ke Hitlero, alveninte en la potencon en 1933, estis, per dekreto de la gauleiter de Saksio, rapidis, ke mia libro estu kondamnita esti forbruligita sur la publika placo, en Leipzig, per la mano de la ekzekutisto, laŭ la nazia rito? La Tekniko estis ĵetita en la flamojn sur la sama paliso kiu reduktis al cindro tiom da verkoj malpermesitaj pro rasaj aŭ politikaj kialoj. Tiu ĉi fino estas la plej nobla, kiun, nuntempe, verkisto povas deziri por siaj libroj.

Kvankam estas sufiĉe malofte, ke inteligenta viro finas pendi renversita de la homoj mem kiuj lekis liajn piedojn dum dudek jaroj, estas certe ke Mussolini estis inteligenta viro. Sed li havis, kiel ĉiu homo el la popolo en Italio, kuriozan miksaĵon de respekto al talento kaj kulturo, kaj malfido, malestimo al intelektuloj. Tiel li persekutis, foje kruele, ĉiujn, kiujn li nomis per tiu malestiminda nomo. Kiam ili sukcesis persvadi lin, ke tia kaj tia verkisto, tia kaj tia leterulo estas nur intelektulo, li agis kontraŭ tiu ĉi malfeliĉulo kun la plej perfekta trankvilo de la konscienco. Estis sen

dubas pri multe da ĵaluzo, pri sia malestimo al intelektuloj.

"Diktaturo," diras mia Puĉa Tekniko, " estas la plej kompleta formo de ĵaluzo. Sed eĉ pro sia kolerego kontraŭ ĉi tiu libro, kaj pro sia malestimo al mi, Mussolini eble neniam kliniĝus por ĵeti min en malliberejon, se Hitler ne estus petinta de li mian kapon. La miro, en Italio kaj eksterlande, estis grandega. Estis la unua fojo, ke verkisto en Italio estis malliberigita ne pro la krimo de konspiro, sed pro sia literatura verko. Al la Times kaj la Manchester Guardian, kiuj defendis min, juĝante laŭ mia persona kazo de la realaj kondiĉoj de literaturo en Italio, Mussolini havis la faŝistajn gazetojn respondi la 6-an de oktobro 1933, ke mia aresto "estis nur ago de "normala". administracio'.

Mi do estis arestita, enfermita en la malliberejo de Regina Coeli, iel humiligita, eĉ batita, kaj finfine kondamnita al kvinjara deportado al la insulo Lipari "pro kontraŭfaŝisma agado eksterlande" (oficiala komunikado de la Agentejo Stefani). de la 11-a de oktobro 1933). La eksponaĵoj kontraŭ mi estis kopio de mia Puĉa Tekniko, pri kiu Mussolini mem markis la kulpigitajn masaĝojn per ruĝa krajono, la afiŝojn de la Kontraŭnazia Demokratia Fronto de Germanio, letero, kiun mi skribis kontraŭ marŝalo Balbo kelkajn. monatojn antaŭe, en kiu, en la nomo de ĉiuj italaj verkistoj, mi defendis la liberecon de arto kaj literaturo, kaj kontraŭfaŝisman artikolon, subskribitan per mia nomo, kiu aperis en marta numero de 1933 de Nouvelles literaturaj verkoj sub la titolo "Immoralité du Guichardin. »

Liberigita en 1938, mi spertis la tutan bagatelan kaj tro facilan polican persekuton suferitan de ĉiuj, kiuj forlasis faŝismajn malliberejojn. Pro la malsupereca komplekso, kiun li havis kontraŭ tiuj, kiujn li ofendis, Mussolini neniam pardonis min, ke mi ĵetis min en malliberejon. Miaflanke, nun kiam li mortis, mi pardonis lin. Mi havas tre bonajn kialojn por esti kristano.

Li komencis malpermesante al mi resti en mia domo en Forte dei Marmi, en Toskanio, kaj en mia naskiĝurbo, Prato, kie mi havis mian familion. Por iri tien, eĉ dum kelkaj horoj, mi bezonis specialan permeson de la polico. Li forprenis mian pasporton, malebligante al mi reveni

en Parizo kie vokis min miaj fidelaj francaj amikoj. Estis malpermesite al mi, ene de Italio, alproksimiĝi al la landlimo: mi ne povis iri norden de Milano, Torino, Verono. Per ordono subskribita de lia mano, li malfermis enketon por konstati ĉu mi estas judo, kun la espero trovi ankoraŭ unu kialon, kiu pravigus, antaŭ sia propra konscienco, mian konduton kaj la lian. Kaj tio en 1936, du jarojn antaŭ la rasaj leĝoj. Tiu ĉi unuopa ideo, kiu restas al mi neklarigebla, montras, kiomgrade lia malsupereca komplekso humiligis lin.

La esploro, kiun li premis per siaj personaj intervenoj kun la poliestro (mi havas la dokumentojn), konstatas nedisputeble, ke miaj kompatindaj prapatroj neniel respondecis pri mia tekniko de la puĉo. Tamen, li renovigis la enketon en 1938, okaze de la promulgo de rasaj leĝoj, je granda miro de ambasadoro Dino Alfieri, Ministro de Popola Kulturo, kiu respondecis pri ĉi tiu vana inkvizicio. Ve, mi eĉ ne estis juda.

Ĉi tiu ridinda kaj kortuŝa senindeco klarigeblas nur per ĉi tiu fakto: mia amiko Giovanni Comisso, unu el la plej bonaj italaj verkistoj de mia generacio, havis la delikatan malprudencan publikigi, en historia esejo pri la urbo Verono, dokumenton, kiun li estis malkovrinta en la arkivoj de la Doĝoj, en Venecio, pruvante ke inter la sekretaj agentoj de la Koncilio de la Dek ekzistis judo, nomita Mussolini, kaj ke, sekve, la Mussolini-familio estis de juda origino.

La libro de Comisso estis kaptita, kaj esploro estis malfermita ne kontraŭ Comisso, sed kontraŭ mi, kiu fariĝis la propekisto de la itala literaturo. Ĉi-okaze Dino Alfieri flustris al mia orelo: „Pri kio plendas Mussolini? Ĉi tio nur povas helpi lin en lia vatikana politiko, la fakto ke li descendas de Jesuo Kristo. »

Ne sufiĉis al li, ke mi estis, laŭ lia ordono, strikte observita. Li iris ĝis nun por malpermesi al mi subskribi per mia nomo la malmultajn literaturajn artikolojn, kiujn mi publikigis en la Corriere della Sera. Mi devis subskribi la nomon de Kandido. Ĉiufoje kiam nazia gvidanto venis por omaĝi lin en Romo, li arestigis min "kiel antaŭzorgo". Mi estis danĝera, kaj mi ne sciis ĝin! Tiel okazis, ke mi estis enkarcerigita, kun miaj iamaj kunuloj el Regina Cœli kaj Lipari, preskaŭ ĉiuj laboristoj.

Komunistoj, dum la vizitoj kiujn Hitler, aŭ Goebbels, aŭ Goering, aŭ Himmler, faris tiutempe al Mussolini. Mi devis rifuĝi en Capri, malproksime de Romo, kaj malproksime de la regionoj de Italujo, tra kiuj trairas la Brenner-trajno survoje malsupren al Romo.

En 1939, la Corriere della Sera proponis al mi vojaĝon al Etiopio. Post longaj interparoloj inter la faŝismaj aŭtoritatoj kaj la direktoro de la Corriere della Sera, s-ro Aldo Borelli, kiu ne nur ne lasis min foriri, sed faris sian eblon por malpliigi la persekutojn, al kiuj mi estis submetita, mi fine ricevis la permeson foriri al Etiopio. Tamen Mussolini ordonis havi min akompanata de polica inspektoro, Doktoro Conte, kaj de agento, kiu neniam forlasis mian flankon dum tiu ĉi longa vojaĝo de tri mil kilometroj tra Etiopio. Mussolini timis, ke mi kaŝe surteriĝos en Port-Said, aŭ ke mi atingos Francion tra Ĝibutio. Kaj dum la eliro kaj ĉe la reveno, mi estis enŝlosita, proksime de Port-Said kaj Suez, en kabano, kaj tenita sub viglado ĝis la foriro de la boato. Mi havas la raportojn, kiujn D-ro Conte regule sendis al Mussolini, por ripeti al li ĉiun mian vorton kaj teni lin informita pri la antaŭzorgoj, kiujn li opiniis utile preni por malhelpi min eskapi.

Stranga okazaĵo okazis dum ĉi tiu vojaĝo. Mi iris de la lago Tana, kie estas la fontoj de la Blua Nilo, al Adis-Abebo, trans la Goggiam en ribelo (vojaĝo de mil kilometroj sur la dorso de mulo), aliĝinte al eritrea bataliono, kiu estis liberigonta la garnizonon de Debra Marcos sieĝita fare de ribelantoj. Iun vesperon nin atakis hordo de du mil etiopaj militistoj. Mi estis senhelpa, mi ne povis defendi min. Mi petis de la polica inspektoro, Doktoro Conte, permeson preni la fusilon de askario, kiu ĵus estis mortigita proksime de mi. La komisaro de polico donis ĝin al mi, mi prenis la fusilon de la mortinto, kaj mi batalis kontraŭ la ribelantoj, flankitaj de miaj du gardanĝeloj, kiuj pafis sur ĉi tiujn sovaĝulojn sen deturni de mi la okulojn. Por nia konduto en ĉi tiu sanga afero, doktoro Conte kaj mi estis ornamitaj per la Croix de Guerre. Dum mia Turneo de Etiopio en 80 tagoj, mi vojaĝis, kiel Phileas Fogg, akompanita ne de unu, sed de du policanoj al kiuj, verŝajne, mi ŝuldas mian vivon. Ĉar se doktoro Conte, anstataŭ permesi al mi preni la fusilon de mortinto, havus min

Post kiam mankatenite, mi estus paginta kare por la malprudento esti verkinta la Teknikon de la puĉo.

Mi povas prui la veron de ĉio, kion mi ĵus diris; Mi havas la oficialan dokumentaron. Ĝi estis donita al mi en fotografa kopio de la Aliancita Ĉefkomando en Italio, por ke mi povu, se mi opiniis tion necesa, prui eksterdube la ĝustecon de miaj asertoj.

Mi faris la amuzan kaj malgajan rakonton pri la persekutoj, kiujn mi suferis dum dek jaroj, de 1933 ĝis la falo de Mussolini en 1943, ne nur por montri la mizerojn, kiujn la Tekniko de Ŝtato, sed ankaŭ por senluziigi ĉiujn, kiuj, sen scii . io ajn, kun tro agrabla facileco, prenis la liberon aserti, ke post mia restado en Lipari mi revenis al la bona graco de Mussolini.

En 1940, malgraŭ mia aĝo, malgraŭ mia handikapo de la milito, mi estis alvokita kiel kapitano de la Chasseurs alpins. Tuj mi protestis al la Ministerio pri Milito. Kiel politika kondamnito, mi estis, laŭ faŝisma juro, "malpermesita de civila vivo". En mia protesto, mi notis ĉi tiun fakton: ke estante forigita el la civila vivo, estus logike, ke mi ankaŭ estus forigita el la militista vivo. Anstataŭ malmobiligi min, Mussolini, kiu estis Ĉefkomandanto de la Armeo kaj Ministro de Milito, aligis min, esperante tiel devigi min kompromiti min, al la korpuso de militkorespondantoj, formita de verkistoj kaj ĵurnalistoj. portis la uniformon de armeoficioj kaj estis kondiĉigitaj de la sama arma disciplino kiel oficioj de batalunuoj. Certaj naivuloj volis vidi, en la fakto, ke mi estis milita korespondanto, novan pruvon de la aparta favoro de Mussolini al mi.

Efektive, la favoro de Mussolini al mi estis tute speciala.

Do mi estis sendita al la rusa fronto kiel militkorespondanta kapitano de la Corriere della Sera, kiel multaj korespondantoj de aliaj gazetoj. Por ne kompromiti sin, kelkaj el ili, kaj mi konas kelkajn, kiuj hodiaŭ pozas por komunistaj herooj, nur brodis en siaj depeŝoj la komunikojn de la propagandoficejoj de la Akso. Miaflanke mi kompromitis min tiom, ke en 1941 mi estis forpelita de la rusa fronto de la germanoj, malgraŭ la protestoj de la

Marŝalo Messe, komandanto de la itala armeo en Rusujo, pro mia korespondado klare malfavora al Germanujo. Akompanita al la itala landlimo, mi estis kondamnita de Mussolini, kiu tamen permesis la publikigon de miaj artikoloj, al kvar monatoj da deviga loĝado. Plenuminte mian punon, mi estis sendita reen al la fronto, en Finnlando. Kiam Mussolini falis en julio 1943, mi revenis al Italio kun la aliaj militkorespondantoj en la norda fronto. Tiel finiĝis mia longa mizero.

Ni scias, ke, de 1943 ĝis 1945, mi batalis en la vicoj de la itala liberigo-armeo, organizita de marŝalo Messe, ke mi poste estis nomumita kontaktoficiro kun la Aliancita Ĉefkomando, ke mi certigis, en precipe malfacilaj cirkonstancoj, dum la sangaj bataloj por la liberigo de Florenco, la ligo inter la aliancitaj trupoj kaj la "Potente" partizana divizio, kiun mi estis citita de la Aliancita Ĉefkomando por mia konduto.

Ĉion, kion mi suferis ekde 1933 ĝis la falo de Mussolini, mi ŝuldas al mia Tekniko de la puĉo. Mi malamas ĉi tiun libron. Li alportis al mi malbonŝancon.

En Anglujo, en Ameriko, en Pollando, en Hispanujo, la Respublikana Hispanio de 1931, mia tekniko de la puĉo estis akceptita kun unuanima favoro. La amplekso de la libro, ĝia karaktero kiel "traktato pri la arto de defendado de libereco", estis ĝenerale rekonita. Eĉ la anglosaksa liberala kaj demokrata gazetaro, de la New York Times ĝis la New York Herald, de la Times kaj la Manchester Guardian ĝis la New Statesman and Nation, havis nenion alian ol laŭdon por la moralaj celoj de mia libro, dum levante serioze objektojn kontraŭ la tezo, kiun mi defendas sur ĉiu paĝo kaj kiu povas esti resumita jene: "Kiel ĉiuj rimedoj estas bonaj por mortigi la liberon, tiel ĉiuj rimedoj estas bonaj por ĝin defendi." Kiam, en 1933, mi iris Londonon, mi estis akceptita kun la simpatio, kiun la angla rezervas por liberaj viroj.

En Francio, de Charles Maurras kaj Léon Daudet ĝis Bain ville, de Pierre Descaves ĝis Emile Buré, de l'Action française ĝis l'Humanité, de la République ĝis la Populaire, de La Croix ĝis Figaro, de la Êho de Parizo ĝis La Gauche ktp., la ĥoro de laŭdo, pli-malpli nuancita, ne estis ĝenita de iu falsa noto.

Dum la ekstrema dekstro uzis mian libron kiel pretekston por denunci la danĝerojn de la situacio en Germanio kaj Hispanio (Jacques Bainville, l'Action française de la 31-a de julio 1931), por atentigi la defendantojn de libereco pri la malforteco de la liberala kaj demokrata Ŝtato (Henri de Kérillis, Eŝo de Parizo de la 5-a de aŭgusto 1931), aŭ eĉ partopreni, en iom stranga maniero, Paul Valéry, "simpla de la oficejo kun profundaj aĵoj, hidrocefalo por mara tombejo" (Léon Daudet, Action française de la 12-an de aŭgusto 1931), la ekstrema maldekstro uzis ĝin por ataki Léon Trockij.

La Ambasadoro de Sovetunio en Parizo plusendis al mi per mia eldonejo la inviton de la Moskva registaro veni al Rusujo por restado de ses monatoj, por atente studi la sovetian vivon.

Invito kiun mi ĝentile rifuzis, pro kompreneblaj kialoj. Rifuĝintoj el Germanujo (ili estis la unuaj), kiel M. Simon, direktoro de la Frankfurter Zeitung, kaj Theodor Wolff, alportis al mi en Parizo la dankeman saluton de la kontraŭnaziaj germanoj. En Eŭropo kaj Ameriko aperis eseoj pri mia Puĉa Tekniko. Mi aparte ŝatas rememori la gravan verkon, kiun la germana verkisto Hermann Rauschning, aŭtoro de la fama Hitlero rakontis al mi, dediĉis, sub la titolo La revolucio de la nihilismo, al la diskuto de la tezo, kiun mi defendas en mia libro.

En tiu ĉi laŭda ĥoro, nur unu malkonkorda voĉo: tiu de Leon Trockij, kiu perforte prenis min al tasko en parolado, kiun li faris en oktobro 1931 en Kopenhaga radio. Post lia ekzilo en Kaŭkazo, Trockij estis forigita de Rusio, kaj prenis rifuĝon sur la insulo Prinkip, proksime de Konstantinopolo. En la aŭtuno de 1931, li decidis ekloĝi en Parizo. Permeso resti en Francio estinte rifuzita, li foriris al Meksiko.

Sed, antaŭ ol forlasi Eŭropon, li akceptis la inviton de Kopenhaga radio, kiu proponis al li la ŝancon publike respondi al la akuzoj de Stalin.

Estis la unua fojo, post la Oktobra Revolucio, ke Trockij parolis, en Eŭropo, al Eŭropo: do la atendo de la parolado, kiun li estis faronta, estis grandega. Li ne parolis, ve! ol Stalino kaj mi. Mi estis, same kiel Stalin, profunde seniluziigita. Granda parto de lia parolado (kies plena teksto estis publikigita de la pariza trockisma gazeto, La

Cloche) estis dediĉita al mia tekniko de la puĉo kaj al mia persono: li kraĉis al Stalin, li vomis al mi. Tiun saman vesperon mi sendis al li ĉi tiun telegramon: "Kial vi miksas mian nomon kaj mian libron kun viaj personaj rakontoj kun Stalino?" haltu. Mi havas nenion por dividi nek kun vi nek kun Stalin. Li tuj respondis al mi per la jena telegramo: —Mi esperas, ke jes, ĉesu Leon Trockij. »

Inter ĉiuj voĉoj, kiuj salutis mian libron, estas unu, kiu estas al mi kara: tiu de Jean-Richard Bloch. Al certaj komunistoj, kiuj hodiaŭ insultas min kaj kalumnias min, forgesante skribis, en 1931, ke mia Tekniko de la puĉo estis verko de libera homo, mi respondas per la voĉo de Jean-Richard Bloch. kiu, kvankam komunisto, estante nek sekto, nek fanatikulo, komprenis la profundan signifon de mia libro, kaj la gravecon de la problemo, ne nur politika, sed morala, kiun ĝi prezentas por la defendantoj de la libereco. Jean-Richard Bloch, ekde nia unua renkontiĝo en 1931, ĉiam montris al mi sian fidelan simpation. Eble certaj komunistoj riproĉos al li ĉi tiun simpation al verkisto, kiun ili konsideras, ne senkaŭze, kiel malamikon de sia libereco.

Kiel ili povis konfesi, ke komunisto, kies mortintaj restaĵoj havis la honoron de la apoteozo, ke heroo de libereco, de kiu la Komunista Partio prenis la ekskluzivecon "por ĉiuj landoj, inkluzive de Svedio kaj Norvegio", povus esti honesta kun libera viro?

"Mi legis, skribis al mi Jean-Richard Bloch la 20-an de novembro 1931, el La Mérigote, apud Poitiers, mi legis kun pasia intereso la libron, kiun vi bonvolis sendi al mi. Se estas vere, kiel mi kredas, ke la antaŭlaboro de la intelektuloj en la komenco de la nuntempaj tempoj – la agonio de la modernaj tempoj – estas nomi aferojn, purigi la menson, evakui mortintajn vortojn, eluzitajn konceptojn, malmodernajn; pensmanieroj, liberigante la vojon al konceptoj de precizaj reprezentadoj de tute renovigita mondo, vi plenumis vian parton de la komuna tasko kun escepta majstrado.

"Dissociante du ideojn same malsamajn kiel la revolucia programo kaj la ribelaj taktikoj - ideologio kaj tekniko - vi purigis la grundon. Vi ebligas al ni

forta kompreno kaj kompreno de certaj faktoj. Vi kontribuas al nia klara vizio de la novaj tempoj. Nur marksisto povus fari tion. Nur, vi diras, marksisto povas sukcesi en puĉo hodiaŭ. Plilongigante vian ideon, mi aldonus, ke nur marksisto povas verki romanon aŭ dramon, kiu "platigas" sur la reala mondo kaj ne flosas ĉirkaŭ ĝi kiel nebone konvena vestaĵo.

“La interkonsiliĝoj, al kiuj vi engaĝas nin, estas senfinaj en nombro. Kaj ĉiuj el la plej granda speco. Mi ankaŭ aprezas la liberan kaj ĝojan tonon, per kiu vi parolas pri ĉi tiuj aferoj, kie malestimo al homo estas la armilo de amo al homo. Se oni devas diri, mi rekonas en la sono de via voĉo tion, kion mi amas kaj aprezas plej alte en la ekstrema itala inteligenteco. Estas malmultaj popoloj, al kiuj mi sentas pli profundan korinklinon ol la via. Ĝia difekto estas kava vortemo, same kiel la indulgo de la francoj estas malsprita sentimentaleco, kaj tiu de la germanoj estas erara sistematiko. Sed kiam italo kuraĝas trapiki, li estas pli ol viro en la mondo. Nenie mi renkontis pli verajn kaj aŭtentikajn inteligentecojn ol en via lando, ankoraŭ tiel malmulte konataj kaj tiel malbone juĝataj. Tio signifas, ke mi spiras en via libro atmosferon, kiu estas al mi konata kaj utila: la atmosfero de libera homo. Kaj tio estas strange verki pri verko, kie temas nur pri la rimedoj por strangoli liberecon. Ni neniam estis instruitaj pri sendependeca murdo pli ol iam.

“Mi devas malpermesi al mi eniri en la detalon de la pripensoj, al kiuj mia legado engaĝigis min. Ne plu estus letero, sed libro. Sufiĉas diri al vi, ke, inter mil aliaj punktoj, mi kundividas viajn severajn sentojn pri Hitler. Povas esti, ke la evento kontraŭdiras nin, vi kaj min, kaj instruas al ni iam, ke tiu emfaza, ruza kaj malkuraĝa aŭstro havis en rezervo novan kaj efikan taktikon. En historio, la serio neniam komenciĝas denove. Goethe prave diris, ke historiaj eventoj estas iam homologaj, neniam analogaj. Mi tre eraris, ne pri la ĝusta valoro, sed pri la relativa valoro de Mussolini, kiun mi iomete konis en 1914. Tamen mi emas kunhavigi vian senton.

“Tamen mi miras, kiam mi vidas, ke vi riproĉas al Hitler, kiel signoj de lia malforteco, la persekutado de libereco de konscio, de la sento de persona digno, de kulturo; kaj ĝiaj policmetodoj, ĝia praktiko de denunco. Ĉu Mussolini ne faris same? »

Li same faris, kara Jean-Richard Bloch, same li faris ankaŭ kun mi, kun tiom da aliaj kiel mi, pli bone ol mi. Eble li pravis, eble pravas ĉiuj tiuj, kiuj, eĉ hodiaŭ, en ĉi tiu sama Eŭropo, liverita de Hitler kaj Mussolini, malestimas kaj persekutas liberajn homojn, la senton de persona digno, sendependeco de menso, libereco de arto kaj literaturo. Ĉu ni scias, ĉu intelektuloj, verkistoj, artistoj, liberaj homoj ne estas danĝera raso, senutila eĉ, malbenita raso? “Kion mi scias? diris Montaigne.

Sed al kio utilas turni sin indigne al la pasinteco, ĉar la nuno ne estas pli bona kaj la estonteco minacas nin? Ĉiuj suferoj kaj ĉiuj mizeroj, kiujn ĉi tiu libro kaŭzis al mi, mi eble rememorus ilin kun dankemo, se mi estus konvinkita, ke ĉi tiuj paĝoj kontribuis, kiom ajn malmulte, al la defendo de la libereco en Eŭropo. , ne malpli danĝera hodiaŭ ol estis hieraŭ, ol estos morgaŭ. Ne estas vero, kiel Jonathan Swift plendis, ke la defendo de libereco ne pagas. Ĝi revenigas: se nur la konscion de sia propra sklaveco, per kiu la libera homo rekonas sin de aliaj. Ĉar "la karakterizaĵo de la homo, kiel mi skribis el la insulo Lipari en 1936, estas ne vivi libera en libereco, sed libera en malliberejo".

Curzio Malaparte.

Parizo, majo 1948.

Kvankam mi ekis montri kiel kapti modernan ŝtaton, kaj kiel defendi ĝin, kaj ĉi tio estas iusence la temo mem pri kiu Machiavelli traktis, ĉi tiu libro estas malproksime de esti imitaĵo, kiom ajn moderna ĝi estu, tio estas diru, kiom ajn malgranda makiavela ĝi estu, pri la "Princo". La tempoj, al kiuj rilatas la argumentoj, ekzemploj kaj moralo de la "Princo" manifestis tian dekadencan de publika kaj privata libereco, de la digno de la civitano kaj de homa respekto, ke se mi inspiris min el ĉi tiu fama libro por trakti kelkajn el la plej gravaj problemoj al ni alfrontas en moderna Eŭropo, mi pensus, ke mi ofendis la karakteron de miaj legantoj.

Povas ŝajni unue, ke la politika historio de la lastaj dek jaroj kunfandiĝas kun tiu de la aplikoj de la Traktato de Versajlo, de la ekonomiaj sekvoj de la milito, de la klopodoj de la registaroj por certigi la pacon en Eŭropo. Tamen ĝia vera klarigo estas alia, ĝi kuŝas en la lukto inter la defendantoj de la principo de libereco kaj demokratio, tio estas la defendantoj de la parlamenta ŝtato, kaj ĝiaj kontraŭuloj. Partiaj sintenoj estas nenio alia ol politikaj aspektoj de ĉi tiu lukto. Se ni volas kompreni la signifon de multaj eventoj de la lastaj jaroj, se ni volas antaŭvidi la evoluon de la interna situacio de pluraj eŭropaj Ŝtatoj, estas el ĉi tiu vidpunkto, kaj el tio nur tie ni devas konsideri tiujn. sintenoj.

En preskaŭ ĉiuj landoj, apud la partioj, kiuj deklaras sian deziron defendi la parlamentan ŝtaton kaj praktiki politikon de interna ekvilibro, tio estas liberala kaj demokrata (tio estas la konservativuloj ĉiuspecaj, de la dekstraj liberaluloj ĝis la maldekstraj). alaj socialistoj), estas partioj kiuj prezentas la problemon de la ŝtato sur revolucia tereno: ĉi tiuj estas la ekstremdekstraj kaj maldekstremaj partioj, la " katilinoj , tio estas , la faŝistoj kaj la komunistoj. Dekstra " katilinoj " timas malordon. Ili akuzas la registaron pri malforteco, nekapablo, nerespondeco. Ili defendas la bezonon de solida organizo de la Ŝtato, de severa kontrolo de la tuta politika, socia kaj ekonomia vivo. Ili estas la idolanoj de la ŝtato, la subtenantoj de absoluta ŝtato. Ĝi estas en centralizanta, aŭtoritatema Ŝtato,

kontraŭliberala, kontraŭdemokratia, ke ili vidas la solan garantion de ordo kaj libereco, la solan digon kontraŭ la komunisma danĝero. " Ĉio en la ŝtato, nenio ekster la ŝtato, nenio kontraŭ la ŝtato ", Mussolini asertis. La katilinoj de la maldekstro celas la konkeron de la Ŝtato por establi la diktatorecon de la laboristoj kaj la kamparanoj. " Kie estas libereco, ne ekzistas ŝtato ", asertis Lenin.

La ekzemplo de Mussolini kaj tiu de Lenin konsiderinde influas la aspektojn kaj la evoluon de la lukto inter la dekstraj kaj maldekstraj katilinoj, kaj la defendantoj de la liberala kaj demokrata ŝtato.

Estas sendube faŝisma taktiko kaj komunista taktiko. Oni tamen rimarku, ke ĝis nun nek la katilinoj nek la defendantoj de la Ŝtato ŝajnis scii en kio ili konsistas, ke ili neniam montriĝis kapablaj ilin karakterizi, precizigi siajn diferencojn aŭ, se ekzistas, iliaj analogioj. La taktiko de Bela Kun havas nenion komunan kun la bolŝevika taktiko. La puĉoj de Kapp, Primo de Rivera kaj Pilsudski ŝajnas esti konceptitaj kaj efektivigitaj laŭ la reguloj de tradicia taktiko kiu havas nenion komunan kun faŝisma taktiko. Bela Kun povas ŝajni pli moderna taktikisto, pli bona teknikisto ol la aliaj tri, kaj tial pli danĝera; ne malpli vere estas, ke prezentante la problemon de la konkero de la Ŝtato, li pruvis, ke li ne konscias pri la ekzisto, ne nur de moderna insurekcia taktiko, sed ankaŭ de tekniko moderna tago de la puĉo.

Bela Kun imagas sin imitante Trockij. Li ne rimarkas, ke li aliĝis al la reguloj starigitaj de Karlo Markso laŭ la Pariza Komunumo. Kapp opinias, ke li povas ripeti la puĉon de 18 Brumaire kontraŭ la Vajmara Asembleo. Primo de Rivera kaj Pilsudski opinias, ke por ekkapti modernan ŝtaton, sufiĉas renversi konstitucian registaron per perforto.

Estas klare, ke nek la registaroj, nek la katilinoj ankoraŭ starigis la demandon scii, ĉu ekzistas moderna tekniko de la puĉo, kaj kiuj povas esti ĝiaj fundamentaj reguloj. Registaroj, tiel malkaŝante sian absolutan nescion pri la plej elementaj principoj de la arto konkerti kaj defendi modernan ŝtaton, daŭre kontraŭstaras defendan taktikon al la revolucia taktiko de la katilinoj.

surbaze de policiniciatoj. Tia nescio estas danĝera, kaj, por klare montri tion, mi elvokos, ekzemple, la okazaĵojn, pri kiuj mi trovis min atestanto, kaj, certagrade, la aktoron, dum sezono revolucia kiu, komencita en februaro. 1917 en Rusio, ne ŝajnas, en Eŭropo, esti proksima al sia fino.

mi

LA BOLSEVIKA PUĈO KAJ LA TAKTIKO DE TROCKI

Se la strategiisto de la bolŝevika revolucio estas Lenin, la taktikisto de la puĉo de oktobro 1917 estas Trockij.

Ĉar mi estis en Rusio komence de 1929, mi havis la ŝancon paroli kun multaj homoj, apartenantaj al la plej diversaj rondoj, pri la rolo ludita de Trockij en la revolucio. Estas oficiala tezo pri tio en Sovetunio, kiu estas tiu de Stalin. Ĉie, tamen, kaj precipe en Moskvo kaj Leningrado, kie la partio de Trockij estis pli forta ol aliloke, mi aŭdis pri Trockij juĝoj, kiuj apenaŭ konsentas kun tiuj de Stalin. La sola, kiu ne respondis miajn demandojn, estis Lunaĉarskij, kaj nur sinjorino Kameneff donis al mi objektivan pravigon de la tezo de Stalin, kio ne surprizu, se oni memoras, ke sinjorino Kameneff estas fratino de Trockij.

Ni ne povas eniri ĉi tie en la polemikon inter Stalino kaj Trockij pri la temo de la "daŭra revolucio" kaj la rolo ludita de Trockij en la puĉo de oktobro 1917. Stalin neas, ke Trockij estis la organizanto de ĝi: li pretendas tiun meriton por la komisiono. formita de Sverdloff, Stalin, Boubnofi, Ouritzki kaj Dzerĵinskij. Tiu komisiono, en kiu nek Lenin nek Trockij aperis, estis integra parto de la Armea Revolucia Komitato, de kiu Trotskij estis la Prezidanto. Sed la polemiko inter Stalin kaj la teoriisto de la „daŭra revolucio“ ne povas ŝanĝi la historion de la oktobra ribelo, kiu estis, laŭ la aserto de Lenin, organizita kaj gvidata de Trockij. Lenin estas la strategiisto, la ideologo, la animanto, la deus ex machina de la revolucio, sed la kreinto de la tekniko de la bolŝevika puĉo estas Trockij.

En la moderna Eŭropo, la komunisma danĝero de kiu la registaroj devas sin defendi ne estas la strategio de Lenin, ĝi estas la taktiko de Trockij. Oni ne povas kompreni la strategion de Lenin ekster la

ĝenerala situacio de Rusujo en 1917. La taktikoj de Trockij, male, ne estas ligitaj al la ĝeneralaj kondiĉoj de la lando, ilia aplikado ne dependas de la cirkonstancoj, kiuj estas nemalhaveblaj al la strategio de Lenin. La taktiko de Trockij, tial en iu ajn eŭropa lando komunisma puĉo estas ĉiam danĝero. Alivorte, la strategio de Lenin povas esti aplikata, kiu ajn estas la lando de Okcidenta Eŭropo, nur sur favora tereno, kaj en la samaj cirkonstancoj kiel tiuj en kiuj Rusio troviĝis en 1917. Infana de Komunismo, Lenino mem observas, ke la originaleco de la rusa . politika situacio en 1917 konsistis el kvar specifaj cirkonstancoj, kiuj, li aldonas, nuntempe ne ekzistas en Okcidenta Eŭropo, kaj sendube ne ekzistas. iam produktos tie, nek identajn, nek eĉ analogajn. Estas senutile prezenti ĉi tie ĉi tiujn kvar specifajn cirkonstancojn, ĉar ni scias, en kio konsistis la originaleco de la rusa politika situacio en 1917. La strategio de Lenin do ne konsistigas tujan danĝeron por la registaroj de Eŭropo. La nuna - kaj konstanta - danĝero por ili estas la taktiko de Trockij.

En siaj rimarkoj pri la Oktobra Revolucio kaj la taktiko de la rusaj komunistoj, Stalin skribas, ke se oni volas juĝi la okazaĵojn de la aŭtuno de 1923 en Germanio, oni ne devas forgesi la specialan situacion de Rusio en 1917. Li aldonas ke "Kamarado Trockij memoru tion, tiu, kiu trovas kompletan analogecon inter la Oktobra Revolucio kaj la Germana Revolucio, kaj kiu punas la Germanan Komunistan Partion pro ĝiaj realaj aŭ kvazaŭaj eraroj". Por Stalin, la fiasko de la germana revolucia provo dum la aŭtuno de 1923 ŝuldiĝas al la foresto de la specifaj cirkonstancoj nemalhaveblaj por la aplikado de la strategio de Lenin. Li estis surprizita ke Trockij kulpigis ĝin sur la germanaj komunistoj. Sed por Trockij la sukceso de revolucia provo ne dependas de la ekzisto de kondiĉoj analogaj al tiuj, en kiuj troviĝis Rusio en 1917. Kio frustris la germanan revolucion, dum la aŭtuno de 1923, ne estas la neblo apliki la strategion de Lenin. .

La nepardonebla eraro de la germanaj komunistoj estas ne esti aplikinta la bolŝevikajn ribelajn taktikojn. La foresto de favoraj cirkonstancoj, la ĝenerala situacio de la lando, ne influas

apliko de la taktikoj de Trockij. La germanaj komunistoj ne povas esti pravigitaj pro tio, ke ili maltrafis sian markon.

Ekde la morto de Lenin, la granda herezo de Trockij minacas la doktrinon unuecon de leninismo. Trockij estas malbonŝanca protestanto.

Tiu ĉi Lutero estas en ekzilo, kaj tiuj el liaj partizanoj, kiuj tro malfrue ne havis la malprudencan penti, rapidis penti, oficiale, tro frue.

Tamen, ankoraŭ ofte okazas en Rusio renkonti herezulojn, kiuj ne perdis sian guston por kritiko kaj kiuj ekzercas sin desegni la plej neantaŭviditajn sekvojn de la stalina logiko. Tiu ĉi logiko kondukas al la konkludo, ke ne povas ekzisti Lenin sen Kerenskij, ĉar Kerenskij estis unu el la ĉefaj elementoj de la escepta situacio de Rusio en 1917. Trockij, siaflanke, ne bezonas Kerenskij. Ne pli ol tiu de Stresemann, Poincaré, Lloyd George, Giolitti aŭ McDonald's, la ekzisto de Kerensky havas nenian influon, favoran aŭ malfavoran, sur la aplikado de la taktiko de Trockij. Metu Poincaré anstataŭ Kerenskij, kaj same bone sukcesos la bolŝevika puĉo de oktobro 1917. Mi hazarde renkontis, kaj en Moskvo kaj en Leningrado, partianoj de la hereza teorio de "daŭra revolucio", kiuj venis por aserti, ke Trockij povas malhavi Lenin, ke Trockij povas ekzisti sen Lenin; kio egalas diri, ke en oktobro 1917 Trockij same bone estus kaptinta la potencon, se Lenin estus restinta en Svislando kaj ludus neniun rolon en la rusa revolucio.

Riska aserto, sed nur tiuj, kiuj konsideros ĝin arbitra, troigos la gravecon de strategio en aferoj de revolucio. Gravas la insurekcia taktiko, la tekniko de la puĉo. En la komunista revolucio, la strategio de Lenin ne konsistigas nemalhaveblan preparon por la aplikado de insurekciaj taktikoj.

Ĝi ne povas konduki, per si mem, al la konkero de la ŝtato. En Italio, dum la jaroj 1919 kaj 1920, la strategio de Lenin estis plene efektiva, kaj Italio estis vere, tiutempe, la lando en Eŭropo plej matura por komunisma revolucio. Ĉio estis preta por la puĉo.

Sed la italaj komunistoj kredis, ke la revolucia situacio en la lando, la febro de ribelo inter la proletaj amasoj, la epidemio de ĝeneralaj strikoj, la paralizo de la ekonomia kaj politika vivo, la okupado de la fabrikoj fare de la laboristoj kaj de la tero fare de la kamparanoj, la malorganizado de

la armeo, la polico, la burokratio, la malforteco de la juĝistaro, la rezigno de la burĝaro kaj la senpoveco de la registaro sufiĉus por liveri potencon al la laboristoj. La Parlamento apartenis al la maldekstraj partioj, ĝia agado konfirmis la revolucion agadon de la sindikatoj. Kio mankis ne estis la volo ekkapti la potencon, ĝi estis la scio pri ribelaj taktikoj. La revolucio eluzis sin en strategio. Tiu ĉi strategio estis la preparo por la decida atako: sed neniu sciis kiel fari la atakon. Homoj venis vidi en la Monarkio (kiu tiam estis nomita Socialisma Monarkio) gravan malhelpon al ribela atako. La maldekstrema parlamenta plimulto estis okupita pri sindikata agado, kiu vekis timojn pri konkero de potenco ekster parlamento, kaj eĉ kontraŭ parlamento. La sindikataj organizoj malfidis la parlamentan agadon, ĉar ĝi emis transformi la revolucion de la proletoj en ŝanĝon de ministerio por la profito de la etburĝaro. Kiel organizi la puĉon? Tio estis la problemo dum la jaroj 1919 kaj 1920; kaj ne nur en Italujo, sed en preskaŭ ĉiuj landoj de Okcidenta Eŭropo. La komunistoj, diris Trockij, ne scipovas profiti la lecionon de oktobro 1917, kiu ne estas leciono pri revolucia strategio, sed pri insurekcia taktiko.

Tiu ĉi rimarko de Trockij estas tre grava por klarigi, el kio konsistas la taktiko de la puĉo de oktobro 1917, tio estas, la tekniko de la komunista puĉo.

Oni povus obĵeti, ke insurekciaj taktikoj estas parto de revolucia strategio, ke ili konsistigas ĝian kulminon. Pri ĉi tiu punkto, la ideoj de Trockij estas tre klaraj. Ni jam vidis, ke, por li, la insurekcia taktiko ne dependas de la ĝeneralaj kondiĉoj, en kiuj troviĝas la lando, nek de la ekzisto de revolucia situacio favora al la ribelo. Por meti en praktikon la taktikon de oktobro 1917, Rusio de Kerensky prezentas ne malpli da malfacilaĵoj ol Holando aŭ Svislando. La kvar specifaj cirkonstancoj elmetitaj de Lenino en La infana malsano de komunismo (t.e. la ebleco ligi la bolŝevikan revolucion al la likvido de imperiisma milito; la ŝanco profiti dumtempe el la milito inter du grupoj de potencoj kiuj, sed por ĉi tiu milito, estus kuniĝinta al

batali la bolŝevikan revolucion; la kapablo daŭrigi relative longan internan militon pro la vasteco de Rusio kaj la malbona stato de la komunikadkanaloj; la ekzisto de demokrata-burĝa revolucia movado inter la kamparanaj amasoj) karakterizis la situacion en Rusio en 1917, sed ili ne estas esencaj por la sukceso de komunista puĉo. Se la taktiko de la bolŝevika ribelo dependus de la samaj cirkonstancoj kiel la strategio de Lenin, nun ne ekzistus komunista danĝero en ĉiuj landoj de Eŭropo.

En sia strategia koncepto, Lenin havis neniun senton de realeco, al li mankis precizeco kaj modereco. Li elpensis revolucionan strategion en la maniero de Clausewitz, prefere kiel filozofio ol kiel arto kaj kiel scienco. Post la morto de Lénine, ĝi trovis, inter liaj apudaj libroj, la fundamenta verko de Clausewitz Sur la milito, komentita de lia mano; kaj liaj observoj enskribitaj sur la marĝenoj de la libro de Markso pri la Civila Milito en Francio permesas al ni juĝi kiom bone bazita estis la malfido de Trockij al la strategia genio de lia emulilo. Oni ne povas kompreni kial, krom la neceso batali kontraŭ Trockij, tiom da graveco estas oficiale atribuita en Rusio al la revolucia strategio de Lenin. Kun la historia rolo, kiun li ludis en la Revolucio, Lenin ne bezonas esti konsiderata granda strategiisto.

Sojle de la oktobra ribelo, Lenin estis optimisma kaj senpacienca. La elekto de Trockij al la Prezidenteco de la Petrograda Soveto kaj de la Milita Revolucia Komitato, la konkero de la plimulto en la Moskva Soveto, finfine trankviligis lin pri la demando de la plimulto en la Sovetoj, kiu neniam ĉesis zorgi ekde la tagoj de julio. Tamen li ne estis sen zorgo pri la dua Kongreso de Sovetoj, kies dato estis fiksita por la lastaj tagoj de oktobro. "Ne necesas, ke ni havu la plimulton tie, diris Trockij, ne ĉi tiu plimulto devos kapti la potencon. Kaj Trockij ne eraras. "Estus naive, aprobis Lenin, se ni atendus por havi formalan plimulton. Li volus instigi la amasojn kontraŭ la registaro de Kerenskij, subakvigi Rusion sub la proleta tajdo, doni la signalon por ribelo al la tuta popolo de Rusio, sin prezenti ĉe la Kongreso de Sovetoj, trudi la manon de

Dan kaj Skobelev, la du gvidantoj de la menŝevika plimulto, proklamas la falon de la registaro de Kerensky kaj la alvenon de la diktaturo de la proletaro. Li ne konceptas insurektan taktikon; li konceptas nur revolucionan strategion. "Bone," diris Trocki, "sed unue vi devas okupi la urbon, kapti strategiajn punktojn, renversi la registaron. Necesas, por tio, organizi la ribelon, formi kaj formi ataktrupon. Malmultaj homoj ; la amasoj ne utilas al ni; malgranda trupo sufiĉas. »

Sed Lenin ne volis, ke la bolŝevika ribelo estu akuzita pri blankismo.

"La ribelo, li diris, devas baziĝi ne sur komploto, ne sur partio, sed sur la progresinta klaso. Ĉi tiu estas la unua punkto. La ribelo devas apogi sin sur la revolucia antaŭenpuŝo de la tuta popolo. Jen la dua punkto. La ribelo devas eksplodi ĉe la apogeo de la altiĝanta revolucio. Ĉi tiu estas la tria punkto. Estas sur ĉi tiuj tri kondiĉoj ke marksismo estas distingita de blankismo. »

"Bone," diris Trocki, "sed ĉiuj homoj estas tro multe por la ribelo. Necesas malgranda trupo, malvarma kaj perforta, trejnita en insurekciaj taktikoj. »

"Ni devas, konfesas Lenin, lanĉi nian tutan frakcion en la fabrikojn kaj la kazernon. Tie estas ĝia loko, tie estas la esenca nodo, la savo de la Revolucio. Ĝuste tie, per ardaj, arditaj paroladoj, ni devas klarigi kaj disvolvi nian programon, tiel starigante la demandon: la plenan akcepton de ĉi tiu programo, aŭ la ribelo! »

"Bone," diris Trocki, "sed kiam la amasoj akceptos nian programon, estos ankoraŭ necese organizi la ribelon. El fabrikoj kaj kazernoj, ni devos desegni elementojn, kiuj estas sekuraj kaj pretaj por io ajn. Kion ni bezonas ne estas la amaso da laboristoj, dizertintoj kaj fuĝintoj: ĝi estas ŝoka trupo. »

"Por praktiki la insurekcion kiel marksistoj, tio estas kiel arto," aprobis Lenino, "ni devas samtempe, kaj sen perdi minuton, organizi la Ĝeneralan Stabon de la ribelaj trupoj, disdoni niajn fortojn;

lanĉi la lojalajn regimentojn sur la plej gravaj punktoj, ĉirkaŭi la teatron Aleksandra, okupi la fortikaĵon Petro-kaj-Paŭlo, aresti la Ĝeneralan Stabon kaj la registaron, sendi kontraŭ la kadetoj kaj kontraŭ la kozakoj de la sovaĝa dividado, taĉmentojn pretajn oferi. sin al la lasta viro, prefere ol lasi la malamikon penetri la centron de la grandurbo. Ni devas mobilizi la armitajn laboristojn, voki ilin al la supera batalo, samtempe okupi la telefonajn kaj telegrafajn centralojn, instali nian ribelan stabon en la telefoncentralo, ligi ĝin per telefono al ĉiuj fabrikoj, al ĉiuj regimentoj, al ĉiuj punktoj, kie ni devas. okazas la armita lukto. "Bone, diris Trockij, sed..."

„Ĉio ĉi, rekonas Lenin, estas nur proksimuma, sed mi volas pruvi, ke en la momento, kie ni estas, ni ne povas resti fidelaj al marksismo, al la revolucio, sen trakti la ribelon kiel arton. Vi konas la ĉefajn regulojn, kiujn Marx donis al tiu ĉi arto. Aplikataj al la nuna situacio en Rusio, tiuj reguloj signifas: samtempa ofensivo, kiel eble plej subita kaj rapida, sur Petrogrado, de ekstere kaj interne, de la laboristaj distriktoj kaj de Finnlando, de Reval kaj Kronŝtadt, ofensivo de la tuta. floto, koncentriĝo de fortoj multe superantaj la 20,000 virojn (oficirkadetoj kaj kozakoj) haveblaj al la registaro.

Kunigu niajn tri ĉefajn fortojn, la floton, la laboristojn kaj la armeajn unuojn, por okupi unue kaj konservi ĉiakoste la telefonon, la telegrafon, la stacidomojn, la pontojn. Elektu la plej rezolutajn elementojn de niaj atakgrupoj, laboristoj kaj maristoj, kaj formu el ili taĉmentojn respondecajn por okupi ĉiujn gravajn punktojn kaj partopreni en ĉiuj decidaj operacioj. Konstituu denove teamojn de laboristoj armitaj per fusiloj kaj granatoj, kiuj marŝos sur la malamikajn poziciojn, lernejojn por kadetoj, telefonajn kaj telegrafajn centralojn, kaj kiuj ĉirkaŭos ilin. La triumfo de la rusa revolucio, kaj samtempe de la monda revolucio, dependas de du aŭ tri tagoj da lukto. »

“Ĉio ĉi estas tre ĝusta, diras Trockij, sed ĝi estas tro komplika. Ĝi estas tro larĝa plano, ĝi estas strategio kiu ampleksas tro da teritorio kaj tro da homoj. Ĝi ne plu estas ribelo, ĝi estas milito. Por okupi Petrogradon, ne necesas preni la trajnon en Finnlando. Kiam ni komencas tro malproksimen, ni ofte haltas duonvoje. Lanĉu ofensivon

20 000 viroj el Reval aŭ Cronstadt kapti la teatron Alexandra estas iom pli ol necesa, ĝi estas pli ol helpo. En la kampo de strategio, Marx mem estus batita de Korniloff. Vi devas resti al taktiko, agi kun malmultaj homoj en limigita areo, koncentri viajn klopodojn al la ĉefaj celoj, trafi rekte kaj forte. Mi ne pensas, ke ĝi estas tiel komplika. Danĝeraj aferoj ĉiam estas ekstreme simplaj. Por sukcesi, oni ne devas malfidi malfavorajn cirkonstancojn, nek fidi tiujn, kiuj estas favoraj. Oni devas bati en la stomakon: ĝi ne faras sonon. La ribelo estas silenta maŝino. Via strategio postulas tro da favoraj cirkonstancoj: la ribelo bezonas nenion. Ĝi estas memsufiĉa. »

"Via taktiko estas ege simpla," diris Lenin; ĝi havas nur unu regulon: sukcesi. Ĉu vi ne preferas Napoleonon ol Kerenskij? »

La vortoj, kiujn mi metis en la buŝon de Lenin, ne estas inventitaj, ili troviĝas tute en la leteroj, kiujn li adresis al la Centra Komitato de la Bolŝevika Partio en oktobro 1917.

Tiuj, kiuj konas ĉiujn skribaĵojn de Lenin, kaj precipe liajn rimarkojn pri la ribela tekniko de la decembraj tagoj en Moskvo, dum la revolucio de 1905, devas esti iom surprizitaj pri la naiveco de liaj ideoj pri la taktiko kaj pri la tekniko de ribelo pri la vespero de oktobro 1917. Oni tamen devas rekoni, ke li estis la sola, kun Trockij, post la fiasko de la julia provo, ne perdi de vido la ĉefan celon de la revolucia strategio: la Ribelo. Post iom da hezito (en julio, la bolŝevika partio havis ununuran celon, kaj de parlamenta naturo: la konkero de la plimulto en la sovetianoj), la ideo de la ribelo fariĝis por Lenin, kiel diras Lunaĉarskij, la motoro de lia tuta agado. Sed dum sia restado en Finnlando, kie li rifuĝis post la juliaj Tagoj, por ne fali en la manojn de Kerenskij, lia tuta agado konsistis nur en teorie prepari sin por la ribelo. Oni ne povas alie klarigi la eltrovemon de lia plano pri arma ofensivo sur Petrogrado, subtenata de la agado de la Ruĝaj Gardistoj ene de la urbo. La ofensivo finintus en katastrofo: la fiasko de la strategio de Lenin kondukintus al la bankroto de la

insurekciaj taktikoj, kun la masakro de la Ruĝaj Gardistoj en la stratoj de Petrogrado.

Devigita sekvi la eventojn de malproksime, Lenin ne povis kompreni la situacion en ĉiuj ĝiaj detaloj; li tamen vidis la ĉefajn liniojn de la revolucio multe pli klare ol iuj membroj de la Centra Komitato de la partio, kontraŭaj al la tuja ribelo. "Atendi estas krimo", li skribis al la Bolŝevikaj Komitatoj en Petrogrado kaj Moskvo.

Kvankam dum la kunveno de la 10-a de oktobro, en kiu partoprenis Lenin, kiu revenis el Finnlando, la Centra Komitato unuanime aprobis la ribelon minus du voĉoj – tiuj de Kameneff kaj Zinoviev – daŭris silenta opozicio inter kelkaj komitatanoj. Kameneff kaj Zinoviev estis la solaj kiuj malkaŝe deklaris sin kontraŭ la tuja ribelo; sed iliaj objetoj estis la samaj kiel multaj aliaj sekrete faris. La malamikeco de tiuj, kiuj sekrete malaprobis la decidon de Lenin, estis direktita antaŭ ĉio kontraŭ Trockij, "la malsimpatia Trockij", nova rekruto de la bolŝevika partio, kies fiera karaktero komencis vekti iom da zorgo kaj iom da ĵaluzo inter la leninisma maljuna gvardio.

En tiuj tagoj Lenin kaŝis sin en antaŭurbo de Petrogrado. Ne perdi de vido la tutan situacion, li zorge observis la manovrojn de la kontraŭuloj de Trockij. En tiu momento, ĉia hezito estus fatala al la revolucio. En letero adresita la 17-an de oktobro al la Centra Komitato, Lenin kun plej granda energio protestis kontraŭ la kritikoj de Kameneff kaj Zinoviev, kies argumentoj celis antaŭ ĉio reliefigi la erarojn de Trockij:

“Sen la helpo de la amasoj, ili asertis, kaj sen la subteno de la ĝenerala striko, la ribelo estos nur puĉo destinita al fiasko. La taktikoj de Trockij estas nenio krom blankismo. Marksisma partio ne povas redukti la demandon de ribelo al tiu de milita komploto. »

En sia letero de la 17-a de oktobro, Lenin defendas la taktikojn de Trockij. "Ne estas blankismo," li diris; ja: milita intrigo estas pura blankismo, se ĝi ne estas organizata de la partio de difinita klaso, se la organizantoj ne konsideras la politikan movadon ĝenerale kaj la internacian situacion aparte. Inter armea intrigo,

kondamninda el ĉiuj vidpunktoj, kaj la arto de armita ribelo, estas granda diferenco. Estus facile por Kameneff kaj Zinovjev respondi: ĉu Trockij ne konstante asertis, ke la ribelo ne devas konsideri la politikan kaj ekonomian situacion de la lando? Ĉu li ne konstante deklaris, ke la ĝenerala striko estas unu el la ĉefaj elementoj de la tekniko de la komunista puĉo? Kiel kalkuli je la subteno de la sindikatoj kaj je la proklamo de la ĝenerala striko, se oni ne havas la sindikatojn por si, se la sindikatoj estas kun la kontraŭulo? Ili strikos kontraŭ ni. Ni eĉ ne havas ajnan kontakton kun la organizaĵoj de fervojistoj. En la Plenuma Komitato de Fervojistoj estas nur du bolŝevikoj el kvardek membroj. Kiel venki sen la helpo de la sindikatoj, sen la subteno de la ĝenerala striko?

La obĵeto estas serioza: Lenin povas kontraŭstari lin nur per sia neŝancelebla decido. Sed Trockij ridetas: li estas trankvila. "Insurekcio, li diris, ne estas arto, ĝi estas maŝino. Por ekmovigi, necesas teknikistoj; kaj nur teknikistoj povis haltigi ĝin. »

La ŝtormsoldato de Trockij konsistis el mil laboristoj, soldatoj kaj maristoj. La elito de tiu korpo estis rekrutita inter la laboristoj de la Poutiloff kaj Wibofg-fabrikoj, la maristoj de la balta floto kaj la soldatoj de la latvaj regimentoj. Dum dek tagoj, sub la komando de Antonoff-Ovsienko, tiuj viroj, la Ruĝaj Gardistoj, okupiĝis pri tuta serio da "nevideblaj manovroj" en la centro mem de la urbo.

Inter la amaso da dizertintoj, kiuj ŝarĝas la stratojn, meze de la malordo, kiu regas en la palacoj de la registaro, en la Ministerioj, en la oficejoj de la Ĝenerala Stabo, en la Poŝtejoj, en la telefonaj kaj telegrafaj centraloj, en la En la stacioj, en la kazerno, en la direkto de la teknikaj servoj de la ĉefurbo, ili trejniĝis en plena taglumo, sen armiloj, en insurekcia taktiko, kaj iliaj grupetoj (tri aŭ kvar viroj) pasis nerimarkitaj.

La taktiko de "nevideblaj manovroj", de trejnado por ribela agado, pri kiu Trockij unue donis la ekzemplon dum la puĉo de oktobro 1917, nun estas parto de la strategio. revoluciulo de la Tria Internacio. En la manlibroj de Komintern oni trovas la deklaron kaj la evoluon de la principoj aplikataj

de Trockij. Ĉe la Ĉina Universitato de Moskvo, inter la temoj de instruado, ni trovas la taktikon de "nevideblaj manovroj", kiun Karakan, baziĝante sur la sperto de Trockij, tiel bone aplikis en Ŝanhajo. En la Universitato Sun-Jat-Sen, en Moskvo, sur la strato Wolkonka, ĉinaj studentoj lernas la principojn mem, kiujn la komunistaj organizaĵoj de Germanio praktikas ĉiudimanĉe, en plena taglumo, por praktiki ribelajn taktikojn, sub la okuloj de la polico kaj la bravaj civitanoj de Berlino, Dresdeno kaj Hamburgo.

En oktobro 1917, dum la tagoj antaŭ la puĉo, la reakcia, liberala, menŝevika kaj socialisma-revolucia gazetaro senĉese denunciis al la publika opinio la agadon de la bolŝevika partio, kiu malkaŝe preparis la ribelon. . Ŝi akuzas Lenin kaj Trockij, ke ili volas renversi la Demokratian Respublikon por establi la diktatorecon de la proletaro. Ili ne kaŝas siajn krimajn projektojn, skribas la burĝajn gazetojn: la organizo de la proleta revolucio okazas en plena taglumo. En siaj paroladoj al la amasoj da laboristoj kaj soldatoj ŝtopitaj en fabrikojn kaj kazernojn, la bolŝevikaj gvidantoj laŭte anoncas, ke ĉio estas preta kaj ke la tago de ribelo estas proksima. Kion faras la registaro? Kial li ne arestis Lenin, Trockij-n kaj la aliajn membrojn de la Centra Komitato? Kiajn rimedojn li prenis por protekti Rusion kontraŭ la bolŝevika danĝero?

Estas malĝuste, ke la registaro de Kerensky ne prenis la necesajn rimedojn por la defendo de la ŝtato. Kerenskij, ni devas fari al li justecon, faris ĉion en lia povo por alfronti puĉon: se ili estus anstataŭ li, Poincaré, Lloyd George, Mac-Donald, Giolitti aŭ Stresemann ne agus alie. La defenda metodo de Kerensky konsistis en aplikado de la policsistemoj, kiuj ĉiam estis fidindaj, kaj kiuj estas fidindaj eĉ hodiaŭ fare de kaj absolutaj kaj liberalaj registaroj. Estas maljuste akuzi Kerenskij pri manko de antaŭvidemo kaj nesufiĉo. Estas la policsistemoj kiuj ne plu sufiĉas por defendi la ŝtaton kontraŭ moderna ribela tekniko. La eraro de Kerensky estas tiu de ĉiuj registaroj, kiuj konsideras la problemon de ŝtata defendo kiel problemon de la polico.

Tiuj, kiuj akuzas Kerenskij pri miopeco kaj nesufiĉo, forgesas la lertecon kaj kuraĝon, kiujn li montris dum la tagoj de julio kontraŭ la ribelo de la laboristoj kaj dizertintoj, kaj, en aŭgusto, kontraŭ la reakcia aventuro de Korniloff. Li ne hezitis, en aŭgusto, apelacii al la bolŝevikaj fortoj mem, por malhelpi la kozakojn de Korniloff forbalai la demokratajn konkerojn de la Februara revolucio. En ĉi tiu okazo, li mirigis Lenin: "Ni devas gardi nin kontraŭ Kerenskij", li diris; li ne estas malsaĝulo. Ni estu justaj al Kerenskij: li ne povis, en oktobro, agi alie ol li faris.

Trockij asertis, ke la defendo de la ŝtato estas afero de metodo. Nun, en oktobro 1917, nur unu metodo estis konata, nur unu povus esti praktikata, ĉu de Kerenski aŭ de Lloyd George aŭ de Poincaré aŭ de Noske: la klasika metodo de policiniciatoj.

Por alfronti la danĝeron, Kerenskij zorgis provizi la Vintran Palacon, la Palacon Tauride, la Ministeriojn, la telefonajn kaj telegrafajn centralojn kaj la ĉefsidejon de la Ĉefa stabo per kadetoj kaj lojalaj kozakoj. La dudek mil viroj, pri kiuj li povis kalkuli en la ĉefurbo, tiel trovis sin mobilizitaj por protekti la strategiajn punktojn de la politika kaj burokratia organizo de la ŝtato. (Jen la eraro, kiun Trockij profitos.) Aliaj fidindaj regimentoj amasiĝas en la ĉirkaŭaĵo, ĉe Carskoje Selo, ĉe Kolpino, ĉe Gatĉina, ĉe Obukhowo, ĉe Poulkowo: fera rondo, kiun la bolŝevika ribelo devos rompi. por ne morti sufoki. Ĉiuj rimedoj, kiuj povas garantii la sekurecon de la registaro, estis prenitaj, kaj taĉmentoj de junkroj travagas la urbon nokte kaj tage. Estas mitralaj nestoj ĉe la vojkruciĝo, ĉe la fino de la ĉefaj travoj, por defendi aliron al la placoj, kaj sur la tegmentoj, ĉio laŭ la Nevsky Prospekt. Patroloj de soldatoj cirkulas en la homamaso, kirasaj aŭtoj pasas malrapide kaj malfermas la trairejon en longa hurlado de sireno. La ĥaoso estas terura.

"Jen mia ĝenerala striko," diris Trockij al Antonoff Ovseienko, montrante la kirliĝantan homamason sur Nevskij Prospekt.

Sed Kerenskij ne limigis sin al policaj rimedoj, li ekmovigis la tutan politikan maŝinon. Li ne nur pensas kolekti la elementojn de la Dekstro: li volas ĉiakoste certigi la subtenon de la Maldekstro. Kio maltrankviligas lin estas la sindikatoj. Li scias, ke iliaj estroj ne konsentas

kun la bolŝevikoj. Pri ĉi tiu punkto, la kritiko de Kameneff kaj Zinoviev de la ribela tezo de Trockij estas bone fondita. La ĝenerala striko estas nemalhavebla elemento de la ribelo. Sen ĝi, la bolŝevikoj ne povos senti sin protektataj kaj maltrafos sian pafon. Trotskij difinis la ribelon: „Pugnon al paralizulo. Por ke la insurekcio sukcesu, la vivo de Petrogrado devas esti paralizita de la ĝenerala striko. La gvidantoj de la sindikatoj ne marŝas en interkonsento kun la bolŝevikoj, sed la organizitaj amasoj kliniĝas al Lenin. En foresto de la amasoj, Kerenskij volas havi la gvidantojn de la sindikatoj; li intertraktas kun ili, li fine akiras, ne sen malfacileco, ilian neŭtralecon. Kiam Lenin estis informita pri tio, li deklaris al Trockij: "Kameneff pravis. Sen la subteno de la ĝenerala striko, via taktiko povas nur malsukcesi. "Mi havas malordon por mi mem," respondas Trockij; estas pli bone ol ĝenerala striko. »

Por kompreni la planon de Trockij, oni devas konscii, kio estis tiam Petrogrado: grandegaj amasoj da dizertintoj, kiuj, komence de la februara revolucio, forlasis la tranĉeojn kaj verŝis malsupren, ĵetitaj sur la ĉefurbon kiel por prirabi la regnon de la libereco, kampadis por ses. monatoj meze de stratoj kaj placoj, ĉifonaj, malpuraj, mizeraj, ebriaj sed malsataj, timemaj sed ferocaj, pretaj ribeli same kiel forkuri kaj iliaj koroj formanĝitaj de soifo de venĝo kaj paco.

Sidante sur la trotuaro de Nevskij Prospekt, ĉe la rando de la homa rivero, kiu fluas malrapide kaj tumulte, senfinaj vicoj da dizertintoj vendas armilojn, propagandajn broŝurojn, sunflorajn semojn.

Sur la placo Znamenskaja, antaŭ la moskva stacidomo, regas nepriskribebbla malordo: la homamaso kolizias kun la muroj, refluas, refortiĝas, ruliĝas antaŭen, 6-a venteto kiel ŝaŭmanta ondo sur amaso da tankoj, kamionoj, tramoj amasiĝis. Ĉirkaŭ la statuo de Aleksandro la 3-a, kun surdiga bruego, kiu ŝajnas, de malproksime, la bruo de masakro.

Preter la ponto Fontanka, ĉe la intersekiĝo de la Nevsky Prospect kaj la Liteyni Prospect, la stratvendistoj vendas gazetojn; ili krias ĉe la supro de la novaĵoj, la mezuroj prenitaj de Kerenskij, la proklamoj de la Revolucia Milita Komitato, de la Soveto, de la Urba Dumao, la ordonoj de kolonelo Polkownikoff komandanta la Placon, kiu minacas dizertintojn per malliberejo, malpermesas manifestaciojn, kunvenoj kaj interbatadoj. Ĉe stratanguloj estas kunvenoj de laboristoj, soldatoj, studentoj,

dungitoj, maristoj laŭtparolantaj kaj mansvingantaj.

Ĉie, en la kafejoj kaj en la stalovaies, oni mokas la proklamojn de kolonelo Polkownikoff, kiu pretendas aresti la 200 000 dizertintojn de Petrogrado, kaj kiu volas malpermesi interbatiĝon. Antaŭ la Vintra Palaco, du baterioj da 75'oj estis metitaj, kaj junkuloj en siaj longaj manteloj paŝas nerveze malantaŭ la pafiloj. Du vicoj da armeaj aŭtoj estas vicigitaj antaŭ la Palaco de la Ĉefa stabo. Flanke de la admiraleco, la Aleksandro-Ĝardeno estas okupita fare de bataliono de virinoj, sidantaj sur la tero, ĉirkaŭ faskoj de pafiloj.

Placo Marinskaja estas plena de laboristoj, maristoj, ĉifonaj kaj malgrasaj dizertintoj. Ĉe la enirejo de la Maria Palaco, kie la Konsilio de la Respubliko loĝas, taĉmento de kozakoj gardas, kun siaj altaj chapkoj de nigra hararo super siaj oreloj. Ili fumas, parolas laŭte kaj ridas. Se ni grimpus ĝis la supro de la kupolo de la katedralo de Isaak, ni povus vidi, okcidente, densajn nubojn leviĝantajn de la fabrikoj de Poutiloff, kie laboras la laboristoj, kun siaj fusiloj ŝarĝitaj sur la ŝultroj; plue, la Finnlanda golfo; malantaŭ la insulo Rothine, la fortikaĵo Cronstadt, Cronstadt la Ruĝa, kie maristoj kun klaraj okuloj de infanoj atendas la signalon de Dybenko por marŝi al helpo de Trockij kaj buĉi la Junkrojn. Aliflanke de la urbo, ruĝeta nuboj pendas super la sennombraj kamentuboj de la antaŭurbo de Wiborg, kie Lenino kaŭris, pala kaj febra sub sia peruko, kiu igis lin aspekti kiel eta provinca ludbubo. En ĉi tiu senbarba viro, kun falsaj haroj bone gluitaj al la frunto, neniu povis rekoni tiun ĉi teruran Lenin, kiu tremigis Rusion. Estis tie, en la fabrikoj de Wiborg, ke la Ruĝaj Gardistoj de Trockij atendis ordonojn de Antonoff-Ovseienko.

La virinoj de la antaŭurbo havas malmolajn okulojn, malgajan vizaĝon. Ĉirkaŭ la vespero, tuj kiam mallumo ŝajnis plilarĝigi la stratojn, grupoj da armitaj virinoj direktiĝis al la centro de la urbo. Tagoj de proletaj migradoj: grandegaj amasoj moviĝas de unu fino de Petrogrado al la alia, revenas al siaj kvartaloj, al siaj stratoj, post horoj kaj horoj da marŝado tra kunvenoj, manifestacioj, tumultoj.

En la kazerno, en la fabrikoj kaj sur la placoj sekvas kunvenoj kunvenoj. Ĉiu potenco al la sovetianoj. La raŭkaj voĉoj de la parolantoj fadas en la faldojn de ruĝaj flagoj. Sur la tegmentoj de la domoj, apogante sin sur siaj maŝinpafiloj, la soldatoj de Kerenskij aŭskultas ĉi tiujn voĉojn

raŭke, dum krakado de sunfloraj semoj, kies ŝelon ili ĵetas sur la amason amasigitan en la stratoj.

Nokto falas sur la urbon, kiel morta nuboj. En la enorma Nevsky Prospect, la tajdo de dizertintoj pliiĝas direkte al la admiraleco. Antaŭ la katedralo de Kazan bivakas centoj da soldatoj, virinoj kaj laboristoj, kuŝantaj sur la tero. La tuta urbo estas plonĝita en angoron, malordon kaj deliro. Kaj subite, ni vidos eliri el tiu ĉi amaso da viroj armitaj per tranĉiloj, ebriaj de sendormeco, kiuj ĵetos sin sur la patrolojn de junkroj, sur la batalionon de virinoj, kiuj defendas la Vintran Palacon. Aliaj, trudante la pordojn, serĉos la burĝojn eĉ en siaj domoj kaj surprizos ilin en la lito, la okuloj malfermitaj. La febro de la ribelo mortigis la dormon de la urbo. Kiel sinjorino Makbeto, Petrogrado ne plu povas dormi. Liaj noktoj estas plagita de laodoro de sango.

De dek tagoj, laŭmetode, en la centro mem de la urbo trejnas la Ruĝaj Gardistoj de Trockij. Estas Antonoff-Ovseienko kiu direktas, en plena taglumo, ĉi tiujn taktikajn ekzercojn, tiun ĉi specon de ĝenerala provludo de la puĉo, meze de la tumulto de la stratoj, ĉirkaŭ la konstruaĵoj, kiuj konsistigas la strategiajn punktojn de la burokrata maŝino. kaj politiko. La polico kaj militaj aŭtoritatoj estas tiel obseditaj pri la ideo de subita ribelo de la proletaj amasoj, tiel okupataj por alfronti la danĝeron, ke ili ne rimarkas la teamojn de Antonoff Ovseienko. En ĉi tiu enorma malordo, kiuj gardu sin kontraŭ tiuj grupetoj de senarmaj laboristoj, soldatoj, maristoj, kiuj trapasas la koridorojn de telefonaj kaj telegrafcentraloj, la Hôtel des Postes, la Ministerioj, la Ŝtato - generalmajoro, por observi la distribuadon. de oficejoj, la instalado de elektra lumo kaj la telefono, konservi la planon de la konstruaĵoj en la okuloj kaj en la memoro, studi la manieron eniri ilin surprize en la donita momento, kalkuli la ŝancojn, mezuri la obstaklojn, serĉi en la defenda organizo de la teknika, burokratia kaj milita maŝino de la Ŝtato la lokojn de malplej rezistado, la malfortajn flankojn, la vundeblajn punktojn? Kiu povus rimarki, en la ĝenerala konfuzo, ĉi tiujn tri aŭ kvar maristojn, ĉi tiun paro da soldatoj, tiun ĉi perditan laboriston, kiuj vagas ĉirkaŭ la konstruaĵoj, eniras la koridorojn, grimpas la ŝtuparon, kaj kiuj, kiam ili preterpasas unu la alian, ne ne pasas; rigardi? Neniu povas suspekta, ke ĉi tiuj individuoj obeas precizajn ordonojn kaj

detala, ke ili realigas planon kaj praktikajn ekzercojn celantajn la strategiajn punktojn de la defendo de la Ŝtato. La Ruĝaj Gardistoj certe agos, ĉar ili manovris, nevidate, en la terenon mem de la baldaŭa lukto.

Trockij sukcesis akiri la planon de la teknikaj servoj de la grandurbo. La maristoj de Dybenko, helpitaj de du inĝenieroj kaj specialigitaj laboristoj, studis surloke la aranĝon de la subteraj akvo- kaj gastuboj, la elektran potencon, telefonajn kaj telegrafajn kablojn. Du el ili esploris la kloakojn kiuj pasas sub la loĝejon de la Ĉefa stabo. Vi devas povi izoli kvartalon aŭ eĉ simplan grupon da domoj en kelkaj minutoj; Trockij do dividis la urbon en sektorojn, fiksas la strategiajn punktojn, disdonis la taskojn, sektoron post sektoro, al teamoj konsistantaj el soldatoj kaj specialigitaj laboristoj. Apud la soldatoj estis bezonataj teknikistoj: la konkero de la moskva stacidomo estis konfidita al du taĉmentoj konsistantaj el dudek kvin latvaj soldatoj, du maristoj kaj dek fervojistoj. Tri teamoj de maristoj, laboristoj kaj fervojistoj, entute sesdek viroj, respondecas pri okupo de la Varsovia stacidomo. Por la aliaj stacioj, Dybenko havas taĉmentojn de dudek viroj ĉiu. Por kontroli movadon sur la fervojaj linioj, ĉiu taĉmento ricevas telegrafiston. La 21-an de oktobro, sub la rektaj ordonoj de Antonoff Ovseienko, kiu atente sekvis la manovrojn, ĉiuj teamoj ekzercis ekposedi la stacidomojn, kaj ĉi tiu kostuma provludo estis farita kun perfekta precizeco kaj reguleco. La saman tagon, tri maristoj iras al la Elektrocentralo, proksime de la enirejo de la haveno: la Elektrocentralo, kiu dependas de la direkto de la urbaj teknikaj servoj, ne estas gardata. La direktoro alparolas la tri maristojn: "Ĉu vi estas en ordo," li diris al ili, "la viroj, kiujn mi petis de la Komandanto de la Loko?" Jam de kvin tagoj li promesas doni al mi protektoservon. La tri bolŝevikaj maristoj ekloĝis ĉe la Elektrocentralo por defendi ĝin, ili deklaris, kontraŭ la Ruĝaj Gardistoj okaze de ribelo. Kelkaj taĉmentoj de maristoj ankaŭ kaptis la tri aliajn municipajn centralojn.

La polico kaj armeaj aŭtoritatoj de Kerensky ĉefe zorgas pri defendi la burokratian kaj politikan organizon de la ŝtato, Ministerioj,

la Maria Palaco, sidejo de la Konsilio de la Respubliko, la Tauride Palaco, sidejo de la Dumao, la Vintra Palaco, la Ĉefa stabo. Trockij, malkovrante ĉi tiun eraron, atakos nur la teknikajn organojn de la registara kaj urba maŝino. La problemo de la ribelo estas, por li, nur problemo de teknika ordo. – “Por kapti la modernan ŝtaton, li diras, oni bezonas ataktrupon kaj teknikistojn: teamoj de armitaj viroj, komandataj de inĝenieroj. »

Dum Trockij racie organizas la puĉon, la Centra Komitato de la Bolŝevika Partio organizas la proletan revolucion. Ĝi estas komisiono formita de Stalin, Sverdloff, Boubnoff, Ouritzki kaj Dzerĵinskij, preskaŭ ĉiuj deklaritaj malamikoj de Trockij, kiu desegnas la planon por la ĝenerala ribelo. Tiuj ĉi viroj, al kiuj Stalino en 1927 klopodos atribui la tutan meriton de la oktobra puĉo, ne fidus je la ribelo organizita de Trockij. Kion li faros kun siaj mil viroj? La Junkers ne havos multe da problemoj por forigi ilin. Estas la proletaj amasoj, estas la miloj kaj miloj da laboristoj de Poutiloff kaj Wiborg, estas la grandega amaso da dizertintoj, estas la bolŝevikaj unuoj de la garnizono de Petrogrado, kiuj devas esti levitaj kontraŭ la registaraj fortoj. Kio devas esti deĉenigita estas ĝenerala ribelo. Per siaj helpaj manoj, Trockij estas nur aliancano same danĝera kiel senutila.

Por la Komisiono, kiel por Kerenskij, la revolucio estas polica problemoj. Estas kurioze rimarki, ke la estonta kreinto de la bolŝevika polico, de ĉi tiu Ĉeĥa kiu poste prenos la nomon de GPU, estas parto de la Komisiono. Ĉar estas la pala, la maltrankvila Dzerĵinskij, kiu studas la defendan sistemon de la registaro de Kerenskij kaj kiu fiksas la atakoplanon. El ĉiuj kontraŭuloj de Trockij, li estas la plej perfida, la plej timinda. Lia fanatikeco havas la modestecon de virino.

Li estas asketo, kiu neniam rigardas siajn manojn. Li mortis starante en la tribuno, en 1926, prononcante akuzon kontraŭ Trockij.

Antaŭ la puĉo, kiam Trockij diris al Dzerĵinskij, ke la Ruĝaj Gardistoj devas ignori la ekziston de la registaro de Kerenskij, ke ne temas pri batali la registaron per maŝinapiloj, sed kapti la Ŝtaton; ke la Konsilio de la Respubliko, la Ministerioj, la

Douma ne estas gravaj el la vidpunkto de insurekcia taktiko kaj ne devus konsistigi la celojn de armita ribelo; ke la ŝlosilo de la ŝtato ne estas la burokratia kaj politika organizo, nek la Palaco Tauride, aŭ la Palaco Maria, aŭ la Vintra Palaco, sed la teknika organizo, tio estas Dirante la centraloj, la fervojoj, la telefonoj, la telegrafoj, la haveno, la gasometroj, la akveduktoj, Dzerĵinskij respondas al li, ke la ribelo devas iri renkonte al la kontraŭulo kaj ataki lin en liaj pozicioj. "Estas la registaro, kiun ni devas ataki. La kontraŭulo devas esti batita sur la tero mem, kie li defendas la Ŝtaton. Se la kontraŭulo fortikiĝos en la Ministerioj, ĉe la Maria Palaco, ĉe la Tauride Palaco, ĉe la Vintra Palaco, oni devos serĉi lin tie. "Por kapti la ŝtaton", konkludas Dzerĵinskij, "ni devas lanĉi la amasojn kontraŭ la registaro." »

La insurekciajn taktikojn de la Komisiono regas la okupiteco pri la neŭtraleco de la sindikatoj. Ĉu la ŝtato povas esti transprenita sen la subteno de la ĝenerala striko? "Ne, respondu la Centra Komitato kaj la Komisiono: ni devas provoki strikon kondukante la amasojn al ribela agado. Sed estas la taktiko de ĝenerala ribelo, kaj ne la taktiko de coup de main, kiu permesos al ni gvidi la amasojn kontraŭ la registaro kaj provoki strikon. »

"Ne necesas provoki la strikon," respondas Trockij; la terura malordo, kiu regas en Petrogrado, estas pli efika ol ĝenerala striko. Ĝi estas malordo, kiu paralizas la ŝtaton kaj malhelpas la registaron malhelpi ribelon. Ne povante fidi je la striko, ni fidos je malordo. – Oni diris, ke la Komisiono estis kontraŭ la taktikoj de Trockij ĉar ĝi konsideris ilin bazitaj sur tro optimisma vidpunkto de la situacio. En realeco, Trockij estis sufiĉe pesimisma; li konsideris la situacion multe pli serioza ol homoj pensis. Li malfidis la amasojn, li bone sciis, ke la ribelo povas kalkuli nur je minoritato. La ideo provoki ĝeneralan strikon, tirante la amasojn en armitan lukton kontraŭ la registaro, estis iluzio: nur malplimulto partoprenus en la ribela agado.

Trockij estis konvinkita, ke se la striko eksplodos, ĝi estus kontraŭ la bolŝevikoj, kaj ke se la ĝenerala striko estus malhelpata, potenco devas esti kaptita senprokraste. La sinsekvo de la eventoj montris, ke li vidis

nur. Kiam la fervojistoj, poŝtaj, telefonaj kaj telegrafistoj, ministeriaj burokratoj kaj publikservaj dungitoj rezignis pri laboro, estis tro malfrue. Lenin jam estis en la povo: Trockij rompis sian dorson dum la striko.

La opozicio de la Centra Komitato kaj la Komisiono al la taktikoj de Trockij kreis paradoksan situacion, kiu povis endanĝerigi la sukceson de la ribelo. Sojle de la puĉo, ekzistis du ĝeneralaj staboj, du planoj kaj du celoj. La Komisiono, kiu dependis de la amaso de laboristoj kaj dizertintoj, volis venki la registaron por kapti la ŝtaton. Trockij, kiu dependis de mil viroj, volis kapti la ŝtaton por venki la registaron. Markso mem estus juĝinta la cirkonstancojn pli favoraj al la plano de la Komisiono ol al tiu de Trockij. Sed "ribelo ne bezonas favorajn cirkonstancojn", asertis Trockij.

La 24-an de oktobro, en plena taglumo, Trockij lanĉis la atakon. La operacioplano estis desegnita en ĉiuj siaj detaloj de tiu iama oficiro de la Imperia Armeo, Antonov-Ovseienko, tiel konata kiel matematikisto kaj ŝakludanto kiel li estis revoluciulo kaj ekzilo.

Aludante al la taktiko de Trockij, Lenin diris pri Antonov-Ovseienko ke nur ŝakludanto povas organizi la ribelon. Antonov-Ovseienko aspektas melankolie kaj malsana: la longaj haroj, kiuj falas sur liajn ŝultrojn, igas lin aspekti kiel certaj portretoj de Bonaparte antaŭ 18 Brumaire. Sed lia rigardo estas morta, kaj lia pala, maldika vizaĝo elradias haŭtprofundan malĝojon, malsanan kiel malvarma ŝvito.

En ĉambreto sur la supra etaĝo de la Smolny Instituto, ĉefsidejo de la Bolŝevika Partio, Antonov-Ovseienko ludas ŝakon sur topografia mapo de Petrogrado. Sub liaj piedoj, sur la suba planko, la Komisiono estas kunvenita por definitive fiksi la tagon de la ĝenerala ribelo. Ŝi ne scias, ke Trockij jam lanĉis la atakon. Lenin sole estis avertita, en la lasta momento, pri la abrupta decido de Trockij. La Komisiono subtenas tion, kion diris Lenin: ĉu li ne deklaris la 21-an, ke la 24-a estos tro frua, kaj la 26-a tro malfrue? Apenaŭ la Komisiono kunvenis por la fina decido, Podwisky alvenis, portanta neatenditan novaĵon: la Ruĝaj Gardistoj de Trockij jam kaptis la

Telegrafa interŝanĝo kaj pontoj super la Neva: por certigi komunikadojn inter la centro de la grandurbo kaj la laborista antaŭurbo de Wiborg, estas necese havi kontrolon de la pontoj. Urbaj centraloj, gasometroj, fervojaj stacidomoj, estas jam okupataj de la maristoj de Dybenko. La operacioj okazis kun surpriza rapideco kaj reguleco. La telegrafan interŝanĝon defendis ĉirkaŭ kvindek ĝendarmoj kaj soldatoj, vicigitaj antaŭ la konstruaĵo.

La nesufiĉo de la policiniciatoj manifestiĝas en tiu defenda taktiko, kiu nomiĝas servo de ordo kaj protekto. Ĝi estas taktiko, kiu povas doni bonajn rezultojn kontraŭ ribelema homamaso, ne kontraŭ manpleno da rezolutaj viroj. Policaĵ rimedoj estis senutilaj kontraŭ la atakoj: tri Dybenko-maristoj, kiuj partoprenis en la "nevideblaj manovroj" kaj konis la terenon, insinuis sin en la vicojn de la defendantoj, eniris la oficejojn, kaj kelkajn grenadojn, ĵetitaj de la fenestroj en la strato, semu malordon inter la ĝendarmoj kaj la soldatoj. Du taĉmentoj de maristoj ekloĝas en la telegrafcentralo, kaj metas maŝinpafilojn tien. Tria taĉmento okupas domon kontraŭe, preta ĉesigi eblan kontraŭatakon pafante en la dorson de la atakantoj. Kirasaj aŭtoj ligas inter la teamoj nuntempe funkciigantaj en la malsamaj distriktoj de la grandurbo kaj la Smolny Instituto. Ĉe la intersekiĝoj de la plej gravaj stratoj, maŝinpafiloj estas kaŝitaj en la angulaj domoj: moveblaj patroloj kontrolas la kazernojn de la regimentoj, kiuj restis fidelaj al Kerensky.

Ĉirkaŭ la sesa posttagmeze, en la Instituto Smolny, Antonoff-Ovseienko eniris la ĉambron de Trockij, pli pala ol kutime, sed ridetante.

"Ĝi estas farita," li diris. Surprizitaj de la eventoj, la membroj de la registaro rifuĝis en la Vintra Palaco, kiun defendis kelkaj kompanioj de junkroj kaj bataliono de virinoj. Kerenskij fuĝis; oni diras, ke li iris al la fronto por kolekti trupojn kaj marŝi sur Petrogradon. La tuta loĝantaro estas en la stratoj, avida pri novaĵoj. Butikoj, kafejoj, restoracioj, kinejoj kaj teatroj estas malfermitaj, la tramoj estas plenigitaj de soldatoj kaj armitaj laboristoj, grandega homamaso ŝprucas kiel rivero laŭ Nevskij Prospekt. Ĉiuj parolas, ĉiuj argumentas, ĉiuj malbenas la registaron aŭ la bolŝevikojn. La plej nekredeblaj onidiroj disvastiĝis de buŝo al buŝo, de grupo al grupo: Kerenskij mortigita, la

gvidantoj de la menŝevika frakcio pafis antaŭ la Palaco Tauride, Lenin instalita en la Vintra Palaco, en la loĝejo de la caro. De Nevskij Prospekt, strato Gorokowskaia, strato Vosnessensky, la tri grandaj arterioj konvergantaj ĉe la admiraleco, vasta rivero senĉese refluas en la Ĝardenon de Aleksandro, por vidi ĉu la ruĝa flago jam flugas super la Vintra Palaco. Ĉe la vido de la junkroj defendanta ĝin, la homamaso haltas. Timigita de la maŝinpafiloj kaj la baterioj, ŝi rigardas de malproksime la lumigitajn fenestrojn, la dezertan placon, la aŭtojn vicigitajn antaŭ la Ĉefa stabo, kaj ne komprenas. Kaj Lenin? okcidento

Lenin? kie estas la bolŝevikoj?

Reakciuloj, liberaluloj, menŝevikoj, revoluciemaj socialistoj, ne rimarkas la situacion, rifuzas kredi, ke la bolŝevikoj transprenis la ŝtaton: Ni devas atenti, ke oni ne kreu al onidiroj intence diskonigitaj de la agentoj provokantoj de la Smolnij Instituto; estas pro simpla prudento, ke la Ministerioj translokiĝis al la Vintra Palaco; se la novaĵo donita estas ĝusta, ne temas pri puĉo, kiu okazis, temas pri serio da atakoj, pli-malpli sukcesaj (ni ankoraŭ nenion precizan), kontraŭ la organizo de la Ŝtataj kaj Urbaj teknikaj servoj. La leĝdonaj, politikaj kaj administraj korpoj daŭre estas en la manoj de Kerensky. La Palaco de Taurido, la Palaco Maria, la Ministerioj, eĉ ne estis atakitaj. Certe, la situacio estas paradoksa: ni ankoraŭ neniam vidis insurekcion asertantan, ke ĝi konkeris la ŝtaton kaj donas al la registaro liberan manon. Ŝajnas, ke la bolŝevikoj perdas intereson pri registaro. Kial ili ne okupas la Ministeriojn? Ĉu oni povas esti mastro de la ŝtato kaj regi Rusion sen havi enmane la administrajn organojn? Estas vere, ke la bolŝevikoj kaptis la tutan teknikan organizon, sed Kerenskij ne falis, kaj estas li, kiu havas la potencon, kvankam li perdis, por la momento, kontrolon de la vojoj de fero, centraloj, servaĵoj, telefono, telegrafo, poŝtoŝtanco, Ŝtata banko, deponejoj de karbo, petrolo kaj tritiko. Oni povus kontesti, ke praktike la ministroj kunvenintaj ĉe la Vintra Palaco ne povas regi, ke la Ministerioj ne povas funkcii, ke la registaro estas fortranĉita de la cetera Rusio, ke ĉiuj komunikiloj estas en la manoj de la bolŝevikoj. En la antaŭurboj, ĉiuj stratoj estas baritaj; neniu povas forlasi la urbon; la Ĉefa stabo mem

eĉ estas izolita; la radiotelegrafa stacio estas en la povo de la bolŝevikoj; la fortikaĵo Petro-kaj-Paŭlo estas okupata de la Ruĝaj Gardistoj; multaj regimentoj de la Petrograda garnizono pasis al la ordonoj de la Revolucia Milita Komitato. Ni devas agi senprokraste. Kial ĉi tiu inercio de la Plej granda ŝtato? Oni diras, ke ĝi atendas la alvenon de la trupoj de generalo Krasnoff, kiuj marŝas sur la ĉefurbon. Ĉiuj necesaj rimedoj por la defendo de la registaro estis prenitaj. Se la bolŝevikoj ankoraŭ ne decidis ataki la registaron, tio estas signo, ke ili ankoraŭ ne sentas sin sufiĉe fortaj. Do nenio finiĝis.

Sed la sekvan tagon, la 25-an de oktobro, dum la dua Tut-Rusa Kongreso de Sovetoj estis malfermita en la salono de la Smolny Instituto, Trockij donis al Antonoff-Ovseienko la ordonon ataki la Vintran Palacon kie la ministroj de la Kerensky. Ĉu la bolŝevikoj havos plimulton en la Kongreso? Por komprenigi sovetiajn reprezentantojn en la tuta Rusio, ke la ribelo venkis, ne sufiĉas anonci, ke la bolŝevikoj transprenis la ŝtaton; necesas povi anonci, ke la membroj de la registaro estas en la manoj de la Ruĝaj Gardistoj.

"Estas la sola maniero," Trockij diris al Lenin, "konvinki la Centran Komitaton kaj la Komisionon ke la puĉo ne malsukcesis. »

"Vi decidis iom malfrue," diris Lenin.

"Mi ne povis ataki la registaron antaŭ ol mi estis certa, ke la trupoj de la garnizono ne defendos ĝin," respondis Trockij: "ni devis doni tempon al la soldatoj por transiri al nia flanko. Nur la Junkers restis lojalaj. »

Alivestita kiel laboristo, portanta perukon kaj senbarbo, Lenin forlasis sian kaŝejon kaj iris al la Smolny Instituto por partopreni la Kongreson de Sovetoj. Jen la plej malĝoja momento de lia vivo: li ankoraŭ ne kredas je la sukceso de la ribelo. Ankaŭ li, kiel la Centra Komitato, kiel la Komisiono, kiel la plimulto de la delegitoj al la Kongreso, bezonas scii, ke la registaro falis kaj ke la ministroj de Kerenskij estas en la manoj de la Ruĝaj Gardistoj. Li malfidas al Trockij, lian fierecon, sian certecon, sian malzorgeman ruzon. Trockij ne apartenas al la maljuna gvardio, li ne estas bolŝeviko, je kiu oni povas kalkuli kun fermitaj okuloj; li estas lastatempa rekruto, kiu eniris la partion nur post la tagoj de

julio. "Mi ne estas unu el la Dek du Apostoloj," diris Trockij; Mi estas prefere Sankta Paŭlo, kiu unue predikis al la nacioj. »

Lenin neniam havis multe da simpatio por Trockij. Trockij ĵetas ĉagrenon sur ĉiujn. Lia elokventeco estas suspektinda. Li havas la danĝeran potencon movi la amasojn, deĉenigi tumultojn. Li estas kreinto de skismoj, inventinto de herezoj, timinda kaj necesa homo. Lenin delonge rimarkis, ke Trockij havas guston por historiaj komparoj. Kiam li parolas dum renkontiĝoj aŭ en assembleoj, kiam li diskutas en partikunvenoj, li konstante rilatas al la tempoj de la Puritana revolucio de Kromvelo, aŭ la Franca Revolucio. Ni devas esti singardaj de marksisto, kiu juĝas kaj mezuras la virojn kaj la faktojn de la bolŝevika revolucio laŭ la viroj kaj la faktoj de la Franca Revolucio. Lenin ne povas forgesi, ke Trockij, tuj liberigita el la malliberejo Kresty, kie li estis enŝlosita post la julia tagoj, iris al Petrograda Soveto; en perforta parolado, li proklamis la neceson establi la jakobinan teruron. "La gilotino kondukas al Napoleono", kriis la menŝevikoj. "Mi ŝatas Napoleonon pli bone ol Kerenskij", respondas Trockij. Lenin neniam forgesos ĉi tiun respondon. "Li ŝatas Napoleonon pli bone ol Lenin", Dzerĵinskij dirus poste.

En ĉambro najbara al la salono de la Smolnij-Instituto, kie okazis la Dua Tut-Rusa Kongreso de Sovetoj, Lenin sidis apud Trockij, antaŭ tablo kovrita per paperoj kaj gazetoj; buklo de lia peruko pendas super lia frunto. Trockij ne povas ne rideti, observante ĉi tiun ridindan alivestiĝon. Ŝajnas al li, ke venis la tempo, kiam Lenin povus demeti sian perukon. Jam ne ekzistas danĝero, la ribelo triumfis, Lenin estas la mastro de Rusio. Estas tempo lasi vian barbon rekreski, demeti viajn falsajn harojn, esti rekonita. Kiam ili preterpasas Lenin survoje al la Kongresejo Dan kaj Skobelev, la du gvidantoj de la menŝevika plimulto, interŝanĝas rigardon kaj paliĝas; ili rekonis en ĉi tiu viro kun peruko, en ĉi tiu eta provinca ŝinko, la teruran detruanton de Sankta Rusujo. "Estas finite," flustras Dan al Skobelev.

"Kial vi estas alivestita? diris Trockij al Lenin, la venkintoj ne kaŝas sin. Lenin rigardas lin, la okulojn duonfermitaj; ironia rideto tuŝas

apenaŭ ŝiaj lipoj. Kiu estas la gajninto? Jen la problemo. De tempo al tempo bruego de kanono, krakado de maŝinpafiloj, aŭdiĝas en la malproksimo. La krozŝipo Aŭrora, ankrita en la Neva, ĵus malfermis fajron sur la Vintra Palaco por subteni la atakon de la Ruĝaj Gardistoj. Jen la maristo Dybenko, la giganta Dybenko kun bluaj okuloj, lia vizaĝo enkadrigita de silkeca blonda barbo; la Cronstadt-maristoj kaj sinjorino Kollontai amas lin pro liaj infanaj okuloj kaj pro lia krueleco. Dybenko anoncas la novaĵon: la Ruĝaj Gardistoj de Antonoff-Ovseienko enpenetris en la Vintran Palacon, la ministroj de Kerensky estas kaptitoj de la bolŝevikoj, la registaro falis. - "Fine! kriis Lenin. "Vi malfruis dudek kvar horojn," respondas Trockij. Lenin demetas sian perukon kaj pasas la manon super la frunton. Lia kranio estas formita, diras Wells, kiel tiu de Balfour. "Ni iru," li diris, direktante sin al la Kongresejo.

Trockij sekvas lin silente. Li aspektas laca; ia dormo estingas liajn ŝtalajn okulojn. Dum la ribelo, skribas Lunacharsky, Trockij estis Lejdena kruĉo. Sed nun la registaro falis, Lenin demetis sian perukon, kiel oni demetas maskon. La puĉo estis Trockij.

Sed la ŝtato estas Lenin. La gvidanto, la diktatoro, la triumfanto, ĝi estas li, Lenin.

Trockij sekvas lin silente, kun tiu ambigua rideto, kiu nur mildiĝos kiam Lenin mortos.

II

HISTORIO DE FASIKA PUĈO: TROCKI KONTRAŬ STALIN

Stalino estas la sola eŭropa ŝtatisto, kiu sciis profiti la lecionon de oktobro 1917. Se la komunistoj de ĉiuj landoj de Eŭropo devas lerni de Trockij la arton ekkapti la potencon, estas de Stalin ke liberalaj kaj demokrataj registaroj devas lerni la arto certigi la defendon de la ŝtato kontraŭ komunismaj insurekciaj taktikoj, tio estas kontraŭ la taktikoj de Trockij.

La lukto inter Stalin kaj Trockij estas la plej instrua epizodo en la politika historio de Eŭropo dum la lastaj dek jaroj. La oficialaj precedencoj por tiu ĉi lukto reiras al periodo longe antaŭ la Oktobra Revolucio de 1917. Estis post la Londono-Kongreso de 1903, kie okazis la disigo inter Lenin kaj Martoff, inter bolŝevikoj kaj menŝevikoj, ke Trockij malkaŝe deviis de la ideoj de Lenin: kvankam li ne deklaris sin partiano de Martoff, li trovis sin multe pli proksima al la menŝevika tezo ol al la bolŝevika. Sed, en la realo, la personaj kaj doktrinaj precedencoj, la neceso batali en la interpretado de la penso de Lenin, la danĝeron de trockismo, tio estas la danĝero de devioj, distordoj kaj herezoj, ne estis ke la oficialaj pretekstoj kaj pravigoj por malamikeco, kiu havis siajn radikojn kaj siajn profundajn kialojn en la pensmaniero de la bolŝevikaj gvidantoj, en la sentoj kaj en la interesoj de la amasoj da laboristoj kaj kamparanoj, en la politika, ekonomia kaj socia situacio de Rusio de la sovetianoj post la morto de Lenin.

La historio de la lukto inter Stalin kaj Trockij estas la historio de la provo de Trockij preni potencon, kaj de la defendo de la ŝtato supozita kontraŭ li de Stalino kaj la bolŝevika maljuna gvardio; ĝi estas la rakonto de malsukcesa puĉo. Al la teorio de Trockij pri "daŭra revolucio", Stalino kontraŭstaras la tezojn de Lenin pri la diktaturo de la proletaro. Ni vidas la du frakciojn batali, en la nomo de

Lenin, kun ĉiuj armiloj de Bizanco. Sed intrigoj, argumentoj kaj sofismoj kaŝas multe pli gravajn eventojn ol diatribo pri la interpreto de leninismo.

Kio estas en ludo estas potenco. La problemo de la sinsekvo de Lenino, kiu estiĝis longe antaŭ lia morto, ekde la unuaj simptomoj de lia malsano, estas io alia ol problemo de ideoj. Personaj ambicioj kaŝiĝas malantaŭ doktrinaj problemoj; ni ne devas lasi nin trompi per la oficialaj pretekstoj de la diskutoj. La polemika zorgo de Trockij estas aperi la neinteresa defendanto de la morala kaj intelekta heredaĵo de Lenino, la gardisto de la principoj de la Oktobra Revolucio, la necedema komunisto, kiu batalas kontraŭ la burokratia degenero de la partio, la gentiĝo de la sovetia ŝtato. La polemika zorgo de Stalino estis kaŝi de la komunistoj de aliaj landoj, de la kapitalisma, demokrata kaj liberala Eŭropo, la verajn kialojn de la lukto farita ene de la partio de la disĉiploj de Lenin, la viroj plej reprezentaj de Soveta Rusio. En realeco, Trockij batalas por kapti la Ŝtaton, Stalin por la

defendi.

Stalino havas nenion pri la apatio de la rusoj, pri ilia maldiligenta rezignacio pri bono kaj malbono, pri ilia malklara, ribelema kaj perversa altruismo, pri ilia naiva kaj kruela bonkoreco. Stalino ne estas ruso, li estas kartvela. Lia ruzo estas farita el pacienco, volo kaj prudento. Li estas optimisma kaj obstina. Liaj kontraŭuloj akuzas lin pri nescio kaj manko de inteligenteco: ili eraras. Oni ne povas diri, ke li estas kultivita viro, eŭropano malsana de sofismoj kaj psikologiaj lumaĵoj. Stalino estas barbaro, en la leninisma senco de la vorto, tio estas malamiko de okcidenta kulturo, psikologio kaj moralo. Lia inteligenteco estas tute instinkta kaj fizika, ĝi estas inteligenteco en la natura stato, sen antaŭjuĝoj de kulturo aŭ moralo. Viroj, oni diras, perfidas sin per sia irado. En la Tut-Rusa Kongreso de Sovetoj, en majo 1929, en la Granda Teatro en Moskvo, mi vidis Stalinon promeni, mi vidis lin suriri la platformon. Mi estis tuj sub la deklivirejo, en la orkestraj seĝoj, kiam li aperis malantaŭ duobla vico de Popolaj Komisaroj, Tzic-deputitoj kaj Partia Centra Komitato-anoj viciĝis sur la scenejo. Li estis vestita, tute simple, per griza milit-tranĉita jako kaj

malhela litotuko envolvita en pezaj botoj. Kvadratŝultra, malgranda, fortika, masiva kapo kun frize nigra hararo, longaj okuloj pligrandigitaj de tre nigraj brovoj, vizaĝo pezigita de hirtaj lipharoj, la koloro de peĉo, li marŝis malrapide, peze frapante la kalkanojn. Kun la kapo klinita antaŭen, la brakoj pendantaj, li aspektis kiel kamparano, sed montara kamparano, malmola, obstina paciento. Al la tondro de aplaŭdo, kiu lin salutis, li ne turniĝis; li plu marŝis malrapide, okupis sian lokon malantaŭ Rykoff kaj Kalinin, levis la kapon, rigardis la grandegan gajan homamason kaj restis senmova kaj fleksita, liaj obtuzaj okuloj fiksrigardis rekte antaŭen. Nur ĉirkaŭ dudek tataraj deputitoj, reprezentantaj la aŭtonomiajn sovetiajn respublikojn Baŝkiroj, Burjatoj-Mongoloj, Daghestanoj kaj Jakutoj, restis senmovaj kaj silentaj en sia antaŭkesto. Vestitaj per sia flava kaj verda silka kaftano, la tatara ĉapo, brodita per arĝento, metita sur siajn longajn, nigrajn kaj brilajn harojn, ili rigardis Stalinon per siaj malgrandaj oblikvaj okuloj, Stalin la diktatoron, la feran pugnon de la Revolucio, la mortemulon. malamiko de la Okcidento, de la burĝa, dika kaj civilizita Eŭropo. Tuj kiam la deliro de la homamaso komencis trankviliĝi, Stalino malrapide turnis la kapon al la tataraj deputitoj: la rigardo de la mongoloj kaj tiu de la diktatoro renkontiĝis. En la teatro eksplodis grandega hurlado: saluto de la proleta Rusujo al la ruĝa Azio, al la popoloj de la prerioj, de la dezertoj, de la grandaj aziaj riveroj. Denove Stalino turnis sian senpasiecan vizaĝon al la homamaso. Li restis senmova kaj fleksita, liaj obtuzaj okuloj fiksrigardis rekte antaŭen.

La forto de Stalin estas senpasiveco kaj pacienco. Li observas la gestojn de Trockij, studas liajn movojn, sekvas liajn rapidajn, necertajn kaj nervozajn paŝojn, per sia peza, malrapida kamparana paŝo. Stalino estas fermita, malvarma, obstina; Trockij estas fiero, perforta, egoisma, senpacienca, regata de sia ambicio kaj sia imago. Ĝi estas arda, aŭdaca, agresema naturo. "Mizera judo," Stalino diris pri si. "Malfeliĉa kristano", diris Trockij de Stalin.

Dum la oktobra ribelo, kiam Trockij, sen averto de la Centra Komitato aŭ la Komisiono, subite lanĉis siajn Ruĝajn Gvardiojn por konkeri la ŝtaton, Stalino staris flanken. Li estis la sola kiu perceptis la malfortajn flankojn kaj erarojn de Trockij, kiu antaŭvidis iliajn vastajn sekvojn. Kiam Lenin mortis, kiam Trockij pozis brutale sur la

politika, ekonomia kaj doktrina tereno, la problemo de la sinsekvo, jam Stalino estis kaptinta la maŝinon de la partio, kaj havis en la manoj la levilojn de kontrolo. Kiam Trockij akuzas Stalin je esti provinta solvi la problemon de la sinsekvo de Lenin al sia avantaĝo longe antaŭ sia morto, li faras akuzon kiun neniu povas refuti.

Tamen, estis Lenin mem kiu, dum sia malsano, donis al Stalin privilegian pozicion en la partio. Kaj Stalino havas justan ludon antaŭ la akuzoj de sia kontraŭulo, kiam li asertas, ke estis lia devo ĝustatempe gardi sin kontraŭ la danĝeroj, kiujn la morto de Lenin neeviteble kaŭzus. "Vi profitis de lia malsano, akuzas Trockij. "Por malhelpi vin profiti el lia morto," Stalin respondas.

Estas kun granda lerteco ke Trockij rakontas sian lukton kontraŭ Stalin. En ĝiaj paĝoj nenio ŝprucas pri la vera naturo de ĉi tiu lukto. Lia domina, konstanta zorgo estas pruvi al la internacia proletaro, kaj des pli al la rusa proletaro, ke li ne estas la homo, pri kiu ili lin akuzas esti, la homo, kiun ili volus atribui al li. figuro, bolŝeviko Catilina preta; por ajna aventuro. Tio, kio estis nomita lia herezo, estas, laŭ li, nur provo de leninisma interpreto de la doktrino de Lenin. Lia teorio de "daŭra revolucio" povus prezenti neniun danĝeron nek al la doktrina unueco de la partio nek al la sekureco de la ŝtato. Li ne volas esti nek Lutero nek Bonaparte.

Lia zorgo kiel historiisto estas pure polemika. Kiel ligite per silenta interkonsento, Trockij kaj Stalin klopodas por doni la aspekton de batalo de ideoj al kio estas en realeco lukto por potenco.

Oficiale, krome, la akuzo pri bonapartismo neniam estis formulita kontraŭ Trockij. Tia akuzo tro klare montras al la internaciisma proletaro, ke la rusa revolucio estas sur la deklivo de tiu burĝa degenero, kies bonapartismo estas unu el la plej evidentaj signoj. "La teorio de konstanta revolucio, skribas Stalin en sia antaŭparolo al la broŝuro titolita Al oktobro, estas vario de Menŝevismo. Tia estas la oficiala akuzo: Trockij estas kulpa pro tio, ke li falis en la menŝevikan herezon. Sed dum estis facile trompi la internacian proletaron pri la vera naturo de la lukto de Stalin kaj Trockij, la reala situacio ne povis resti kaŝita al la popolo.

rusa. Ĉiuj komprenis, ke Stalino ne batalas en Trockij ian doktrinan menŝevikon perditan en la labirinto de interpretoj de Lenino, sed ruĝa Bonaparte, la sola homo kapabla transformi la morton de Lenin en puĉon, kaj prezenti la problemon.
de lia sinsekvo en la insurekcia kampo.

De la komenco de 1924 ĝis la fino de 1926, la lukto konservis la karakteron de polemiko inter la partianoj de la teorio de "daŭra revolucio" kaj la oficialaj konservativuloj de leninismo, tiuj kiujn Trockij nomis la konservativuloj de la mumio de Lenin. Trockij, Komisararo por Milito, havis la armeon kaj la sindikatajn organizojn ĉe sia flanko, ĉe kies kapo estis Tomskij, malamika al la programo de Stalin, kiu subigis la sindikatojn al la partio; Tomski defendas la aŭtonomecon de sindikata agado en siaj rilatoj kun la ŝtato. La ebleco de alianco inter la Ruĝa Armeo kaj la sindikataj organizoj maltrankviligis Lenin jam en 1920. Post lia morto, la persona interkonsento de Trockij kaj Tomskij produktis siajn efikojn, kaj unuiĝinta fronto de soldatoj kaj laboristoj formiĝis kontraŭ la etaj -burĝa kaj kamparana degenero de la Revolucio, kontraŭ tio, kion Trockij nomis Stalin'a Termidoro. En ĉi tiu unuiĝinta fronto, Stalino, kiu havis la GPU kaj la duoblan burokracion de partio kaj ŝtato sur sia flanko, vidis la danĝeron de 18 Brumaire minacanta. La grandega populareco, kiu ĉirkaŭas la nomon de Trockij, la gloro, kiun alportis al li liaj venkaj kampanjoj kontraŭ Judeniĉ, Koltchak, Denikin, Wrangel, lia cinika kaj malzorgema fiero, igis lin ia Ruĝa Bonaparte, subtenata de la armeo, de la laboristaj amasoj, kaj per la spirito de ribelo de la junaj komunistoj kontraŭ la maljuna gvardio de leninismo kaj la alta pastraro de la partio.

La fama trojko¹, Stalin, Zinovieff kaj Kameneff, efektivas la plej subtilajn artifikaĵojn, kiujn simulado, intrigo kaj embusko povas havigi, por kompromiti Trockij-n en la okuloj de la amasoj, por provoki malpacon inter siaj aliancanoj, por disvastigi dubon kaj malkontenton en la vicoj de la popolo. liaj sekvantoj, ĵetante malkrediton kaj suspekton sur liajn vortojn, sur liajn gestojn, sur liajn intencojn. La estro de la GPU, la fanatika Dzerĵinskij, envolas Trotskij en reto de spionoj kaj agentoj provokistoj. La mistera kaj terura maŝino de la GPU ekmoviĝas por fortranĉi ĉiujn tendencojn de la kontraŭulo unu post la alia. Dzerĵinskij laboras en la mallumo, dum Trockij agas en plena taglumo. Efektive, dum la "trojko"

lia prestiĝo, malpurigas lian popularecon, strebas prezenti lin kiel seniluziigitan ambicion, profitiston de la revolucio, perfidulon al la memoro de Lenin, Trockij rapidas sur Stalin, Zinoviev kaj Kameneff, sur la Centran Komitaton, sur la malnovan gardiston de la Leninismo, pri partia burokratio; li denuncas la danĝeron de etburĝa kaj kamparana Termidoro; li alvokas helpon de la komunisma junularo kontraŭ la tiraneco de la alta pastraro de la Revolucio. La "trojko" respondis per kampanjo de furio. La tuta oficiala gazetaro obeis la gardvorton de Stalin. Iom post iom, la vakuo fariĝas ĉirkaŭ Trockij. La malfortuloj hezitas, retiriĝas flanken, kaŝas siajn kapojn sub la flugilo. La plej obstinaj, la plej perfortaj, la plej kuraĝaj batalas kun la kapo alte, sed ĉiu memstare kaj perdante ĉiun kontakton unu kun la alia. Ili ĵetas sin kontraŭ la koalicio, okuloj fermitaj, kaptiĝas en la reto de intrigoj, embuskoj, perfidoj, kaj komencas malfidi unu la alian. La soldatoj kaj la laboristoj vidas en Trockij la kreinton de la Ruĝa Armeo, la venkinton de Kolĉak kaj Wrangel, la defendanton de la libereco de asocio kaj de la laborista diktaturo kontraŭ la reago de la NEP kaj de la kamparanoj; ili restas fidelaj al la viro de la oktobra ribelo kaj al liaj ideoj. Sed ilia fideleco estas pasiva, senmovigita en atendo, kaj iĝas morta pezo en la agresema kaj perforta ludo de Trockij.

Dum la fruaj stadioj de la lukto, Trockij havis la iluzion ke li povis kaŭzi disigon en la partio. Kun la subteno de la armeo kaj de la sindikatoj, li intencis renversi la "trojkon", averti la Stalinan Termidoron antaŭ 18 Brumaire pri la "daŭra revolucio", kapti la Partion kaj la Ŝtaton por plenumi sian programon de plena komunismo. Sed la paroladoj, la broŝuroj, la polemikoj pri la interpretado de la penso de Lenin, ne povis sufiĉi por determini disiĝon en la partio. Necesis agi: Trockij devis nur elekti sian momenton. Cirkonstancoj favoris liajn dezajnojn. Jam ekestis malkonsentoj inter Stalin, Zinoviev kaj Kameneff. Kial do Trockij ne agas?

Anstataŭ agi, forlasi polemikojn por malsupreniri en la kampon de ribela agado, Trockij malŝparis sian tempon studinte la politikan kaj socian situacion en Anglio, instruante al anglaj komunistoj la regulojn por ekkapti la ŝtaton, serĉi analogojn inter

La Puritana armeo de Kromvelo kaj la Ruĝa armeo, por fari ligojn inter Lenin, Kromvelo, Robespierre, Napoleono kaj Mussolini. "Lenin, skribis Trockij, estas komparebla nek kun Bonaparte nek kun Mussolini, sed kun Kromvelo kaj Robespierre. Lenin estas la proleta Kromvelo de la 20-a jarcento. Ĉi tiu difino estas la plej alta pardonpeto, kiu povas esti farita de la etburĝa Kromvelo de la deksepa jarcento. Anstataŭ apliki, senprokraste, kontraŭ Stalino, sian taktikon de oktobro 1917, Trockij estis okupata donante konsilojn al la ŝipanoj de la brita floto, al la maristoj, ŝoforoj, mekanikistoj, elektristoj, pri kio ili devus helpi la laboristojn transpreni la stato. Li analizis la psikologion de anglaj soldatoj kaj maristoj por konkludi ilian konduton kiam ili estis ordonitaj pafi sur la laboristoj; li rompis la mekanismon de ribelo por prezenti malrapide la gestojn de la soldato, kiu rifuzas pafi, de tiu, kiu hezitas, de tiu, kiu estas preta pafi la kamaradon, kiu rifuzas pafi. Jen la tri esencaj movoj de la mekanismo: kiu el la tri decidis la ribelon? Li pensis tiam nur pri Anglio; li zorgis pli pri McDonald's ol pri Stalino. "Kromwell ne formis armeon, sed partion: lia armeo estis partio en armiloj; tio estas kio faris ĝian forton. Sur la batalejoj, la soldatoj de Kromvelo estis nomitaj feripoj. "Ĉiam utilas por revolucio, rimarkas Trockij, havi ferajn ripojn. Pri tio, anglaj laboristoj havas multon por lerni de Kromvelo. Kial do li ne povis decidi agi? kial li ne lanĉis siajn "ferajn ripojn", la soldatojn de la Ruĝa Armeo, kontraŭ la subtenantoj de Stalin?

Li restadas, liaj kontraŭuloj profitas de ĝi: ili senigas lin de lia pozicio kiel Popola Komisararo de Milito, ili forprenas lian kontrolon de la Ruĝa Armeo. Baldaŭ poste, Tomski estis forigita de la gvidado de la sindikatoj. La granda herezulo, la redinda katilinaro, trovas sin senarmigita: la du instrumentoj, sur kiuj tiu bolŝeviko Bonaparte konstruis la planon de sia 18-a Brumaire, la armeo kaj la sindikatoj, estas turnitaj kontraŭ li. La GPU iom post iom disiĝas sian popularecon, kaj la amaso de siaj subtenantoj, seniluziigita de sia ambigua konduto kaj ĝiaj neklarigeblaj malfortoj, prudente disiĝas. Trockij malsaniĝas, forlasas Moskvon. En majo 1926 li estis en Berlino en kliniko: la novaĵo pri la ĝenerala striko en Anglio kaj la Pilsudski-puĉo donis al li febron. Li devas reveni al Rusujo; li ne devas rezigni la batalon.

"Ĝis ĉio estas perdita, nenio estas perdita. La kreinto de la GPU, la kruela kaj fanatika Dzerĵinskij, mortis pro apopleksio en julio 1926, dum kunveno de la Centra Komitato, dum li faris perfortan paroladon kontraŭ Trockij. La alianco de Kameneff kaj Zinovieff kontraŭ Stalino subite malkaŝas la malkonsenton, kiu jam delonge maturiĝis inter la samteamanoj de la trojko. Jen la lukto inter la tri oficialaj kuratoroj de la mumio de Lenin. Stalin vokas sur Menĵinskij, la posteulo de Dzerĵinskij kiel gvidanto de la GPU, al sia helpo: Kameneff kaj Zinoviev helpis al Trockij. Venis la tempo por agi. La tajdo de ribelemo altiĝas ĉirkaŭ Kremlo.

Komence de sia lukto kontraŭ Stalin, Trockij rimarkigis, koncerne Anglujon, ke la revolucioj ne estas arbitre farataj: "Se oni povus," li diris, "ripari al ili racian itineron, verŝajne eblus eviti ilin." Nun, ĝuste Trockij fiksas racian itineron por revoluciaj provoj, kaj kiu donis la principojn kaj regulojn de modernaj insurekciaj taktikoj. Profitante, en 1927, el la tiel donita leciono, estis Stalino kiu montris al la registaroj de Eŭropo la eblecon certigi la defendon de la burĝa ŝtato kontraŭ la danĝero de komunista ribelo.

Svislando kaj Nederlando, tio estas du el la plej policaj kaj plej bone organizitaj ŝtatoj en Eŭropo, en kiuj ordo ne nur estas produkto de la politika kaj burokratia maŝinaro de la ŝtato, sed natura karakterizaĵo de la popolo, ne. prezentas pli grandajn malfacilaĵojn por la aplikado de komunistaj ribelaj taktikoj ol la Rusio de Kerenskij. Kia konsidero povas dikti tian paradoksan deklaron? Ĉi tio, ke la problemo de la moderna puĉo estas problemo de teknika ordo. La insurekcio estas maŝino, diras Trockij: por ekmovigi ĝin necesas teknikistoj, kaj nur teknikistoj povas haltigi ĝin. La ekfunkciigo de ĉi tiu maŝino ne dependas de la politikaj, sociaj aŭ ekonomiaj kondiĉoj de la lando. La insurekcio ne estas farata kun la amasoj, sed kun manpleno da homoj pretaj por ĉio, trejnitaj en insurekciaj taktikoj, trejnitaj por bati rapide, forte, la esencajn centrojn de la teknika organizo de la Ŝtato. Tiu ĉi ataktrupo devas konsisti el teamoj de specialigitaj laboristoj, mekanikistoj, elektristoj, telegrafistoj, radiotelegrafistoj, sub la ordonoj.

inĝenieroj, teknikistoj familiaraj kun la teknika funkciado de la Ŝtato.

En 1923, dum kunveno de Komintern, Radek proponis organizi, en ĉiuj landoj de Eŭropo, specialan korpon por la konkero de la Ŝtato.

Lia opinio estis ke mil bone trejnitaj kaj bone trejnitaj viroj povis kapti potencon en iu ajn lando en Eŭropo, en Francio kiel en Anglio, en Germanio kiel en Svislando aŭ Hispanio. Radek havis neniun fidon je la revoluciaj kvalitoj de komunistoj en aliaj landoj. Liaj kritikoj de la viroj kaj metodoj de la Tria Internacio ne ŝparis eĉ la memoron pri Rosa Luxemburg kaj Liebknecht. En 1920, dum la ofensivo de Trockij kontraŭ Pollando, kiam la Ruĝa Armeo alproksimiĝis al Vistulo kaj la Kremlo atendis, ĉiumomente, la anoncon pri la falo de Varsovio, Radek estis sola en lukto kontraŭ la ĝenerala optimismo.

La venko de Trockij dependis plejparte de la helpo de la polaj komunistoj. Lenin kredis blinde, ke la proleta ribelo eksplodos en Varsovio tuj kiam la Ruĝaj soldatoj atingos Vistulon. Iom poste, Lenin deklaris al Klara Zetkin: "Radek antaŭvidis, kio okazos. Li avertis nin. Mi serioze koleris lin: mi nomis lin malvenkisto. Sed li pravis. Li konas la situacion ekster Rusio pli bone ol ni, precipe en okcidentaj landoj. Sed la propono de Radek vekis la opozicion de Lenin kaj de ĉiuj membroj de la Komintern. "Se ni volas helpi la komunistojn de aliaj landoj ekkapti la potencon, asertis Lenin, ni devas labori por krei en Eŭropo kondiĉojn analogajn al tiuj, en kiuj Rusio troviĝis en 1917." Fidela al sia strategia koncepto, Lenin forgesis la lecionon de la eventoj en Pollando. Nur Trockij manifestiĝis favore al la propono de Radek.

Li eĉ iris ĝis subteni la neceson starigi en Moskvo lernejon por la teknika instruado de komunistoj destinita por kontroli, en ĉiu lando, specialan korpon organizitan por la konkero de la potenco. Tiu ĉi ideo estis prenita lastatempe fare de Hitler, kiu estas en procezo de organizado de tia lernejo en Munkeno por la instruado de siaj ataktrupoj.

"Kun speciala korpuso de mil viroj, rekrutitaj el la laboristoj

Berlinanoj kaj ĉirkaŭita de rusaj komunistoj, Trockij asertis, mi entreprenas kapti Berlinon post dudek kvar horoj. Li ne fidis la popolan impulson, la partoprenon de la proletaj amasoj en la ribela agado. "La interveno de la armitaj amasoj povas esti utila, sed je la dua tempo, por forpuŝi ofendan revenon de la kontraŭrevoluciuloj. Li aldonis ankaŭ, ke la germanaj komunistoj ĉiam estos batitaj de la Schupos kaj de la Reichswehr, kondiĉe ke ili ne decidis apliki la taktikon de oktobro 1917. Trockij kaj Radek eĉ brue ĉesigis la planon.Ŝtato sur Berlino. En majo 1926, dum en la ĉefurbo de Germanio por sperti gorĝoperacion, Trockij estis akuzita je esti veninta al Berlino por organizi komunisman ribelon tie. Sed, en 1926, li ne plu okupiĝis pri la revolucio en la aliaj landoj de Eŭropo. La anonco de la ĝenerala striko en Anglio, kaj de la puĉo de Pilsudski en Pollando, donis al li febron kaj igis lin rapidigi lian revenon al Moskvo. Estis la febro de la grandaj oktobraj tagoj, tiu, kiu transformis Trockij-n en botelon da Lejdeno, kiel nomis ĝin Lunaĉarskij. Pala kaj febra, Trockij revenis al Moskvo por organizi la ataktrupojn intencis faligi Stalinon kaj kapti la ŝtaton.

Sed Stalino povis profiti la lecionon de oktobro 1917. Helpita de Menjinsky, la nova estro de la GPU, Stalin organizis specialan korpon por la defendo de la ŝtato. La direkto de ĉi tiu speciala korpo moviĝis al la palaco de la Lubianka, sidejo de la GPU. Menjinskij persone kontrolis la elekton de la komunistoj destinitaj al ĝi aliĝi, kaj kiuj estis varbitaj el inter la laboristoj de la teknikaj servoj de la Ŝtato, fervojistoj, mekanikistoj, elektristoj, telegrafistoj. Ilia persona armilaro konsistas nur el obusoj kaj revolveroj, por ke ili ne estu malhelpataj en siaj movoj. Ĉi tiu speciala korpuso konsistas el cent teamoj de dek viroj, subtenataj de dudek kirasaj aŭtoj. Ĉiu taĉmento havas sektion de malpezaj maŝinpapiloj. Motorciklantoj certigas la ligan de la diversaj teamoj kun la Lubianka. Menjinsky, kiu prenis rektan komandon de la nova organizo, dividis Moskvon en dek sektorojn: reto de sekretaj telefonlinioj, kondukantaj al la Lubianka, ligis unu sektoron al alia. Krom Menjinski, nur la laboristoj kiuj laboris pri la starigo de la telefonlinioj sciis pri ilia ekzisto kaj iliaj itineroj. Jen kiel ĉiuj centroj

esencaj partoj de la teknika organizo en Moskvo estas konektitaj per telefono al la Lubjanka. Multaj ĉeloj estas distribuitaj en la domoj situantaj ĉe la strategiaj punktoj de ĉiu sektoro: ili konsistigas kernojn de observado, kontrolo kaj rezisto; ili estas la ligoj en la ĉeno kiu formas la nervan sistemon de la organizo.

La batalunuo de ĉi tiu speciala korpuso estas la teamo. Ĉiu teamo devas ekzerci en uniformo sur sia asignita kampo, sendepende de la aliaj. Ĉiu viro devas scii precize la taskon de sia teamo, kaj tiun de la naŭ aliaj teamoj en sia sektoro. La organizo, laŭ la formulo de Menĵinskij, estas "sekreta kaj nevidebla". Ĝiaj membroj ne portas uniformon, neniu ekstera signo ebligas ilin rekoni: ilia membraro mem en la organizo estas sekreta. Krom teknika kaj milita instruado, ili ricevas politikan instruadon: ilia malamo estas vekita kontraŭ konataj aŭ sekretaj kontraŭuloj de la revolucio, kontraŭ la judoj, kontraŭ la partizanoj de Trockij. Judoj ne estas permesitaj en la organizon. Ĝi estas vera skolo de antisemitismo, kie la membroj de la speciala korpuso lernas la arton defendi la ŝtaton kontraŭ la insurekcia taktiko de Trockij. Multe estis dirita, kaj en Rusio kaj en Eŭropo, pri la naturo kaj origino de la antisemitismo de Stalin.

Iuj klarigas ĝin kiel koncesio, diktita de kialoj de politika oportuneco, al la antaŭjuĝoj de la kamparanaj amasoj. Aliaj vidas ĝin kiel epizodo en la lukto de Stalin kontraŭ Trockij, Zinovieff kaj Kameneff, ĉiuj tri judoj. Tiuj, kiuj akuzas Stalinon, ke li malobservis la leĝon (antisemitismo estas deklarita kontraŭrevolucia krimo kaj severe punata de la leĝo) ne konsideras, ke la antisemitismo de Stalin devas esti juĝita kontraŭ la necesoj de defendo de la ŝtato, kaj ke ĝi devas esti konsiderata kiel unu el la elementoj de la taktiko uzata de Stalino kontraŭ la ribela provo de Trockij.

La malamo de Stalin al la tri judoj, Trockij, Zinoviev kaj Kameneff, ne sufiĉas por pravigi, dek jarojn post la Revolucio de oktobro 1917, revenon al la ŝtata antisemitismo de la tempo de Stolypin. Evidente ne en la religia fanatikeco kaj en la tradiciaj antaŭjuĝoj ni devas serĉi la kaŭzojn de la lukto entreprenita de Stalino kontraŭ la judoj: estas en la bezono batali la plej danĝerajn elementojn de la partizanoj.

de Trockij. Menĵinskij rimarkis, ke la plej elstaraj el la subtenantoj de Trockij, Zinoviev kaj Kameneff estis preskaŭ ĉiuj hebreoj. En la Ruĝa Armeo, en la sindikatoj, en la fabrikoj, la judoj estas por Trockij; en la Moskva Soveto, kie Kameneff havas la plimulton, en la Leningrada Soveto, tute por Zinoviev, la nerva sistemo de opozicio al Stalino estas konsistigita de la judoj. Por malligi la armeon, la sindikatojn kaj la laboristajn amasojn de Moskvo kaj Leningrado de Trockij, Kameneff kaj Zinovjev, sufiĉas reveki la malnovajn antisemitajn antaŭjuĝojn, la instinktan malamon de la rusa popolo kontraŭ la judoj. Stalino, en sia lukto kontraŭ la "daŭra revolucio", fidas je la etburĝa egoismo de la "koullaki" kaj je la nescio de la kamparanaj amasoj, kiuj ne rezignis sian atavisman malamon kontraŭ la judoj. Li proponas formi, pere de antisemitismo, unufronton de soldatoj, laboristoj kaj kamparanoj kontraŭ la danĝero de trockismo. Menĵinskij havas bonan manon en sia batalo kontraŭ la partio de Trotskij, en sia ĉaso al membroj de la sekreta organizo kiun Trotskij formas por kapti potencon. En Tout Juif, Menjinsky suspektas kaj persekutas katilinaron. La lukto kontraŭ la partio de Trockij do prenis la karakteron de aŭtenta ŝtata antisemitismo. Judoj estas metode forigitaj el la armeo, la sindikatoj, la ŝtata kaj partia burokratio, la administrado de la industria kaj komercaj trustoj. Iom post iom la partio de Trockij, kiu ĵetis siajn tentaklojn super ĉiujn organojn de la politika, ekonomia kaj administra maŝinaro de la ŝtato, disiĝis. Inter la judoj persekutitaj de la GPU, senigitaj je siaj laboroj, siaj funkcioj, siaj salajroj, malliberigitaj, ekzilitaj, disigitaj, aŭ alie reduktitaj al vivi rando de la sovetia socio, estas multaj kiuj estas fremdaj al la konspiro de Trockij: "Ili pagas por aliaj; la aliaj pagas por ĉio," diras Menĵinskij. Kontraŭ la taktikoj de Stalin, Trockij povas fari nenion: li estas senpova defendi sin kontraŭ la instinkta malamo de la popolo. Ĉiuj antaŭjuĝoj de la malnova Rusio turnis sin kontraŭ tiu Katilino "kuraĝa kaj malkuraĝa kiel tataro".

Kion povas fari Trockij kontraŭ tiu ĉi neatendita reviviĝo de la instinktoj kaj antaŭjuĝoj de la rusa popolo? Liaj plej humilaj, plej fidelaj subtenantoj, la laboristoj kiuj sekvis lin en oktobro 1917, la soldatoj kiujn li kondukis al venko kontraŭ la kozakoj de Kolchak kaj Wrangel, moviĝas for de li. En la okuloj de la amasoj, Trockij estas ne pli ol judo.

Zinovieff kaj Kameneff komencas timi la perfortan kuraĝon de Trockij, lian volon, lian fierecon, lian malamon al tiuj, kiuj perfidas lin, lian malestimon al tiuj, kiuj kontraŭbatalas lin. Kameneff, pli malforta, pli nedecidema, pli malkuraĝa ol Zinovjev, ne perfidas Trockij-n: li forlasas lin. Antaŭ la ribelo kontraŭ Stalino, li agis kontraŭ Trockij kiel li agis kontraŭ Lenin antaŭ la ribelo de oktobro 1917. tro malfrue por pravigi sin. "Li eĉ ne fidis je perfido", diris Trockij, kiu neniam pardonus lin, ke li ne havis la kuraĝon malkaŝe perfidi lin. Sed Zinovieff ne forlasas Trockij-n, li perfidos lin nur lastmomente, post la fiasko de la puĉo kontraŭ Stalin: „Zinovieff ne estas malkuraĝulo; li forkuras nur antaŭ danĝero. Por ne havi lin proksime de li en la momento de danĝero, Trockij akuzis lin je organizado de laborteamoj en Leningrado destinitaj por kapti la urbon pro la anonco de la sukceso de la Moskva ribelo.

Sed Zinovjev ne plu estas la idolo de la laboristaj amasoj de Leningrado. En oktobro 1927, dum la Centra Komitato de la partio kunsidis en la malnova ĉefurbo, la manifestacio organizita honore al la Komitato subite prenis la karakteron de manifestacio favore al Trockij. Se Zinovjev ankoraŭ havis influon inter la Leningradaj laboristoj, tiu ĉi epizodo estus la komenco de ribelo. Li poste prenis krediton por la tumulta protesto. En realeco, nek Zinovjev nek Menĵinski antaŭvidis ĝin. Trockij mem estis surprizita: li havis la bonan prudenton ne provi utiligi ĝin. La laboristaj amasoj de Leningrado ne plu estis kiaj ili estis antaŭ dek jaroj. Kio fariĝis el la Ruĝaj Gardistoj de oktobro 1917?

Ĉi tiu procesio de laboristoj kaj soldatoj marŝantaj preter la Palaco Tauride, sub la tribunoj de la membroj de la Centra Komitato, kaj kiuj premas ĉirkaŭ la tribuno de Trockij por aklami la heroon de la oktobra ribelo, la kreinton de la Ruĝa Armeo, defendanton de libereco de asocio. , rivelas al Stalin la malforton de la sekreta organizo de Trockij. Manpleno da rezolutaj viroj povintus kapti la urbon tiun tagon sen pafi. Sed ne plu estis Antonoff-Ovseienko, kiu estris la laborteamojn, la ataktrupojn de la ribelo: la Ruĝaj Gvardianoj de Zinovjev timis esti perfiditaj de sia estro. Se la frakcio de Trockij, opinias Menĵinskij, estas same forta en Moskvo kiel en Leningrado, la ludo estas venkita. Sed la tero diseriĝas sub la piedoj de Trockij; li helpas

tro longe, reduktita al senpoveco, al persekutoj, al arestoj, al la ekzilo de siaj partianoj; tro longe li vidas sin, ĉiutage, forlasita, perfidita de la homoj mem, kiuj ĉiam pruvis sian kuraĝon kaj sian firmecon. Li ĵetas sin kapantaŭen en la batalon, li trovas en sia sango tiun neregeblan fierecon de la persekutita judo, tiun kruelan kaj venĝeman volon, kiu donas al lia voĉo bibliajn akcentojn de malespero kaj ribelo.

Ĉi tiu pala viro kun miopaj okuloj, dilatiĝintaj de febro kaj sendormeco, kiu staras meze de kunvenoj, en la kortoj de fabrikoj kaj kazernoj, antaŭ amasoj da singardaj, timigitaj laboristoj kaj soldatoj, ĉi tio ne estas ne plu estas la Trockij de 1922, 1923, 1924, eleganta, ironia kaj ridetanta. Li estas la Trockij de 1917, de 1918, de 1919, de 1920 kaj de 1921, de la oktobra ribelo kaj de la civila milito, la bolŝeviko Catilina, la Trockij de Smolnij kaj de la batalejoj, la granda ribelema. La laboristaj amasoj de Moskvo rekonis en ĉi tiu pala kaj perforta homo la Trockij de la ruĝaj sezonoj de Lenin. Jam la vento de ribelo blovas en la fabrikoj kaj en la kazerno. Sed Trockij restas fidela al sia taktiko, ne estas la homamaso, kiun li volas lanĉi por konkeri la ŝtaton; ĝi estas ĉi tiu ataktrupo organizita sekrete. Ĝi ne celas ekkapti la potencon per ribelo, per ribelo de la laboristaj amasoj, sed per scienca organizo de puĉo. Ni festos post kelkaj

semajnoj la deka datreveno de la Oktobra Revolucio. El ĉiuj landoj de Eŭropo venos al Moskvo la reprezentantoj de la diversaj sekcioj de la Tria Internacio. Ĝuste kun venko super Stalin Trockij prepariĝas por festi la dekan datrevenon de sia venko super Kerenskij. La laboristaj delegacioj el ĉiuj landoj de Eŭropo atestos perfortan reviviĝon de la proleta revolucio kontraŭ la Termidoro de la etburĝoj de Kremlo. "Trotskij trompas ĉe la ludo," diris Stalin ridetante. Ĝi atente sekvas ĉiujn movojn de la kontraŭulo.

Mil laboristoj kaj soldatoj, iamaj subtenantoj de Trockij, kiuj restis fidelaj al la revolucia koncepto de bolŝevismo, estas pretaj por la granda tago: la teamoj de teknikistoj kaj specialigitaj laboristoj jam delonge trejniĝas por "nevideblaj manovroj". La viroj de la speciala korpuso, organizita de Menĝinskij por defendi la ŝtaton, sentas ĉirkaŭ si la ribelan maŝinon de Trockij: mil etaj signoj.

averti ilin pri proksimiĝanta danĝero. Menĵinskij klopodas per ĉiuj rimedoj malhelpi la movojn de la kontraŭulo, sed la sabotado en la fervojoj, en la elektrocentraloj, la telefonoj kaj la telegrafoj, pligrandiĝas ĉiutage. La agentoj de Trockij infiltras ĉien, sentas la dentaĵojn de la teknika organizo, kaŭzas de tempo al tempo la partan paralizon de la plej delikataj organoj. Tiuj estas la preparaj bataletoj de la ribelo. La teknikistoj de la speciala korpuso de Menĵinskij, konstante mobilizitaj, kontrolas la funkciadon de la nerva sistemo de la Ŝtato, provas la sentemon de ĝia maŝino, mezuras ĝian gradon de rezisto kaj ĝiajn reagojn. Menĵinskij ŝatus sen plia prokrasto aresti Trockij-n kaj la plej danĝerajn el siaj subtenantoj; Stalino kontraŭas ĝin. Antaŭ la festo de la deka datreveno de la Oktobra Revolucio, la aresto de Trockij produktus malfavoran impreson al la amasoj kaj al la laboristaj delegacioj el ĉiuj landoj de Eŭropo, kiuj vojaĝas al Moskvo por ĉeesti la ceremoniojn oficialajn. La okazo elektita de Trockij por provi transpreni la ŝtaton ne povus esti pli bona. Kiel bona taktikisto, li kovris sin. Por ne aspekti kiel tirano, Stalino neniam kuraĝos haltigi lin.

Kiam li kuras por kuraĝi, estos tro malfrue, opinias Trockij: la ĝojfajroj de la deka datreveno de la revolucio estingiĝos, kaj Stalino ne plu estos en la potenco.

La ribela agado devas komenciĝi per la okupado de la teknikaj organoj de la Ŝtata maŝino kaj per la aresto de la Popolaj Komisaroj, de la membroj de la Centra Komitato kaj de la Komisiono por la purigo de la partio. Sed Menĵinskij haltigis la baton; La Ruĝaj Gardistoj de Trockij trovas la domojn malplenaj. Ĉiuj gvidantoj de la partio de Stalin rifuĝis en Kremlo, kie Stalino atendas, malvarme kaj pacienca, la aferon de la lukto inter la ataktrupoj de la ribelo kaj la speciala korpuso de Menĵinskij. Estas la 7-a de novembro 1927. Moskvo estas ornamita ruĝe; la procesioj de la reprezentantoj de la federaciaj respublikoj de Sovetunio, venantaj el la tuta Rusio kaj el la profundo de Azio, paradas antaŭ la Hotelo.

Savoy kaj la Hôtel Métropole, kie loĝas laboristaj delegacioj el diversaj eŭropaj landoj. Sur Ruĝa Placo, antaŭ la Kremlo-muroj, miloj kaj miloj da purpuraj flagoj ĉirkaŭas la

Maŭzoleo de Lenin. Malantaŭe de la placo, direkte al la preĝejo Wassili Blajenni, ni vidas vicigitajn rajdistojn de Budjoni, infanterion de Tuĥaĉevskij, la veteranojn de 1918, 1919, 1920, 1921, tiujn soldatojn, kiujn Trockij kondukis al venko sur ĉiuj frontoj de la interna milito. Dum la Popola Komisararo por Milito, Worochiloff, recenzas la militfortojn de Sovetunio, Trockij, la kreinto de la Ruĝa Armeo, ekiras kun mil viroj por konkeri la ŝtaton.

Menĵinskij prenis siajn mezurojn. Lia defenda taktiko ne konsistis en defendi de ekstere, per granda deplojo de fortoj, la minacatajn konstruaĵojn, sed en defendi ilin de interne, kun manpleno da viroj. Al la nevidebla atako de Trockij li kontraŭbatalas nevideblan defendon. Ĝi ne falas en la eraron disigi siajn fortojn por protekti la Kremlo, la Popolajn Komisararojn, la sidejon de industria kaj komercaj trustoj, sindikatoj kaj publikaj administracioj. Dum la policaj taĉmentoj de la GPU provizas sekurecon por la politika kaj administra organizo de la ŝtato, ĝi koncentras la fortojn de la specialaj korpoj sur la defendo de la teknika organizo. Trockij ne antaŭvidis la taktikon de Menĵinskij: li nur tro malfrue komprenis, ke liaj kontraŭuloj povis profiti la lecionon de oktobro 1917. la fervojaj stacidomoj malsukcesis, kaj la eventoj disvolviĝas en neatendita, neklarigebla maniero, Trockij tuj rimarkas, ke la ribelo. ago renkontis defendan organizon, kiu ne povus esti kiel oni nomas polica organizo, sed li ne povas eltrovi la realan situacion.

Fine, kiam li ekscias pri la fiasko de la puĉo kontraŭ la elektrocentralo, li abrupte renversas sian planon kaj volas kapti la politikan kaj administran organizon de la Ŝtato. Ne plu povante kalkuli je siaj ataktrupoj, batitaj kaj disigitaj de la neantaŭvidita kaj perforta agado de la kontraŭulo, li forlasis sian taktikon kaj koncentris ĉiujn siajn klopodojn en la supera provo de ĝenerala ribelo.

La alvokon kiun li lanĉis tiun tagon al la proletaj amasoj de Moskvo estis aŭdita nur de kelkaj miloj da studentoj kaj laboristoj. Dum en Ruĝa Placo, antaŭ la maŭzoleo de Lenin, enorma homamaso kolektiĝis ĉirkaŭ Stalino, registaraj kaj partiestroj, kaj

eksterlandaj reprezentantoj de la Tria Internacio, la partianoj de Trockij invadis la amfiteatron de la Universitato, forpuŝis la atakon de polica taĉmento kaj direktiĝis al Ruĝa Placo, ĉe la kapo de procesio de studentoj kaj de laboristoj. Estis multe da kritiko de la konduto de Trockij. Tiu ĉi allogo al la homoj, tiu ĉi malsupreniro en la stratojn, ĉi tia senarma tumulto estis nur freneza aventuro. Post la fiasko de la ribelo, Trockij ne plu lasis sin gvidi de tiu malvarma inteligenteco, kiu ĉiam, en la decidaj horoj de sia vivo, regis per kalkulo la ardoron de sia imago, kaj la perforton de siaj pasioj per cinikismo: ebria. kun malespero, li perdas kontrolon de la situacio kaj forlasis sin al sia pasia naturo, kiu kondukas lin al tiu absurda provo faligi Stalin per tumulto. Li eble sentas la ludon perdita, la amasojn, kiuj ne plu fidis al li, la malmultajn amikojn, kiuj restas fidelaj al li; li sentas ke li povas nur fidi je si mem, sed ke "nenio estas perdita kiam ĉio ne estas perdita". Ni ĝis nun atribuis al li la malprudentan planon kapti la mumion de Lenin, kuŝantan en la vitra ĉerko de la malĝoja maŭzoleo, ĉe la piedo de la muroj de Kremlo, por alvoki la homojn ĉirkaŭ la fetiĉo de la Revolucio, transformi la mumion de la Ruĝa Diktatoro en virŝafon por faligi la tiranecon de Stalin.

Malhela legendo kiu ne estas sen grandeco. Eble la ideo ekkapti la mumion de Lenin trapasis la ekscititan imagon de Trockij dum momento, dum la ĝojoj de la homamaso leviĝis ĉirkaŭ li, kaj al la ĉanto de la Internacio lia eta armeo da studentoj kaj laboristoj marŝis al la Ruĝa Placo, plenplena de soldatoj. kaj homoj, hirtaj per bajonetoj kaj flamantaj per flagoj.

Ĉe la unua ŝoko, la procesio de liaj subtenantoj retiriĝas kaj disiĝas. Trockij ĉirkaŭrigardas. Kie estas liaj adeptoj, la estroj de lia frakcio, la generaloj de ĉi tiu malgranda armeo, kiu devas konkeri la ŝtaton? La judoj ne estas faritaj por armita lukto, korpo-al-mana batalo, ribela agado. La nura judo, kiu restis ĉe sia posteno en la batalo, estis Trockij, la granda ribelema, la Katilino de la bolŝevika revolucio. "Soldato, rakontas Trockij, pafis al mia aŭto, kiel avertito. Iu gvidis lian manon. Tiuj, kiuj havis la okulojn por vidi, vidis, la 7-an de novembro, en la stratoj de Moskvo, provon de Termidoro. »

En la malĝojo de sia ekzilo, Trockiĵ opinias, ke proleta Eŭropo povos tiri la lecionon el tiuj okazaĵoj. Li forgesas, ke estas la burĝa Eŭropo kiu povus profiti el ĝi.

III

1920: LA POLA EXPERIMENTO LA ORDO REGO EN VARSOVIO

Pasiginte kelkajn monatojn ĉe la Supera Militkonsilio de Versajlo, mi estis nomumita, en oktobro 1919, diplomatia ataŝeo ĉe la Itala Legacio en Varsovio. Tiel mi havis, en diversaj okazoj, la ŝancon alproksimiĝi al Pilsudski. Mi finis ekkompreni, ke li estas direktita multe pli de sia imago kaj liaj pasioj ol de logiko, ke li estas pli malhumila ol ambicia, kaj, funde, pli riĉa je volo ol je inteligenteco. Li mem ne timis deklari sin freneza kaj obstina, kiel ĉiuj poloj en Litovio.

Ne estis la rakonto de lia vivo kiu povus esti gajninta al li la simpatio de Plutarko aŭ Makiavelo. Lia personeco kiel revoluciulo ŝajnis al mi senlime malpli interesa ol tiu de la grandaj konservativuloj, kiel Wilson, Clemenceau, Lloyd George aŭ Foch, kiujn mi povis alproksimiĝi kaj observi en la Paĉkonferenco. Kiel revoluciulo, Pilsudski ŝajnis al mi malsupera, kaj ege, al Stambolijski mem, kiu donis al mi la impreson de homo tute senmorala, kaj ankaŭ de la plej arda, la plej cinika katilino, aŭdaca parolado pri paco kaj justeco inter popoloj en la Eŭropo de 1919.

Kiam mi troviĝis, la unuan fojon, en la ĉeesto de Pilsudski, en lia loĝejo de la Belvedere, en Varsovio, lia aspekto kaj lia maniero mirigis min. Ni sentis en li la burĝan katilino, okupitan pri koncipado kaj plenumado de la plej aŭdacaj desegnoj en la limoj de la historia kaj civilizita moralo de sia tempo kaj de lia popolo, kaj respektan leĝecon, kiun li intencis malobservi, tamen sen meti. sin ekster la leĝo. Efektive, en sia tuta konduto antaŭ kaj post la puĉo de 1926, Pilsudski neniam devojiĝis de la maksimumo sekvita fare de Marie-Thérèse en sia pola politiko: "Agi laŭ la prusa maniero, sed ĉiam konservante ŝajnojn honeste. »

Ni ne miru, ke Pilsudski faris sian maksimumon de Marie Thérèse, kaj ke li ĉiam zorgis pri gardado de la aspekto de leĝeco. Tiu konstanta zorgo, komuna al kelkaj revoluciuloj, sufiĉis por malkaŝi lin nekapabla (kiel ni klare vidis en 1926) koncepti kaj plenumi puĉon laŭ la reguloj de arto, kiu ne estas nur politika. Ĉiu arto havas sian teknikon. Ne ĉiuj grandaj revoluciuloj konas la teknikon de la puĉo.

Catiline, Cromwell, Robespierre kaj Napoleono por nomi nur kelkajn el la plej grandaj. Lenin mem, montris, ke ili scias ĉion pri la puĉo, krom la tekniko. Inter la Bonaparte de 18 Brumaire kaj Generalo Boulanger, ekzistas nur Lucien Bonaparte.

Fine de la aŭtuno de 1919, en la okuloj de la tuta pola popolo, Pilsudski estis la sola homo kapabla teni la destinon de la Respubliko en siaj manoj. Li tiam estis ŝtatestro, sed la potenco donita al li estis nur provizora, atendante la Konstitucion por esti establita fare de la Dieto elektita en januaro. Fakte, la ludo de politikaj partioj kaj personaj ambicioj grave limigis la aŭtoritaton de la Ŝtatestro. Alfrontite kun la Konstitucia Dieto, Pilsudski trovis sin en la sama situacio kiel Cromvelo alfrontita kun la Parlamento de septembro 3, 1654.

Vane la publika opinio esperis de li, ke li kuraĝos dissolvi la Dieton kaj alpreni la tutan respondecon de la potenco. Tiu speco de diktatoro, samtempe brutala kaj burĝa, fakcia sed plena de respekto al leĝeco kaj okupata de aspekti senpartia antaŭ la homoj, tiu speco de socialisma generalo, revolucia ĝis la talio kaj reakcia supre, kiu ne povis decidi inter civila. milito kaj milito kontraŭ Sovetrusio, kiu ĉiusemajne minacis puĉon kaj montris la plej grandan deziron esti konsekrita per ankoraŭ naskiĝota Konstitucio, — tiu ĉi viro ne mankis vekoj en la publika opinio ian miron kaj ian maltrankvilon. Ne nur la socialistoj, sed ankaŭ la dekstruloj, ne sen miro demandis sin, kion povus atendi tiu Tezeo, kiu jam pli ol unu jaron tordis la fadenon de Ariadna inter la fingroj sen decidi ĝin uzi, ĉu por akiri. el la politika kaj financa Labirinto, en kiu vagis la Ŝtato, aŭ strangoli la Respublikon, kaj kiu preferis malŝpari sian tempon konkurante en intrigo kaj ruzo kun la Prezidanto de la Konsilio.

Paderewski, en sia libertempo ĉe la Belvedere, la somerloĝejo de la reĝoj de Pollando. Tamen Paderewski, instalita en la koro de Varsovio, ĉe la Reĝa Palaco, en la vintra loĝejo de la reĝoj, respondis per klavicenaj melodioj al la klariono de la ulanoj de Pilsudski.

En la okuloj de la homoj, la prestiĝo de la Ŝtatestro, eluzita de parlamentaj polemikoj kaj partiaj kabloj, malpliigis de tago al tago. La neklarigebla pasiva sinteno de Pilsudski antaŭ la danĝeroj de la ekstera kaj interna situacio severe elprovis la fidon de la socialistoj al ilia malnova kunulo en intrigoj kaj ekzilo. Post la vana provo de princo Sapieha, heroo de la malsukcesa puĉo de januaro 1919 kontraŭ Pilsudski, la nobelaro forlasis la ideon de perforta konkero de potenco; sed baldaŭ, revenante al siaj ambiciaj iluzioj, ŝi persvadis sin, ke Pilsudski ne plu estas en pozicio por protekti la publikan liberecon kontraŭ iu ajn dekstrula provo, kaj ke de nun li ne plu konsistigas danĝeron por libereco.

Pilsudski ne havis rankoron kontraŭ princo Sapieha, litovo kiel li, sed granda sinjoro, kun konvinka kaj ĝentila maniero, kaj puŝanta sian elegantecon ĝis hipokrita optimismo: tiu hazarda kaj senzorga angla eleganteco, kiun eksterlandanoj edukitaj en Anglio alproprigis kiel dua naturo. Princo Sapieha ne estis viro por vekti la suspekton aŭ ĵaluzon de Pilsudski; lia revolucia provo estis tiel evidente tiu de diletanto kaj empiriulo, ke ĝi ne povis maltrankviligi lin. Prudenta same kiel fakcia, kaj puŝante sian malestimon por la pola aristokrataro ĝis la punkto de nezorgemo, Pilsudski venĝis sin sur Sapieha nomumante lin ambasadoro en Londono: tiu Kembriĝ-klera Sylla estis revenanta al Anglio por kompletigi siajn studojn tie.

Sed ne nur inter la reakciuloj, zorgantaj pri la danĝero, al kiu la parlamenta malordo elmontris Pollandon, formiĝis kaj maturiĝis la projekto perforti la povon. Reveninte al Pollando je la fino de la milito post batali kuraĝe sur la franca fronto, generalo Joseph Haller, ĉe la kapo de sia armeo de volontuloj fidelaj al li sole, staris en la ombro; kontraŭulo de Pilsudski, li prepariĝis kolekti sian sinsekvon. La estro de la Brita Milita Misio, generalo Carton de Wiart, kiun la poloj diris, aspektis

Nelson, ĉar li lasis okulon kaj brakon en batalo, deklaris ke Pilsudski farus bone gardi Haller, kiu estis lama kiel Talleyrand.

Tamen, la hejma situacio plimalboniĝis tago post tago. Post la falo de Paderewski, la lukto inter la partioj fariĝis pli vigla, kaj la nova Prezidanto de la Konsilio, Skulski, ne ŝajnis la ĝusta homo por alfronti la administran kaj politikan malordon, la postulojn de la frakcioj, la okazaĵojn kiuj estis preparante sekrete. Je la fino de marto, en militkonsilio okazigita en Varsovio, generalo Haller rezolute kontraŭbatalis la armeajn planojn de Pilsudski. Kiam la konkero de Kyiv estis decidita sur, li retiriĝis al la provincoj kaj tenis sin aparte en rezervita sinteno kiu ŝajnis nesufiĉe pravigita de strategiaj konsideroj.

La 26-an de aprilo 1920 la pola armeo transiris la limon de Ukrainio kaj la 8-an de majo eniris Kievon. La facilaj venkoj de Pilsudski vekis grandegan entuziasmon ĉie en Pollando. La 18-an de majo la Varsovia loĝantaro donis triumfan bonvenigon al la konkerinto, kiun la plej naiva el ĝiaj fanatikuloj sincere komparis kun la konkerinto de Marengo. Tamen komence de junio la bolŝevika armeo, gvidata de Trockiĵ, prenis la ofensivon, kaj la 10-an la kavalerio de Budyonni eniris Kievon. Ĉe ĉi tiu subita novaĵo, timo kaj malordo ekscitis la furiozon de la partioj, la pretendojn de la ambiciuloj. La ĉefministro, Skulski, lasis potencon al Grabski, kaj la ekstero-ministro, Patek, estis anstataŭigita per princo Sapieha, Ambasadoro al Londono, tiu iama Sylla kiu estis revenanta, trankviligita per la lecionoj de angla liberalismo. Ĉiuj homoj leviĝis en armiloj kontraŭ la ruĝa invado; Haller mem, la kontraŭulo de Pilsudski, rapidis kun siaj volontuloj al la helpo de sia humiligita rivalo. Tamen frakcioj furiozis; konsternita de ilia bruego, oni apenaŭ aŭdis la ĝemadon de la ĉevaloj de Budyonni.

Ekde aŭgusto, la armeo de Trockiĵ estis ĉe la pordegoj de Varsovio. Meze de maltrankvila kaj silenta homamaso, sxulmanta sur la stratoj sercxante novajxojn, videblis vagantaj bandoj da fuĝintoj, rifuĝintoj, kamparanoj flugantaj; ni aŭdis la bruadon de la batalo proksimiĝanta kaj pli laŭta. Grabski, la nova Prezidanto de la Konsilio, falis, kaj vane Witos, lia posteulo, malvundita de homoj dekstre, klopodis trudi

paŭzo al la partioj kaj organizi civilan reziston. En la laborista antaŭurbo, en la distrikto de Nalewki, la varsovia geto, kie 300 000 judoj aŭskultis la bruon de la batalo, la ribelo jam fermentis.

En la koridoroj de la Dieto, en la antaŭĉambroj de la Ministerioj, en la oficejoj de la bankoj kaj la ĵurnaloj, en la kafejoj, en la kazerno, aŭdiĝis la plej strangaj bruoj. Oni parolis pri la verŝajna interveno de germanaj trupoj, petitaj en Berlino de Witos, por bremsi la bolŝevikan ofensivon. Ni eksciis poste, dum parlamenta interpelado, ke interparoloj kun Germanio ja estis iniciatitaj, sed de Witos en konsento kun Pilsudski. Tiuj babiladoj estis ligitaj al la alveno de generalo Weygand, kiu estis konsiderita kaj malkonfeso kaŭzita al Witos kaj malpliigo de Pilsudski.

La Rightees, daŭre ligitaj al franca politiko, akuzis Witos je dupleco kaj malkapablo, kaj postulis fortan registaron. Witos mem, senpova trankviligi la tumultajn frakciojn, kaj kulpigante la katastrofon dekstre kaj maldekstre, sencie pligravigis la kaoson.

La malamiko estis ĉe la pordegoj de la urbo; malsato kaj ribelo jam estis en Varsovio. Procesioj trairis la stratojn de la antaŭurboj kaj, sur la trotuaroj de Krakowskie Przedmiescie, antaŭ la palacoj, la bordoj kaj la loĝejoj de la nobelaro, jam vagadis bandoj da dizertintoj montrantaj maltrankvilajn okulojn en siaj malgajaj vizaĝoj.

La 6-an de aŭgusto, s-ro Ratti, Apostola Nuncio, nuntempe Papo sub la nomo de Pio la 11-a, agante kiel Dekano de la Diplomatia Korpo, kaj akompanata de la ministroj de Anglio, Italio kaj Rumanio, iris al la Prezidanto de la Konsilio. Witos, peti lin, ke li nomu, sen plia prokrasto, la urbon, kie la Registaro moviĝus en la okazo de evakuado de la ĉefurbo. Tiu ĉi paŝo estis decidita antaŭtage, post longa diskuto, dum kunsido de la diplomatia korpuso en la sidejo de la Nunciaturo. La plej multaj el la eksterlandaj reprezentantoj, sekvante la ekzemplon de la angla ministro, Sir Horace Rumbold, kaj la germana ministro, grafo Oberndorff, deklaris sin favoraj al tuja translokigo de la diplomatia korpo al pli sekura grandurbo, Posen. aŭ Czestochowa. Sir Horace Rumbold eĉ iris ĝis nun por peti ke ni

trudis al la pola registaro la elekton de Posen kiel la provizora ĉefurbo.

La nuraj kiuj subtenis la neceson resti en Varsovio ĝis la lasta ekstremaĵo estis la nuncio, s-ro Ratti, kaj la itala ministro Tommasini. Ilia sinteno vekis fortajn kritikojn ene de la kunveno, kaj la pola registaro juĝis ĝin malfavore, ĉar ĝi suspektis, ke se la Papa Nuncio kaj la Ministro de Italio voĉdonas por Varsovio, tio estas sekrete. Espero trovi sin, finfine momento, malhelpita forlasi ĝin, devigita resti tie dum la bolŝevika okupado.

Tiel, estis dirite, la Papa Nuncio trovis sin en pozicio por establi kontakton inter la Vatikano kaj la registaro de la sovetianoj por diskuti religiajn problemojn koncerne la Eklezion; ĉar la Eklezio, ĉiam atenta al rusaj eventoj, rigardis la okazon etendi sian influon en Orienta Eŭropo, kiel atestas ne nur la nomumo de pastro Genocchi kiel Apostola Vizitanto en Ukrainio, sed ankaŭ la subteno malkaŝe donita de la nuncio mons Ratti. al la Uniate Metropolano de Leopoldo, Mgr André Szeptycki. Efektive, la Uniata Eklezio de Orienta Galegio ĉiam estis konsiderata de la Sankta Seĝo kiel natura peranto por la katolika konkero de Rusio. Koncerne la ministron de Italio, Tommasini, li estis suspektita je obeado de instrukcioj de la itala ministro pri eksteraj aferoj, grafo Sforza, kiu, determinita de konsideroj de interna politiko: la postuloj de la italaj socialistoj, ankaŭ volis eniri en rilato kun la sovetianoj. Se la bolŝevikoj okupus la ĉefurbon de Pollando, la ĉeesto de ministro Tommasini ofertus al grafo Sforza oportunan ŝancon eniri diplomaciajn rilatojn kun la registaro en Moskvo.

La alproksimiĝo de s-ro Ratti, dekanano de la diplomatia korpo, estis bonvenigita de la Prezidanto de la Witos-Konsilio kun granda malvarmo. Estis tamen decidite, ke en kazo de danĝero, la pola registaro translokiĝos al Posen kaj zorgu pri la forigo de la diplomatia korpo. La 8-an de aŭgusto, tio estas du tagojn poste, granda parto de la funkciuloj de la Legacioj forlasis Varsovion.

La avangardo de la bolŝevika armeo jam estis ĉe la pordego de la urbo. En la laboristaj antaŭurboj kraketis la unuaj fusilpafoj. La momento

venis por provi la puĉon.

Varsovio, dum tiuj ĉi tagoj, prezentis la aspekton de urbo rezignaciita al prirabado. Peza varmego sufokis voĉojn kaj bruojn; profunda silento pezis sur la amaso amasiĝis sur la stratoj. De tempo al tempo, senfinaj vicoj da tramoj, ŝarĝitaj de vunditoj, malrapide tratanĉis tiun ĉi amason. La vunditoj metis la kapojn el la fenestroj kaj skuis la pugnojn, blasfemante. Longa murmuro disvastiĝis de trotuaro al trotuaro, de strato al strato. Meze de eskorto de ulanoj, inter hufoj de ĉevaloj, klinitaj, lamaj, ĉifone vestitaj, la ruĝa stelo sur la brusto, preterpasis bolŝevikaj kaptitoj. Kiam la kaptitoj pasis, la homamaso silente malfermiĝis kaj peze fermiĝis malantaŭ ili. Tumultoj eksplodis jen kaj jen, tuj dronigitaj de la ŝvelaĵo. Super ĉi tiu oceano da kapoj, altaj nigraj krucoj iafoje leviĝis, procesie portataj de malgrasaj kaj febraj soldatoj: la popolo antaŭeniris malrapide, en ondoj; kurento formiĝis meze de la strato, sekvis la krucojn, stagnis, refluis, perdiĝis en tumultaj brakoj. Ĉe la kapo de la Vistula ponto, silenta homamaso aŭskultis malproksimajn tondrojn.

Densaj nuboj, flavaj pro suno kaj polvo, fermis la horizonton, kiu vibris kaj bruis kvazaŭ sub la ŝoko de ŝafo.

La centra stacidomo estis sieĝita tage kaj nokte de malsatantaj grupoj de dizertintoj, rifuĝintoj, fuĝintoj de ĉiuj rasoj kaj kondiĉoj.

Nur la judoj ŝajnis esti en sia elemento meze de la tumulto de tiuj tagoj. La distrikto Nalewki, la Varsovia geto, estis en ĝojo. La malamo de la poloj persekutantaj la Izraelidojn, la kontentigo ĉeesti la grandan kompaton de katolika kaj netolerema Pollando, manifestiĝis tie per agoj de kuraĝo kaj perforto, nekutimaj ĉe la judoj de Nalewki, silentaj kaj pasivaj pro prudento kaj tradicio. . La judoj fariĝis ribelemaj: malbona signo por la poloj.

La novaĵoj el la invaditaj regionoj alportitaj de la fuĝintoj nutris la spiriton de ribelo: en ĉiu urbo, en ĉiu konkerita vilaĝo, ĉu la bolŝevikoj ne rapidis instalati soveton, kunmetitan de la judoj de la loko? La judoj, de esti persekutitaj, fariĝis persekutantoj. Libereco, venĝo, potenco, tio estis fruktoj tro dolĉaj por ke la mizera plebo de Nalewki ne dezirus mordi ilin. La Ruĝa Armeo, nun ĉe

kelkajn mejlojn de Varsovio, trovis naturan aliancanon en la enorma juda loĝantaro de la urbo, kies nombro kaj animacio kreskis ĉiutage. En la unuaj tagoj de aŭgusto estis almenaŭ kvincent mil en Varsovio. Mi tiam kaj ofte demandis min, kio povus reteni tiun grandegan ribelan amason, brulantan de malama fanatikeco, malsata je libereco, kio povus malhelpi al ĝi provon de ribelo.

La Ŝtato en dissolvo, la registaro en agonio, granda parto de la nacia teritorio invadita, la ĉefurbo en la teno de malordo kaj jam sieĝita: mil rezolutaj homoj, pretaj por ĉio, sufiĉus por kapti la urbon sen bato. .faru. Sed la sperto de ĉi tiuj tagoj konvinkis min, ke, se Katilino povas esti judo, la katilinoj, tio estas la ekzekutistoj de la puĉo, ne povas esti varbitaj el inter la Izraelidoj. En oktobro 1917, en Petrogrado, la Katilino de la bolŝevika ribelo estis la judo Trockij, kaj ne la rusa Lenin; sed la ekzekutistoj, la katilinoj: maristoj, laboristoj, soldatoj, estis plejparte rusoj. En sia batalo kontraŭ Stalin en 1927, Trockij devis lerni la malfacilan manieron de la danĝero de provi puĉon konfidante ĝian ekzekuton al elementoj, kies plimulto estis judaj.

Preskaŭ ĉiutage la diplomatia korpuso kunvenis ĉe la Nunciaturo por diskuti la situacion. Mi ofte akompanis tie la Ministron de Italujo Tommasini, kiu ne estis tro kontenta pri la sinteno de siaj kolegoj, kiuj ĉiuj estis favoraj al la tezo de kavaliro Horacio Rumbold kaj grafo Oberndorff. Nur la ministro de Francio, S-ro de Panafieu, juĝante la situacion plej kritika, ne kaŝvestis, ke la foriro de la diplomatia korpuso al Posen havus la efikon de fuĝo kaj vekos publikan indignon. Ankaŭ li konsideris, en konsento kun Mons. Ratti kaj kun la itala Ministro, ke necesas resti en Varsovio ĝis la lasta ekstremaĵo, kaj ke la konsilio de Sir Horace Rumbold kaj Grafo Oberndorff, partianoj de tuja forlaso de la urbo, estas nur por esti sekvita en la okazo ke la kolapso de la interna situacio endanĝerigis la armean defendon de la grandurbo.

En realeco, la tezo de M. de Panafieu estis multe pli proksima al tiu de la ministroj de Anglio kaj Germanio ol al tiu de la nuncio de la papo kaj la ministro de Italio. Efektive, se Tommasini kaj Episkopo Ratti – kies projekto

resti en Varsovio eĉ en okazo de bolŝevika okupado estis evidenta - montris sinceran optimismon kaj pri la milita situacio kaj pri la interna krizo, kaj insistis, ke la diplomatia korpuso ne estas en danĝero prokrasti ĝis la lasta momento lian foriron al Posen, S-ro de Panafieu konsideris kun optimismo nur la militan situacion. Al li ŝajnis ne manki fido al Weygand. La defendo de la urbo estante de nun konfidita al franca generalo, la Ministro de Francio influis doni sian aliĝon al la tezo de Sir Horace Rumbold kaj Grafo Oberndorff, ne pro zorgoj de armea ordo, sed sole en konsidero de la antaŭviditaj danĝeroj. per la interna situacio. La ministroj de Anglio kaj Germanio antaŭ ĉio timis la falon de Varsovio en la manojn de la bolŝevika armeo.

Oficiale, S-ro de Panafieu povis timi nenion alian ol ribelon de la judoj aŭ de la komunistoj: "Kion mi timas," diris la franca ministro, "estas la piko en la dorso ĉe Pilsudski kaj ĉe Weygand." »

La nuncio de la papo, laŭ monsinjoro Pellegrinetti, sekretario de la nuncituro, ne kredis je la ebleco de puĉo. "La nuncio," diris kun rideto generalo Carton de Wiart, estro de la Brita Milita Misio, "ne povas koncepti, ke la mizera ŝaŭmo de la geto kaj la antaŭurboj de Varsovio kuraĝas provi kapti la potencon." Sed Pollando ne estas la Eklezio, kie nur Papoj kaj Kardinaloj faras puĉojn. Kvankam li ne sentis ke la registaro, la armeaj gvidantoj kaj la reganta klaso, t.e. tiuj respondecaj por la situacio, faris ĉion kion ili povis por eviti novajn kaj pli gravajn danĝerojn, episkopo Ratti estis fervora ke ĉiu ribelema provo malsukcesos. Tamen la argumentoj de S-ro de Panafieu estis tro seriozaj por ne vekti kelkajn skrupulojn ĉe la nuncio.

Do mi ne miris pri la vizito, kiun monsinjoro Pellegrinetti faris iun matenon al ministro Tommasini por instigi lin certigi, ke la registaro faris ĉiujn necesajn rimedojn por trakti ebla provo de ribelo. Ministro Tommasini tuj alvokis la italan ĝeneralan konsulon, M. Paulo Brenna, klarigis al li la skrupulojn de la nuncio kaj petegis lin, en ĉeesto de monro kaj subpremi ĉian ribelon. La novaĵo ke generalo Romei, estro de la Milita Misio

Italo, ĵus konfirmis al li pri la senĉesa progreso de la bolŝevika ofensivo, ne lasis al li eĉ la plej etan dubon pri la sorto de Varsovio.

Estis la 12-a de aŭgusto. Dum la nokto, la armeo de Trockij alvenis proksimume dudek mejlojn de la urbo. "Se la polaj trupoj eltenos ankoraŭ kelkajn tagojn," diris al li la ministro, "la manovro de generalo Weygand eble sukcesos." Sed ni ne havu multajn iluziojn. Li ordonis al li iri al la laboristaj antaŭurboj kaj al la distrikto de Nalewki, kie oni timis malordon, por konstati per liaj okuloj, ĉe la plej sentemaj punktoj de la urbo, ĉu la mezuroj faritaj estas sufiĉaj por kovri Weygand. kaj Pilsudski, kaj garantii la registaron de ebla helpo. "Estus pli bone," li diris, konklude, "se vi ne irus sola," kaj li konsilis al li esti akompanata de kapitano Rollin, ligita al la Franca Legacio.

Kapitano Rollin, kavaleria oficiro, estis kun majoro Charles de Gaulle unu el la plej seriozaj kaj kultivitaj kunlaborantoj de M. de Panafieu kaj de generalo Henrys, estro de la franca Milita Misio. Li asidue frekventis la italan legacion kaj konservis kun ministro Tommasini rilatojn de profunda simpatio kaj kora amikeco. Mi renkontis lin poste en Romo, en 1921 kaj 1922, dum la faŝisma revolucio; li tiam estis ĉe la Palaco Farnese, ligita al la franca ambasado, kaj montris la plej grandan admiron por la revoluciaj taktikoj de Mussolini. Ĉar la bolŝevika armeo sieĝis Varsovio, mi preskaŭ ĉiutage iris kun li al la polaj antaŭpostenoj, por sekvi pli atente la sortoŝanĝojn de la batalo. Sed krom la Ruĝaj kozakoj, teruraj rajdistoj, indaj je pli gloraj flagoj, la bolŝevikaj soldatoj ne aspektis tre danĝeraj. Ili iris al la fajro malrapide, kompatinde; ili aspektis kiel malsatantaj, ĉifonaj homoj, pelataj nur de timo kaj malsato. Mia longa sperto pri la milito sur la franca fronto kaj sur la itala fronto malhelpis min kompreni, kiel la poloj povus retiriĝi antaŭ tiaj soldatoj.

Mi do akompanis la Konsulon de Italujo, S-ron Brenna, kaj kapitanon Rollin.

Kapitano Rollin sentis, ke la pola registaro ne konas la rudimentojn de la arto defendi modernan ŝtaton. La sama

konsidero povus validi por Pilsudski, kvankam en alia senco. Polaj soldatoj havas reputacion por esti kuraĝaj. Sed al kio utilas la braveco de la soldatoj, se la gvidantoj ignoras, ke la arto defendi sin konsistas en koni siajn malfortajn punktojn? La antaŭzorgaj rimedoj prenitaj de la registaro, por alfronti la eblecon de ribelema provo, estis la plej bona pruvo, ke ĝi ne konis la malfortajn punktojn de moderna ŝtato. Ekde Sylla, la tekniko de la puĉo faris konsiderindan progreson; estas do klare ke la iniciatoj prenitaj de Kerenskij, por malhelpi Lenin ekkapti la potencon, devus estinti tute malsamaj ol tiuj dungitaj fare de Cicerono por defendi la Respublikon kontraŭ la ribelo de Katilino. Kio iam estis polica problemo, nun fariĝis teknika problemo. Ni klare vidis en marto 1920, en Berlino, dum la puĉo de Kapp, la diferencon inter la polickriterio kaj la teknika kriterio.

La pola registaro agis kiel Kerenskij: ĝi algluiĝis al la sperto de Cicerono. Tamen, la arto konkeri kaj defendi ŝtaton ŝanĝiĝis dum la jarcentoj dum la naturo de la ŝtato ŝanĝiĝis. Se sufiĉus kelkaj policiniciatoj por malkoncerti la ribeleman planon de Katilino, tiuj samaj rimedoj povus esti senutilaj kontraŭ Lenin. La eraro de Kerenskij estis voli defendi la vundeblajn punktojn de moderna urbo: ĝiaj bankoj, ĝiaj stacioj, ĝiaj telefonaj kaj telegrafcentraloj, kun la metodoj de Cicerono por defendi la Romon de sia tempo, inkluzive de la plej delikataj punktoj estis la Forumo kaj Subure.

En marto 1920, Von Kapp forgesis ke en Berlino, krom la Reichstag kaj la Ministerioj sur Wilhelmstrasse, ekzistis ankaŭ centraloj, fervojaj stacioj, radiotelegrafantenoj, kaj fabrikoj. La komunistoj profitis lian eraron por paralizi la vivon de Berlino kaj devigi kapitulaci tiun ĉi provizoran registaron, kiu ekposedis la potencon per puĉo efektivigita per armepolicaj metodoj. En la nokto de la 2-a de decembro, Ludoviko Napoleono komencis sian puĉon okupante la presejojn kaj la spajrojn. Sed, en Pollando, neniu konsideras siajn proprajn spertojn; a fortiori tiuj de aliaj. La historio de Pollando estas plena de faktoj, pri kiuj la poloj konsideras sin la inventintoj. Ili ne kredas tion

evento en ilia nacia vivo troviĝas en la vivo de aliaj popoloj; estas inter ili, ke ĝi okazas unuafoje; ni neniam vidis ĝin aliloke.

La antaŭzorgaj mezuroj prenitaj de la registaro de Witos estis limigitaj al la kutimaj policiniciatoj. La pontoj super la Vistulo, tiu de la fervojo kaj tiu de Praha, estis garditaj nur ĉe ĉiu fino fare de kvar soldatoj. La elektrocentralo estis negardata: ni trovis neniun spuron de ia gvatado aŭ protekta servo. La direktoro rakontis al ni, ke kelkajn horojn antaŭe, la milita komando de la urbo telefonis al li, ke li estos konsiderata kiel persone respondeca pri ĉia ago de sabotado de la maŝinoj kaj ĉia interrompo de kurento. La Citadelo, kiu estas preter la distrikto Nalewki, tute ĉe la rando de Varsovio, estis plenigita de ulanoj kaj ĉevaloj; ni povis eniri kaj eliri sen ke la gardostarantoj petis de ni enirpermesilon. Notu ke, en la Citadelo, ekzistis ankaŭ armildeponejo kaj pulvorujo. Ĉe la fervoja stacidomo, la konfuzo estis nepriskribebla: bandoj da fuĝintoj sturmis la trajnojn, tumulta homamaso amasiĝis sur la kajoj kaj sur la vojoj profunde dormis grupoj da ebriaj soldatoj, etenditaj sur la tero: somno vinoque sepulti ,” rimarkis kapitano Rollin . , kiu sciis la latinan.

Dek viroj armitaj per grenadoj sufiĉus.

La ĉefsidejo de la Ĉefa stabo de la Armeo, en la ĉefplaco de Varsovio, en la ombro de la nun malkonstruita rusa preĝejo, estis gardata de la kutimaj kvar gardostarantoj. Veno kaj irado de oficiroj kaj mesaĝistoj, kovritaj de polvo ĝis iliaj haroj, baris la pordon kaj la vestiblon de la konstruaĵo. Ni profitis de la malordo por grimpi la ŝtuparon, marŝi laŭ koridoro, transiri ĉambron kovritan de topografiaj mapoj, kaj kie oficiro, sidanta en angulo antaŭ tablo, levis la kapon kaj salutis nin per enuigita aero. Promeninte laŭ alia koridoro kaj enirinte en specon de antaŭĉambro, kie staris kelkaj oficiroj grizaj pro polvo, atendante proksime de duonmalfermita pordo, ni reeniris al la vestiblo.

Kiam li preterpasis la du gardostarantojn por eliri sur la placon, kapitano Rollin rigardis min ridetante. La Hôtel des Postes estis gardita fare de striko de soldatoj ordonitaj fare de leŭtenanto. Ĉi tiu oficiro diris al ni, ke lia misio estis malpermesi al la homamaso, en kazo de tumulto, aliri la Hôtel des.

Afiŝoj. Mi atentigis al li, ke piketo da soldatoj postenigitaj en tiel bela ordo ĉe la enirejo de la konstruaĵo certe sukcesos senmalfacile forpuŝi amason ribelantan, sed ne malhelpi la atakon de dek rezolutaj viroj. La leŭtenanto ridetis kaj, montrante al la publiko kviete eniranta kaj eliranta, respondis, ke ĉi tiuj dek viroj eble jam eniris aparte aŭ nur ŝteliris antaŭ niaj okuloj: „Mi estas ĉi tie por estingi tumulton, li konkludas, kaj ne; malhelpi helpan manon. »

Grupoj da soldatoj postenigis antaŭ la Ministerioj, scivole rigardante la venon kaj iras de la publiko kaj oficistoj. La Dieto estis ĉirkaŭita de ĝendarmoj kaj ulanoj surĉevalaj; deputitoj venis kaj iris, diskutante inter si mallaŭte. En la atrio, ni ĵus renkontis la Marŝalon de la Dieto, Trompczinski, grasega kaj maltrankvila, kiu salutis nin kun malatenta aero. Li estis ĉirkaŭita de grupeto da deputitoj el Posnania, atentaj kaj malvarmaj. Trompczinski, dekstrulo kaj Posnanian, estis malkaŝe malamika al la politikoj de Pilsudski kaj multe estis dirita en tiuj tagoj de liaj sekretaj kabloj senpotencigi la Witos-registaron. Tiun saman vesperon, ĉe la Cercle de la Chasse, la Marŝalo de la Dieto diris al Cavendish Bentinck, sekretario de la Angla Legacio: "Pilsudski ne scias kiel defendi Pollandon, kaj Witos ne scias kiel defendi la Respublikon." La Respubliko, por Trompczinski, estis la Dieto. Kiel ĉiuj dikuloj, Trompczinski ne sentis sin sufiĉe defendita.

Dum la tuta tago ni trairis la urbon ĉiudirekten, eĉ puŝante ĝis la rando de la plej malproksimaj antaŭurboj. Ĉirkaŭ la deka vespere, dum ni preterpasis la hotelon Savoy, kapitano Rollin aŭdis lian nomon voki. De la sojlo de la hotelo, generalo Bulach Balachowitch alvokis nin por eniri. Partizano de Pilsudski, sed partizano en la senco donita al tiu vorto en Rusio kaj Pollando, la rusa generalo Balachowitch komandis la famajn bandojn de nigraj kozakoj kiuj batalis, por Pollando, la ruĝajn kozakojn de Budyonni.

Generalo kun kapo de bandito, sperta en ĉiuj lertaĵoj de partia gerilo, aŭdaca, senskrupula, Bulach Balachowitch estis granda valoro en la ludo de Pilsudski, kiu uzis lin kaj la hetmanon Petliura por

subteni en Blanka Rusio kaj en Ukrainio la ribelon kontraŭ la bolŝevikoj kaj kontraŭ Denikin. Li establis sian ĉefsidejon ĉe la Hotelo Savojo, kie li estis vidita faranta pasema apero de tempo al tempo por monitori la politikan situacion inter du bataletoj.

Registara krizo ne estus sen sekvoj por li: aŭ je lia avantaĝo aŭ je lia elspezo.

Prefere ol la movoj de la kozakoj de Budyonni, estis internaj okazaĵoj kiujn li konservis siajn okulojn sur. La poloj suspektis lin, kaj Pilsudski mem uzis lin nur kun ekstrema singardemo, kiel danĝeran aliancanon.

Balachowitch tuj komencis paroli pri la situacio, sen kaŝi la fakton, ke en liaj okuloj nur puĉo de la dekstrulaj partioj povus savi Varsovion de la malamiko, kaj Pollandon de ruino. "Witos estas nekapabla alfronti eventojn, li konkludas, kaj protekti la malantaŭon de la armeo de Pilsudski. Se neniuj decidus ekkapti la potencon por ĉesigi la malordon, organizi civilan reziston kaj defendi la Respublikon kontraŭ la danĝeroj, kiuj minacas ĝin, post unu aŭ du tagoj ni atestos komunisman puĉon. Kapitano Rollin opiniis ke estis tro malfrue por malhelpi provon de la komunistoj, kaj ke la partioj de la dekstro havis neniujn virojn kapablaj je supozado de tia grava respondeco.

En la kondiĉoj en kiuj troviĝis Pollando, la respondeco pri puĉo ne ŝajnis al Balachowitch tiel serioza kiel al Rollin, ĉar temas pri savo de la Respubliko. Koncerne la malfacilaĵojn de la entrepreno, ĉiu malsaĝulo povis kapti la potencon. "Sed," li aldonis, "Haller estas ĉe la fronto, Sapieha ne havas seriozajn amikojn, kaj Trompczinski timas. Ĉi tie mi atentigis, ke ankaŭ al la partioj de la maldekstro devas manki la viroj por la tasko: kio malhelpis la komunistojn provi puĉon? "Vi pravas," aprobis Balachowitch; anstataŭ ili, mi ne atendus tiom longe. Se mi ne estus ruso, se mi ne estus eksterlandano en ĉi tiu lando, kiu donas al mi gastamon kaj por kiu mi batalas, en ĉi tiu horo mi tion estus farinta. Rollin ridetis. "Se vi estus poloj," li diris, "vi ankoraŭ nenion farus." En Pollando, dum ne estas tro malfrue, estas ĉiam tro frue. »

Balachowitch estis vere la viro kapabla renversi Witos en demando de horoj. Mil el liaj kozakoj sufiĉus por surprize okupi la nervcentrojn de la urbo kaj garantii ordon por certa tempo. Sed tiam ? Balachowitch kaj liaj viroj estis rusoj, kaj krome kozakoj. La puĉo estus sukcesinta, sen renkonti gravajn malfacilaĵojn: sed la malfacilaĵoj estus veniintaj poste, nesupereblaj. Post kiam li kaptis la potencon, Balachowitch senprokraste transdonintus ĝin al dekstruloj, sed neniu pola patrioto akceptintus potencon el la manoj de kozako. La komunistoj estus la solaj profitintaj el la tiel kreita situacio. "Esence," konkludas Balachowitch, "tio estus bona leciono por dekstraj partioj." Ni trovis kunvenis tiun vesperon, ĉe la Cercle de la Chasse, apud Sapieha kaj Trompczinski, kelkajn el la plej reprezentaj elementoj de la opozicio de la nobeluloj kaj la grandaj terposedantoj al la politiko de Pilsudski kaj Witos. . Ekzistis fakte eksterlandaj diplomatoj nur grafo Oberndorff, germana ministro, la angla generalo Carton de Wiart, kaj la Sekretario de la Franca Legacio. Ĉiuj ŝajnis trankvilaj, krom princo Sapieha kaj grafo Oberndorff. Sapieha ŝajnis ne aŭdi tion, kio estas dirita ĉirkaŭ li, kaj kliniĝis de tempo al tempo al generalo Carton de Wiart, kiu diskutis la militan situacion kun grafo Potocki, por interŝanĝi kun li kelkajn vortojn. La bolŝevikaj trupoj, dumtage, faris konsiderindan progreson en la sektoro de Radzymin, vilaĝo situanta proksimume dudek kilometrojn de Varsovio.

"Ni batalos ĝis la fino," diris grafo Potocki.

"Vi volas diri ĝis morgaŭ," respondis la angla generalo ridetante.

Grafo Potocki revenis el Parizo nur kelkajn tagojn, sed li jam intencis reveni tien kiel eble plej baldaŭ, tuj kiam la sorto ridetis al Pollando. "Vi aliaj," rimarkis Carton de Wiart, "vi ĉiuj estas kiel via fama Dombrowski, kiu estris la polajn legiojn en Italio en la tempo de Napoleono: mi ĉiam estas preta morti por mia lando, diris Dombrowski, sed ne vivi tie. »

Tiaj estis la viroj, tiaj estis la vortoj. La muĝado de kanono aŭdiĝis en la malproksimo. Antaŭ ol foriri de ni matene, ministro Tommasini petis nin atendi lin vespere ĉe la Cercle de la Chasse. Jam estis malfrue; Mi estis forironta, kiam la itala ministro eniris. Niaj pripensoj pri la manko de antaŭvido de la registaro de Witos, kvankam al li ŝajnis seriozaj, ne estis novaj por li. Witos mem, kelkajn horojn antaŭe, konfesis al li, ke li ne sentas regon de la situacio. Tamen, Tommasini estis konvinkita ke inter la kontraŭuloj de Pilsudski kaj Witos ekzistis neniu viro kapabla je provi puĉon. La nuraj verŝajnaj vekoj ajnan zorgon estis la komunistoj. Sed la timo kompromiti la situacion per malprudento malhelpis al ili riski sin en aventuro, se ne danĝera, almenaŭ senutila. Estis klare, ke ili juĝis, ke la ludo venkis, kaj ke ili kviete atendas la alvenon de Trockij. "Eĉ s-ro Ratti, aldonis la ministro, turnante sin al mi, decidis ne foriri de la sinteno, kiun ni subtenis ĝis nun interkonsente. La nuncio de la Papo kaj mi restos en Varsovio ĝis la fino, negrave kio."

— Kia domaĝo, komentis kelkajn momentojn poste, ne sen ironio, kapitano Rollin, kia domaĝo, se nenio okazas!

La sekvan vesperon, sciigite ke la bolŝevika armeo prenis la vilaĝon Radzymin kaj atakas la Varsovian ponton, la diplomatia korpuso haste forlasis la ĉefurbon, por rifuĝi en Posen. Restis en Varsovio nur la Papa Nuncio, la itala ministro kaj la afer-komisionoj de Usono kaj Danio.

La tutan nokton la urbo estis en teruro. La sekvan tagon, kiu estis la 15-an de aŭgusto, la tago de Sankta Maria, ĉiuj homoj procesie marŝis malantaŭ la statuo de la Virgulino, laŭte petegante ŝin por savi Pollandon de invado. En la momento, kiam ĉio ŝajnis perdita, kiam la enorma procesio ĉantanta siajn litaniojn atendis vidi, de unu momento al alia, aperi patrolon de Ruĝaj kozakoj ĉe la angulo de la strato, la novaĵo pri la unuaj venkoj de generalo Weygand disvastiĝis kiel fulmo. . La armeo de Trockij retiriĝis laŭlonge de la linio.

Nemalhavebla aliancano malsukcesis Trockij: Katilino.

KAPP, AŬ MARSO KONTRAŬ MARX

"Ni kalkulis je la revolucio en Pollando, kaj la revolucio ne venis," Lenin diris al Clara Zetkin en la aŭtuno de 1920.

Por tiuj, kiuj opinias, kiel kavaliro Horace Rumbold, ke tiu malordo estas, el ĉiuj cirkonstancoj favoraj al puĉoj, la plej necesa, kiaj kialoj povas pravigi la polajn katilinojn? La ĉeesto de la armeo de Trockij ĉe la pordego de Varsovio, la ekstrema malforteco de la registaro de Witos, la ribelema spirito de la popolo, ĉu ili ne konsistigis tiom da favoraj cirkonstancoj por revolucia provo?

"Ĉiu stultulo," diris Balaĥosorĉistino, "povus kapti la potencon." Nun, en 1920, ne nur Pollando, sed la tuta Eŭropo estis plena de tiuj malsaĝuloj. Kiel do en ĉi tiuj cirkonstancoj ne okazis eĉ unu puĉo en Varsovio, eĉ fare de la komunistoj?

La sola, kiu ne havis iluziojn pri la ebleco de revolucio en Pollando, estis Radek. Lenin mem konfesis tion al Klara Zetkin.

Radek, kiu konsciis pri la neadekvateco de polaj katinaroj, asertis ke la revolucio en Pollando devas esti kreita artefarite, de ekstere. Ni scias, ke Radek ne plu havis iluziojn pri katilinoj el aliaj landoj. La kroniko de la eventoj, kiuj okazis en Pollando dum la somero de 1920, ne nur elmontras la nesufiĉon de la polaj katilinoj, sed ankaŭ tiun de la katilinoj tra Eŭropo.

Ĉiu, kiu observas sen antaŭjuĝo la eŭropan situacion dum la jaroj 1919 kaj 1920, ne povas ne demandi sin, per kia miraklo Eŭropo povis eliri el tiel serioza revolucia krizo. En preskaŭ ĉiuj landoj, la liberala burĝaro montris sin nekapabla defendi la ŝtaton. Ĝia defenda metodo konsistis, kaj ankoraŭ konsistas, en la aplikado pura kaj simpla de la policsistemoj, al kiuj de ĉiuj tempoj, ĝis niaj tagoj, oni vidis konfidi la absolutajn registarojn kiel la liberalajn registarojn. Sed la nekapablo de la burĝaro defendi la ŝtaton kompensis la nekapablo de la revoluciaj partioj kontraŭstari modernan ofensivan taktikon al la malnoviĝinta defenda metodo de la

registaroj, kontraŭstari policiniciatojn per revolucia tekniko.

Ni konstatas kun miro, ke en 1919 kaj en 1920, dum la plej serioza periodo de la revolucia krizo en Eŭropo, nek la dekstraj nek la maldekstremaj katilinoj povis bone utiligi la sperton de la bolŝevika revolucio. Mankis al ili la scio pri la metodo, la taktiko, la moderna tekniko de la puĉo, pri kiuj Trockij donis la unuan klasikan ekzemplon. La koncepto, kiun ili havis pri la konkero de la potenco, estis malaktuala koncepto, kiu neeviteble igis ilin iri sur la terenon elektitan de la kontraŭulo, uzi sistemojn kaj instrumentojn, kiujn eĉ malfortaj kaj malprudentaj registaroj povas kontraŭstari kun sukceso la sistemojn kaj ilojn de klasika. uzo por la defendo de la Ŝtato.

Eŭropo estis matura por revolucio, sed la revoluciaj partioj montris, ke ili scipovas profiti nek el favoraj cirkonstancoj nek el la sperto de Trockij. La sukceso de la bolŝevika ribelo de oktobro 1917 estis pravigita en iliaj okuloj nur per la esceptaj kondiĉoj, en kiuj Rusio troviĝis, kaj per la eraroj de Kerenskij. Ili ne rimarkis, ke Kerenskij regas en preskaŭ ĉiuj landoj de Eŭropo; ili ne komprenis, ke, en la koncepto kaj ekzekuto de lia puĉo, Trockij eĉ ne konsideris la esceptajn kondiĉojn, en kiuj troviĝis Rusio; la noveco enkondukita de Trockij en insurekcia taktiko estis neglekti absolute la ĝeneralan situacion de la lando. La eraroj de Kerensky sole influis la dezajnon kaj plenumon de la bolŝevika puĉo. Eĉ se la situacio en Rusio estus malsama, la taktiko de Trockij estus restinta la sama.

La eraroj de Kerenskij estis tiam, kaj ankoraŭ estas hodiaŭ, karakterizaj por la tuta liberala burĝaro de Eŭropo. La malforteco de la registaroj estis ekstrema: la problemo de ilia ekzisto estis nur polica problemo. Sed la liberalaj registaroj estis bonŝancaj ke la katilinaroj ankaŭ konsideris la revolucion kiel polican problemon.

La puĉo de Kapp estas leciono por ĉiuj, kiuj konceptas la revolucion taktikon kiel problemon de politika ordo kaj ne de teknika ordo.

En la nokto de la 12-a ĝis la 13-a de marto 1920, kelkaj sekcioj de la baltaj trupoj, koncentritaj proksime de Berlino sub la komando de generalo von Luttwitz, sendis ultimaton al la Bauer-registaro, minacante okupi la ĉefurbon se la registaro ne havus la potencon. en la manoj de Kapp. Kvankam Kapp flatis sin ke li faris parlamentan puĉon kaj estante la Siéyès de von Luttwitz, lia revolucia provo akceptis, de la komenco, la klasikan aspekton de klare arma puĉo, kaj en la dezajno ol en ekzekuto. La registaro de Bauer respondis al tiu ordono per rifuzo kaj prenis la policiniciatojn necesajn por la defendo de la ŝtato kaj la konservado de publika ordo. Kiel ĉiam okazas en tiaj kazoj, la registaro kontraŭstaris militan koncepton al polica koncepto; la du similas unu la alian kaj tio estas kio forprenas ĉian revolucion karakteron de armeaj ribeloj. La polico defendas la ŝtaton kvazaŭ ĝi estus urbo; la militistoj atakas la ŝtaton kvazaŭ ĝi estus fortikaĵo.

La policiniciatoj prenitaj de Bauer konsistis en barikado de la ĉefaj placoj kaj stratoj, kaj en okupado de la publikaj konstruaĵoj. Por von Luttwitz, la ekzekuto de la puĉo konsistis en anstataŭigo de siaj propraj trupoj por la policaj taĉmentoj poŝtitaj ĉe la vojkruĉoj de la ĉefstratoj, ĉe la enirejo al la placoj, antaŭ la Reichstag kaj antaŭ la Ministerioj sur Wilhelmstrasse. Kelkajn horojn post enirado de la urbo, von Luttwitz estis mastro de la situacio. La transpreno de la grandurbo estis realigita sen sangoverŝado, kun la reguleco de gardŝanĝo.

Sed se von Luttwitz estis soldato, Kapp, iama Ĝenerala Direktoro de Agrikulturo, estis altranga ŝtatoficisto, burokrato. Dum von Luttwitz kredis ke li transprenis la ŝtaton simple anstataŭigante la policon kun siaj propraj soldatoj en la publika ordoservoj, la nova kanceliero Kapp estis fervora ke la okupo de la Ministerioj estis sufiĉe por garantii la normalan funkciadon de la ŝtatmaŝino kaj establi la laŭleĝeco de la revolucia registaro.

Mezbona homo, sed dotita per saĝo, bone konanta la generalojn kaj altajn oficistojn de la Reich, Bauer komprenis ekde la komenco, ke estos senutila kaj danĝere kontraŭstari la armitan forton al la puĉo de von Luttwitz. La okupo de Berlino de baltaj trupoj estis neevitebla. La polico ne povas batali kontraŭ spertaj soldatoj: ili estas valida armilo kontraŭ konspiroj kaj tumultoj; sed kontraŭe al veteranoj, ĝi estas senvalora. Kiam la ŝtalaj kaskoj aperis, la taĉmento de polico baranta la enirejon al la Wilhelmstrasse kapitulacis al la ribelantoj. Noske mem, energia homo, partiano de troa rezistado, aŭdinte pri la unuaj transfuĝoj, decidis konformiĝi al la sinteno de Bauer kaj la aliaj ministroj. La malforta punkto de revolucia registaro, Bauer prave pensis, estas la ŝtata maŝino. Ĉiu, kiu sukcesas haltigi ĉi tiun maŝinon, aŭ simple malhelpi ĝian funkciadon, batus la koron de la registaro de Kapp.

Por interrompi la vivon de la ŝtato, estis necese kaŭzi la paralizon de la tuta publika vivo.

La sinteno de Bauer estis tiu de etburĝo edukita en la lernejo de Markso. Sola, burĝo de la mezaj klasoj, ordoplena homo, plenigita de socialismaj ideoj, kutimita juĝi homojn kaj faktojn plej fremdajn al sia pensmaniero, lia edukado kaj liaj intereso, kun la objektiveco kaj skeptiko de ŝtatoficisto, povis koncepti la aŭdacan planas profunde kaj perforte ĉagreni la publikan vivon, por malhelpi Kapp plifirmigi sian potencon per uzado de la konstituita ordo.

La registaro de Bauer, antaŭ ol forlasi Berlinon kaj rifuĝi en Dresdono, adresis alvokon al la proletaro, invitante la laboristojn proklami ĝeneralan strikon. La decido de Bauer kreis danĝeran situacion por Kapp. Ofensiva reveno de la fortoj, kiuj restis fidelaj al la laŭleĝa registaro de Bauer, estintus multe malpli danĝera por Kapp ol ĝenerala striko, ĉar la soldatoj de von Luttwitz facile venkintus. Sed kiel devigi grandegan amason da laboristoj reveni al laboro? Ne per armiloj, certe. En la vespero mem de la 13-a de marto, Kapp, kiu kredis sin majstro de la situacio tagmeze, trovis sin la kaptito de neantaŭvidita malamiko. Ene de horoj, la vivo en Berlino estis paralizita. La striko disvastiĝis ĉie en Prusio. La ĉefurbo estis plonĝita en mallumon; la stratoj en la centro estis senhomaj; absoluta trankvilo regis

en laboristaj antaŭurboj. Paralizo disbatis la publikajn servojn: eĉ la flegistinoj forlasis la hospitalojn. Trafiko kun Prusio kaj kun la resto de Germanujo estis interrompita en la fruaj horoj de la posttagmezo; post kelkaj horoj, Berlino trovus sin malsata. De la proletaro, ne gesto de perforto, ne gesto de ribelo. La laboristoj forlasis la fabrikojn kun la plej granda trankvilo. La malordo estis perfekta.

Dum la nokto de la 13-a ĝis la 14-a de marto, Berlino ŝajnis plonĝita en profundan dormon. Tamen, en la Hotelo Adlon, loĝejo de la Aliancitaj Misioj, ĉiuj restis surpiede ĝis la tagiĝo, atendente gravajn okazaĵojn. Tagiĝo trovis la ĉefurbon sen pano, sen akvo, sen gazetoj, sed trankvila. En la laboristaj kvartaloj, la merkatoj estis senhomaj; la interrompo de fervoja trafiko ĉesigis provizojn al la grandurbo. Kaj la striko disvastiĝis, disvastiĝante al ĉiuj laborpostenoj, publikaj kaj privataj. La telefonistoj, la telegrafistoj ne plu aperis ĉe siaj skribotabloj. Bankoj, butikoj kaj kafejoj restis fermitaj. Kelkaj funkciuloj, eĉ en la ministerioj, rifuzis rekoni la revolucian registaron. Bauer antaŭvidis tiun ĉi kontaĝon. Senpova reagi kontraŭ la pasiva rezisto de la laboristoj, Kapp frekventis la helpon de teknikistoj kaj fidindaj ŝtato-ficistoj por provi meti la plej delikatajn dentaĵojn de la publikaj servoj; Sed estis tro malfrue. Paralizo jam kaptis la maŝinaron mem de la ŝtato.

La laborista loĝantaro de la antaŭurboj ne plu montris la trankvilon de la unuaj tagoj: signoj de malpacienco, angoro kaj ribelo manifestiĝis preskaŭ ĉie. Novaĵoj alfluantaj de la diversaj sudaj ŝtatoj metis Kapp en la alternativon cedi al Germanio, kiu sieĝis Berlinon, aŭ cedi al Berlino, kiu tenis la kontraŭleĝan registaran kaptiton. Ĉu la potencon estu rezignita al la manoj de Bauer, aŭ transdonita al la Laboristaj Konsilioj, jam mastroj de la antaŭurboj? Lia puĉo donis al Kapp nur la Reichstag kaj la Ministerioj. Ĝia situacio plimalboniĝis de horo al horo: ĝi lasis al la revolucia registaro nek la elementojn nek la ŝancojn por politika ludo. Kontakti kun maldekstraj partioj, aŭ eĉ dekstraj partioj, ŝajnis neebla. Ago de forto estus havinta neantaŭvideblajn sekvojn. Kelkaj provoj de la soldatoj de von Luttwitz devigi

laboristoj reiri al laboro, nur rezultigis senutilan sangoverŝadon. Tie kaj tie, sur la asfalto, videblis la unuaj vortoj: fatala eraro de revolucia registaro, kiu forgesis okupi la centralojn kaj la fervojajn staciojn.

Ĉi tiu unua sango metis neforviŝeblan ruston sur la dentojn de la ŝtato. La aresto de kelkaj altaj oficistoj de la Ministerio de Eksterlandaj Aferoj, vespere de la tria tago, malkaŝis, kiomgrade maldisciplino disfaligis la burokracion. La 15-an de marto, en Stutgarto, kie estis kunvokita la Nacia Asembleo, Bauer deklaris al la prezidento Ebert, komunikinte al li la novaĵon pri la sangaj okazaĵoj en Berlino: „La eraro de Kapp estis ĝeni la malordon. »

La mastro de la situacio estis Bauer, la mezbona Bauer, homo de ordo, kiu sola komprenis, ke por batali la revolucion provon de Kapp, la decida armilo estas malordo. Konservativulo plenigita de la principo de aŭtoritato, liberalulo respektema al leĝeco, demokrato fidela al la parlamenta koncepto de politika lukto, neniam kuraĝus vekti la kontraŭleĝan intervenon de la proletaj amasoj kaj konfidi la defendon de la ŝtato al ĝenerala striko. .

La Princo de Makiavelo tre bone kuraĝus vekti la homojn por helpo por subpremi subitan atakon, palacan konspiron. Tamen la princo de Makiavelo estis certe pli konservativa ol konservativulo en la tempo de reĝino Viktorio, kvankam la ŝtato ne estis parto de liaj moralaj antaŭjuĝoj aŭ lia politika edukado. Sed lin instruis la ekzemploj, je kiuj abundas la historio, de aziaj kaj grekaj tiranioj kaj italaj regoj de la Renesanco. Male, laŭ la tradicio de la konservativaj aŭ liberalaj registaroj de moderna Eŭropo, la ideo de la ŝtato ekskludas ĉian rimedon al la kontraŭleĝa agado de la proletaj amasoj, kia ajn estas la danĝero por eviti. Oni demandis poste en Germanujo, kia estus la sinteno de Stresemann, se li troviĝus en la situacio de Bauer. Ni certiĝu, ke Stresemann konsiderus la alvokon de Bauer al la berlina proletaro kiel tre malĝusta procedo.

Oni devas rimarki ĉi tie, ke lia marksisma edukado logike igis Bauer ne havi skrupulojn pri la elekto de rimedoj por kontraŭbatali revolucion provon. La ideo uzi la strikon

generalulo kiel jura armilo de demokrataj registaroj, por defendi la ŝtaton kontraŭ militista aŭ komunista puĉo, ne povus esti fremda al viro edukita en la lernejo de Markso. Bauer estis la unua kiu aplikis unu el la fundamentaj principoj de marksismo al la defendo de burĝa ŝtato. Lia ekzemplo estas de granda graveco en la historio de la revolucioj de nia tempo.

La 17-an de marto, kiam Kapp anoncis, ke li rezignas la potencon ĉar "la ege grava situacio, en kiu troviĝis Germanio, postulis la unuecon de ĉiuj partioj kaj ĉiuj civitanoj por alfronti la danĝeron de komunista revolucio", la konfido kiun la germana popolo havis. en Bauer dum ĉi tiuj kvin tagoj de kontraŭleĝa registaro cedis lokon al angoro kaj timo. La Socialista Partio perdis kontrolon de la ĝenerala striko; kaj la veraj mastroj de la situacio estis la komunistoj. En kelkaj antaŭurboj de Berlino la Ruĝa Respubliko estis proklamita. Laboristaj Konsilioj estis formitaj ĉie en Germanio. En la akso kaj en la Ruhr, la ĝenerala striko estis nur la antaŭo al la ribelo. La Reichswehr renkontis veran komunistan armeon, ekipitan per maŝinpafiloj kaj kanonoj. Kion Bauer intencis fari?

La ĝenerala striko renversis Kapp, ĉu la interna milito prenos Bauer?

Fronte al la neceso forigi laboristan ribelon perforte, marksisma edukado iĝis la malforta punkto de Bauer. "Ribelo estas arto", diris Karl Marx. Sed ĝi estas la arto kapti potencon, ne defendi ĝin. La celo de la revolucia strategio de Markso estas la konkero de la ŝtato; ĝia instrumento, la klasbatalo. Por resti en povo, Lenin devis renversi kelkajn el la fundamentaj principoj de marksismo. Jen kion observas Zinoviev, kiam li skribas: „Nun la vera Markso estas nebla sen Lenin. En la manoj de Bauer la ĝenerala striko estis armilo por defendi la Reich kontraŭ Kapp; por defendi la Reich kontraŭ la proleta ribelo, la Reichswehr estis bezonata. La trupoj de Von Luttwitz, kiuj sin montris senpovaj antaŭ la ĝenerala striko, facile estus superintaj la komunistan ribelon: sed Kapp forlasis la potencon ĝuste kiam la proletaro proponis al li la ŝancon mem alfronti la lukton. tero.

Tia kulpo, fare de reakciulo kiel Kapp, estas

nekomprenebla kaj nepravigebla. De marksisto kiel Bauer, la eraro ne kompreni, ke la Reichswehr, tiutempe, estis la sola efika armilo kontraŭ la proleta ribelo, estas ĉiurilate pravigebla. Post malsukcesaj provoj atingi interkonsenton kun la gvidantoj de la komunista ribelo, Bauer resendis potencon al Müller. Malĝoja fino, por viro de tia aŭdaca honesteco kaj mezboneco.

Liberala kaj katilina Eŭropo ankoraŭ havis multon por lerni de Lenin kaj Bauer.

V

BONAPARTE, AŬ LA UNUA PUĈO MODERNAJ

Kio estus okazinta la 18-an de Brumaire, se Bonaparte estus trovinta viron kiel Bauer antaŭ si? Tiu ĉi proksimiĝo inter Bonaparte kaj la honesta Kanceliero de la Reich malfermas perspektivojn. Bauer, certe, ne estas plutarka heroo: li estas bona etburĝa germano, kies marksisma edukado sufokis ĉian sentimentalecon. La rimedoj de lia mezboneco estas neelĉerpeblaj. Kia malĝoja sorto por viro de tiaj ordinaraj virtoj renkontis Kapp, komunan kaj malfeliĉan heroon!

Bauer estas la rivalo kiun Bonaparte meritis, la viro kiun li bezonus, la 18-an de Brumaire, por alfronti la konkerinton de Arcole. Bonaparte finfine trovas kontraŭulon malinda je li.

Sed Bauer, oni diros, estas moderna homo, germano el Versajlo kaj Vajmaro, eŭropano de nia tempo, kaj Bonaparte eŭropano de la dekoka jarcento, franco kiu havis dudek jarojn en 1789: kiel koncepti, kio estus Bauer faris la 18an de Brumaire, por malhelpi la puĉon?

Bonaparte ne estis Kapp, kaj la situacio en Parizo en 1789 estis ege diferenca de tiu en Berlino en 1920. Bauer ne povus esti utiligita kontraŭ Bonaparte la taktikon de la ĝenerala striko. Konsiderante la tiaman socian kaj teknikan organizon, mankis la esencaj kondiĉoj por striko por malhelpi la puĉon. La demando pri scii, kiaj estus la taktikoj de Bauer pri la 18-a de Brumaire kaj kia rilato povus esti inter Bonaparte kaj la Reich-Kanceliero, estas tamen multe pli interesa ol oni povus pensi.

Bonaparte ne estas nur franco de la 18-a jarcento, li estas antaŭ ĉio moderna homo, multe pli moderna, certe, ol Kapp. La rilato inter lia pensmaniero kaj tiu de Bauer estas la rilato inter la koncepto de laŭleĝeco de Primo de Rivera aŭ de Pilsudski, tio estas de iu ĝenerala moderna, volanta kapti la potencon, kaj la koncepto de laŭleĝeco de iu etburĝa ministro. de

nia tempo, preta defendi la ŝtaton per ajna maniero. Por ke tia raporto ne aspektu arbitra, oni devas konsideri, ke la opozicio inter la klasika koncepto kaj la moderna koncepto de la arto ekkapti la potencon malkaŝiĝas unuafoje en Bonaparte, kaj ke la 18-a de Brumaire estas la unua puĉo. stato en kiu ekestas la problemoj de moderna revolucia taktiko. La eraroj, la obstineco, la hezitoj de Bonaparte, estas tiuj de viro de la dekoka jarcento, devigata solvi novajn kaj delikatajn problemojn, kiuj prezentas sin en ĉi tiu formo por la unua fojo, kaj en eksterordinara cirkonstanco, ĉi tio estas, la problemoj rilataj al la kompleksa naturo de la moderna ŝtato.

La plej grava el liaj eraroj, tiu de bazi la planon de la 18-a de Brumaire sur la respekto de la leĝeco kaj sur la mekanismo de la parlamenta proceduro, malkaŝas en Bonaparte tian fajnan percepton de kelkaj el la nunaj problemoj de la Ŝtato, zorgo tiel inteligenta en la vizaĝo de la danĝero de la multeco kaj la malfortikeco de la rilatoj inter la Ŝtato kaj la civitano, ke ili faras lin absolute moderna homo, eŭropano de nia tempo. Malgraŭ ĝiaj dezajno- kaj ekzekuteraroj, 18 Brumaire restis la modelo de la parlamenta puĉo. Ĝia nuna karaktero konsistas ĝuste en tio, ke, en la moderna Eŭropo, neniu parlamenta puĉo povas okazi sen la samaj eraroj de koncepto kaj ekzekuto. Jen kio revenigas nin al Bauer, Primo de Rivera kaj Pilsudski.

En la ebenaĵoj de Lombardio, Bonaparte prepariĝis por kapti potencon studante la ekzemplon de Sylla, Catiline kaj Cezaro en la klasikaĵo. Ilustraj sed senutilaj ekzemploj. La katilina komploto povis havi neniun specialan intereson por Bonaparte. Esence, Katilino estas malsukcesa heroo, ribelema politikisto, kun tro da skrupuloj kaj ne sufiĉe aŭdaco. Sed kia eksterordinara policprefekto, tiu ĉi Cicerono! Kun kia lerteco li sukcesis enkonduki Katilinan kaj ŝiajn komplicojn en la reton! Kun kia perforta cinikismo li faris kontraŭ la konspirantoj tion, kion oni hodiaŭ nomus gazetara kampanjo! Kiel li sciis profiti ĉiujn erarojn de la kontraŭulo, ĉiujn malhelpojn de la procedo, ĉiujn embuskojn, ĉiujn malkuraĝojn, ĉiujn ambiciojn, ĉiujn malnoblajn instinktojn de la nobeloj kaj la pleboj! Bonaparte tiam montris grandan malestimon por policmetodoj. En liaj okuloj la kompatinda Katilino estis nenio alia ol ribelema viro plena de malprudento, obstina;

volo, plena de bonaj resolucioj kaj malbonaj intencoj, revoluciulo ĉiam nedecidita pri la horo, la loko kaj la rimedoj, nekapabla surstrati en la ĝusta momento, komunulo hezitanta inter la barikado kaj la konspiro, malŝparanta tempon altvaloran. aŭskulti la kvazaŭduopon de Cicerono kaj organizi la balotkampanjon kontraŭ la nacia bloko, ia kalumniita Hamleto, viktimo de la intrigoj de fama advokato kaj de la embuskoj de la polico. Sed tiu ĉi Cicerono, kia senutila kaj necesa homo! Oni povus diri pri li tion, kion diris Voltaire pri la jezuitoj: „Por ke la jezuitoj estu utilaj, oni devas malhelpi ilin esti necesaj. Kvankam Bonaparte malestimas policajn metodojn, kvankam la ideo de puĉo organizita de la polico estas same abomena por li kiel brutala kazerna revolucio, li zorgas pri la lerteco de Cicerono. Eble simila viro povus esti utila al li iam: oni neniam scias? La Dio de la hazardo havas du vizaĝojn kiel Jano: li havas la vizaĝon de Cicerono kaj la vizaĝon de Katilino.

Bonaparte, kiel ĉiuj, kiuj prepariĝas por kapti la potencon per perforto, timas aperi, en la okuloj de la francoj, ia Katilino, homo akceptanta ĉion por sukcesi en siaj ribelemaj projektoj, nigra animo de malhela komploto, malzorgema. ambicia kapabla je ĉiuj eksceso, krimulo preta priabi, buĉi kaj bruligi, decidita ĉiakoste venki, eĉ se li pereos, kun siaj malamikoj, sub la ruinoj de sia patrujo. Li bone scias, ke la figuro de Katilino ne estas tia, kia legendo kaj kalumnio kreis ĝin, li bone scias, ke la akuzoj de Cicerono estas senbazaj, ke la Katilinoj estas nur ŝtofo de mensogoj, ke, laŭleĝe, la proceso prezentita kontraŭ Katilino estas krimo . , ke en realeco ĉi tiu krimulo, tiu ĉi malhela teksisto de konspiroj estis nur mezbona politikisto, viro netaŭga por manovro, nesoluta obstina homo, kies policanoj ne malfacile forigis kun kelkaj spionoj kaj kelkaj agentoj provokistoj. Bonaparte scias tre bone, ke la plej granda kulpo de Katilino estas esti perdinta la ludon, esti sciigita al ĉiuj, ke li preparas, en la plej granda sekreto, puĉon, sen esti sukcesinta realigi la komercon. Almenaŭ, se li estus havinta la kuraĝon provi ĝin!

Oni ne povas diri, ke la ŝancoj malsukcesis lin: la interna situacio estis tia, ke la registaro estus senpova frakasi revolucion provon. Ne tute kulpas Cicerono, ke kelkaj paroladoj kaj kelkaj policaj rimedoj sufiĉis por savi la Respublikon.

de tia grava danĝero. Esence, Katilino finiĝis kiel eble plej bone, ĉar li mortis sur batalkampo, la patricio de granda nomo kaj la kuraĝa soldato kiu li estis. Sed Bonaparte ankaŭ ne eraras, se li opinias, ke ne estis necese fari tian tumulton, kompromiti sin ĝis tia grado kaj kaŭzi tiom da malfeliĉo, por fuĝi en la ĝusta momento en la montoj. trovi tie morton indan je Romano. Laŭ lia opinio Katilino povus esti finita pli bone.

La entreprenoj de Sylla kaj Julio Cezaro estis tiuj kiuj ofertis al Bonaparte la plej materialon por pripensado pri sia propra sorto: ili estis la plej proksimaj al lia genio, kaj ankaŭ al la spirito de lia tempo. La penso, kiu gvidus lin en la preparado kaj ekzekuto de la puĉo de la 18-a Brumaire, ankoraŭ ne estis matura en li. La arto konkeri potencon ŝajnis al li esence milita arto: la strategio kaj taktiko de milito aplikataj al politika lukto, la arto de manovri armeojn sur la tereno de la civila konkuro.

En ilia strategia plano por la konkero de Romo, estas ne la politika geniulo de Sylla kaj Julio Cezaro kiu estas rivelita, ĝi estas ilia armea geniulo. La malfacilaĵoj kiujn ili devas venki por kapti Romon estas malfacilaĵoj de ekskluzive armea ordo. Ili devas batali armeojn, ne asembleojn. Estas eraro konsideri la surteriĝon ĉe Brindes kaj la transirejon de la Rubikono kiel la komencajn agojn de puĉo: ili estas agoj de strategia karaktero, ne de politika karaktero. Ĉu ili nomiĝas Sylla aŭ Cezaro, Hanibalo aŭ Belizaro, la celo de iliaj armeoj estas la konkero de urbo: ĝi estas strategia celo. Ilia konduto estas tiu de grandaj kapitanoj, por kiuj la arto de milito ne tenas sekretojn. En Sylla kiel en Cezaro, estas klare ke armea genio estas multe pli alta ol politika genio. Ni povas observi ke, en iliaj kampanjoj, ĉu ili komenciĝas kun la surteriĝo de Brindes aŭ kun la trairejo de la Rubikono, ili ne obeas nur strategian koncepton: ke ekzistas politika subtono en ĉiu el la movadoj de siaj legioj. Sed la arto de milito estas arto plena de insinuoj kaj foraj intencoj. Ajna kapitano, Turenne, Karlo la 12-a aŭ Foch, estas la instrumento de ŝtata politiko: estas la politikaj interesoj de la ŝtato, kiujn lia strategio obeas. Milito ĉiam havas politikajn celojn: ĝi estas nur unu aspekto de ŝtata politiko.

Historio ne prezentas ekzemplon de kapitano faranta arton pro arto, milito pro milito. Ne estas diletantoj inter la kapitanoj, grandaj aŭ malgrandaj, eĉ ne inter la kondotuloj. La diro de Giovanni Acuto, angla kondotero en la servo de la Respubliko de Florenco, "ni faras militon por vivi kaj ne por morti", estas nek la ŝerco de diletanto, nek la moto de soldulo. Ĝi esprimas la plej altan pravigon por milito, kaj ĝian moralon. Ĝi povus esti la moto de Cezaro, Frederiko, Nelson, Bonaparte.

Estas nature, ke puŝante iliajn armeojn por konkeri Romon, Sulla kaj Cezaro havis politikan celon. Sed ni devas redoni al Cezaro tion, kio estas de Cezaro, kaj al Sulla, kio estas de Sulla. Ili ne faris puĉon. Palaca konspiro multe pli similas al puĉo ol la famaj kampanjoj, per kiuj la du grandaj kapitanoj transprenis la Respublikon. Sylla bezonis jaron por malfermi la vojon de Brindes al Romo perforte, tio estas, por alporti al sukcesa konkludo la revolucion provon komencitan ĉe Brindes. Estas tro longa por puĉo. Sed la arto de milito, kiel ni scias, havas siajn regulojn kaj siajn esceptojn; Sylla obeis ilin kaj ilin sole. Por la reguloj kaj esceptoj de la politiko, Sila kaj Cezaro ne komencis obei ilin ĝis post ilia eniro en Romon, kaj pli al esceptoj ol al reguloj, kiel estas en la naturo kaj en la kutimoj de kapitanoj, kiam ili ekiris doni. novaj leĝoj kaj nova ordo al la konkeritaj urboj.

En la ebenaĵoj de Lombardio, dum ĉi tiu jaro 1797 tiel riĉa je eblecoj por iu generalo sen skrupuloj kaj pli aŭdaca ol ambicia, Bonaparte devis ekpensi, ke la ekzemplo de Sylla kaj Cezaro povus esti fatala al li. Esence, inter la eraro de Hoche, kiu malprudente konsentis meti sin en la servon de la Adresaro por provi puĉon, kaj la ekzemplo de Sylla kaj Cezaro, estis la eraro de Hoche, kiu ŝajnis al li la malplej danĝera. En lia la 14-an de julio proklamo al la soldatoj de Italio, Bonaparte konsilis al la Klubo de Clichy ke la armeo estas preta transiri la Alpoj kaj marŝi sur Parizon por protekti la Konstitucion, defendi liberecon, la registaron kaj la respublikanojn. En liaj vortoj, oni sentas prefere la okupitecon ne lasi sin esti malhelpita de la malpacienco de Hoche ol la sekretan febron egali Cezaron. Subteni la amikecon de la Adresaro sen ĵeti sin tro malkaŝe sur ĝia flanko, jen la problem

de la jaro 1797. Du jarojn poste, antaŭ la 18-a de Brumaire, la problemo estos konservi la amikecon de la Adresaro, kaj ne viciĝi tro malkaŝe inter ĝiaj kontraŭuloj.

Ekde la jaro 1797 ekestis en lia menso la ideo, ke la instrumento de la puĉo devas esti la armeo, sed ke tiu instrumento devas ŝajni obei la leĝojn, ke ĝia agado devas konservi ĉiujn ŝajnojn de leĝeco. Ĝuste tiu ĉi zorgo pri leĝeco malkaŝas ĉe Bonaparte la formadon de koncepto de la puĉo malsama ol la klasikaj, gloraj kaj danĝeraj ekzemploj.

Inter la multaj roluloj de 18 Brumaire, tiu, kiu estas malplej malloka, estas Bonaparte. Ekde sia reveno el Egiptio, li nur agitiĝas, elmetante sin al admiro, malamo, mokado kaj suspekto: li kompromitas sin nur senutile. Liaj eraregoj komencas maltrankviligi Siéyès kaj Talleyrand. Kion volas Bonaparte? Lasu la aliajn agi! Siéyès kaj Lucien Bonaparte prizorgis ĉion, zorgis pri ĉio: la afero estis aranĝita ĝis la plej zorgema detalo. Siéyès, zorgema kaj zorgema, opinias, ke puĉo ne povas esti improvizita en unu tago: la danĝero, kiun oni devas eviti, estas la malpacienco de Bonaparte (kaj lia gusto por la retoriko, aldonas Talleyrand). Ne plu temas pri Cezaro aŭ Kromvelo, temas simple pri Bonaparte. Se ni volas, ke la ŝajnoj de leĝeco estu savitaj, se ni volas, ke la puĉo aspektu nek kiel kazerna revolucio, nek komploto organizita de la polico, sed de parlamenta revolucio farita kun la kunkulpeco de la Antikvuloj kaj la Kvincent, reguligita per delikata kaj turmenta procedo, necesas, ke Bonaparte ne persistu en certaj sintenoj. Venka generalo, kiu prepariĝas por ekkapti la potencon, devas nek serĉi aplaŭdon nek perdi tempon en intrigo. Siéyès ĉion planis kaj organizis: li eĉ lernis rajdi ĉevalon, okaze de triumfo aŭ flugo. Intertempe, Lucien Bonaparte, elektita Prezidanto de la Kvincent Konsilio, proponas la nomumon de kvar inspektistoj el la Konsilĉambro, kies kunkulpecon li certigis. Dum parlamenta revolucio, eĉ la pedeloj estas tre gravaj. La inspektistoj de la ĉambro de la Konsilio de Maljunuloj estas en la manoj de Siéyès. Por pravigi la kunvokon de la Koncilioj ekster Parizo, ĉe Saint-Cloud, necesas preteksto: komploto, jakobina konspiro, publika danĝero. Prezidanto Siéyès enkondukas

la polica maŝino kaj la preteksto kreiĝas: la polico elkovas la teruran jakobenan konspiron, kiu oficiale endanĝerigas la Respublikon. La Konsilioj povos trankvile kunsidi en Saint-Cloud. Ĉio konformas al la plano antaŭlaborita.

Bonaparte sekvis la paŝojn de aliaj: liaj sintenoj estas pli rezervitaj, lia diplomatio malpli naiva, lia optimismo pli singarda. Li iom post iom konvinkas sin, ke li fariĝis la deus ex machina de la tuta intrigo, kaj tiu ĉi konvinko sufiĉas por doni al li la absolutan certecon, ke ĉio iros kiel li volas. Tamen estas la aliaj, kiuj gvidas lin tra la intrigoj: estas Siéyès, kiu kondukas lin je la mano en la labirinto. Bonaparte estas ankoraŭ soldato, nenio krom soldato; lia politika genio estos malkaŝita nur post 18 Brumaire. Ĉiuj ĉi tiuj grandaj kapitanoj, ĉu ili nomiĝas Sylla, César aŭ Bonaparte, dum la preparado kaj ekzekuto de sia puĉo, estas nur puraj soldatoj: ju pli ili strebas resti ene de la leĝo, por montri lojalan respekton al la ". res publica", ju pli kontraŭleĝaj iliaj agoj, des pli ilia profunda malestimo al la "res publica" estas malkaŝita. Ĉiufoje kiam ili deĉevaliĝas por okupiĝi pri politiko, ili forgesas demeti siajn spronojn. Lucien Bonaparte, kiu observas sian fraton, kontrolas liajn gestojn spionitajn al liaj plej sekretaj pensoj, kun rideto, en kiu jam antaŭgustas rankoron, nun sentas sin pli certa pri sia frato ol pri si mem. Ĉio estas preta. Kiu povus ŝanĝi la kurson de la okazaĵoj, kia forto povus kontraŭstari la puĉon?

La plano de Bonaparte baziĝas sur fundamenta eraro: respekto al leĝeco. Siéyès, en la komenco, montris sin kontraŭ la konservado de la ago en la limoj de la leĝeco: necesis lasi lokon al neantaŭviditaj kazoj, en kiuj la revolucia perforto havas bonan ludon. Devigaj trairejoj estas ĉiam danĝeraj. Laŭleĝa puĉo ŝajnis absurda al tiu ĉi teoriisto de leĝeco. Sed Bonaparte estas neskuebla: li eĉ ofertas prudenton al respekto de leĝeco. En la nokto de 17 ĝis 18 Brumaire, kiam Siéyès avertis lin ke la antaŭurboj estas en tumulto kaj ke estus bona antaŭzorgo aresti proksimume dudek deputitojn, Bonaparte rifuzis fari kontraŭleĝan agon. Estas parlamenta ribelo, kiun li volas: li intencas kapti la civilan povon sen kontraŭleĝeco kaj sen perforto.

Fouché ofertante siajn servojn al li, li respondas ke li ne bezonas la policon. Sancta Simplicitas! Li bezonas nur la prestiĝon, la gloron de sia nomo.

Sed, surbaze de leĝeco ĉiakoste, ĉi tiu impeta generalo, tiu ĉi militisto enamiĝinta al retoriko, ne scias kiel evolui. Apenaŭ li estis antaŭ la Konsilio de Maljunuloj matene de 18 Brumaire, li forgesis sian rolon, tiun de venka generalo venanta por meti sian glavon je la servo de la reprezentantoj de la nacio. Li forgesas, ke en la okuloj de la Antikvuloj li ne prezentu sin kiel nova Cezaro, sed kiel defendanton de la Konstitucio minacata de la jakobina intrigo. Li devus esti nenio krom generalo ŝarĝita de la Konsilio de Maljunuloj pri certigado de la paca translokigo de la Leĝdona Korpo al Saint-Cloud. Li devas havi la prudenton ŝajni ludi sekundaran rolon en parlamenta komedio, kies ĉeffiguro estas la Leĝdona Korpo.

La vortoj, kiujn li eldiras, meze de akompano de oficiroj ornamitaj per oro kaj arĝento, antaŭ tiu ĉi aro de okulvitrumigitaj etburĝoj, tute timigitaj, ŝajnas inspiritaj de Dio ĵaluza pri lia riĉaĵo. La tuta profundeco de retoriko, kiun lasita en li la malbone digestita legado de la entreprenoj de Aleksandro kaj Cezaro, leviĝas al liaj lipoj kaj ligas lian langon: „Ni volas la Respublikon, fonditan sur vera libereco, sur civila libereco, sur nacia reprezentado: ni volas. havu ĝin, mi ĵuras! La oficiroj ĉirkaŭ li ripetis la ĵuron ĥore. La Maljunuloj ĉeestas la scenon, mutaj, ŝtonigitaj. De unu momento al alia, el tiu ĉi malsovaĝigita Asembleo, iu ajn homo, ĉiu homo, povas leviĝi kontraŭ Bonaparte en la nomo de la Libereco, de la Respubliko, de la Konstitucio, de formuloj de retoriko, de grandaj vortoj malplenaj signifaj, sed ankoraŭ danĝera. Siéyès antaŭvidis la danĝeron, kaj dum la nokto la inspektistoj de la ĉambro forigis la avizojn de kunvoko destinitaj al la suspektindaj deputitoj. Sed Bonaparte devis esti precipe singarda kontraŭ sensignifaj viretoj, pri kiuj Siéyès mem ne zorgis. Jen deputito, Garat, ekstaras kaj petas paroli: “Neniu el ĉi tiuj militistoj estas engaĝita al la artikolo de la Konstitucio. Bonaparte paliĝas, turniĝas senvorte. Sed la Prezidanto intervenas ĝustatempe, interrompas Garat, kaj la kunveno estas fermita per la krio "Vive la République!" »

Dum la recenzo, antaŭ la trupoj vicigitaj en la Tuileries Garden, Bonaparte senmaskis sin. Post la famaj vortoj, kiujn li laŭte adresis al Bottot, elirante la ĉambron de la Konsilio de Maljunuloj, lia parolado al la soldatoj sonas kiel defio kaj kiel

minaco. Nun li estas certa pri si mem. Sed Fouché insistas pri la neceso aresti la plej turbulajn deputitojn. Bonaparte rifuzas doni tiun ĉi ordonon: ĝi estus senutila eraro, nun kiam ĉio estas sur la ĝusta vojo.

Kelkaj pli da formalajoj, kaj ĝi estas farita. Lia optimismo malkaŝas kiom malloke li estas en ĉi tiu danĝera ludo. La sekvan tagon, 19 Brumaire, ĉe Saint-Cloud, kiam Siéyès mem rimarkis la erarojn faritajn kaj ektimis, Bonaparte daŭre montris tian optimismon, tian konfidon je sia prestiĝo, tian malestimon por la "advokatoj" de la Leĝdona Korpo, ke Talleyrand ne scias, ĉu li devus konsideri lin naiva aŭ malzorgema.

Koncipante sian planon, bazitan sur la aspektoj de laŭleĝeco kaj sur la mekanismo de parlamenta proceduro, Siéyès ne enkalkulis malgrandajn faktojn. Kial la Koncilioj ne estis kunvokitaj ĉe Saint-Cloud la 18-an anstataŭ la 19-an Brumaire? Estis eraro doni al la malamiko dudek kvar horojn por studi la situacion kaj organizi reziston.

Pro kio, la 19-an ĉe Saint-Cloud, la Maljunuloj kaj la Kvincent ne kunvenis tuj tagmeze, sed nur je la dua horo posttagmeze? Dum ĉi tiuj du horoj, la deputitoj havis la ŝancon interŝanĝi impresojn, ideojn, projektojn, interkonsenti pri la komuna agado, kiun ili kontraŭstaros al ĉia provo de fraŭdo aŭ perforto. La Kvincent deklaras sin pretaj por ĉio: la vido de la soldatoj ĉirkaŭantaj ilin ĉiuflanke ekscitas ilin. Ili moviĝas furioze en la stratetoj kaj en la kortoj, ili laŭte demandas sin: kial ni ne restis en Parizo? kiu elpensis la historion de la prestidigito? la nomoj! la evidenteco! Siéyès forgesis fabriki la pruvojn de la jakobina komploto; li ĉirkaŭrigardas, rimarkas, ke multaj ridetas, ke multaj paliĝas, kaj ekkomprenas, ke la situacio ne estas klara, ke ĉio povas dependi de vorto, gesto.

Ah! se li aŭskultus Fouché! Sed nun estas tro malfrue, ni devas lasi al la hazardo: estas nenio alia por fari. Kiel revolucia taktiko, ĝi estas originala taktiko.

Je la dua horo, kunveno de la Konsilio de Maljunuloj. La plano de Siéyès estas endanĝerigita de la komenco. Ĉi tiuj etburĝoj kutime tiel trankvilaj ŝajnas esti predo de sankta furiozo: feliĉe neniu el ili povas paroli meze de la tumulto. Sed ĉe la Orangerie, kie estas

kolektis la Kvincent, estas per ŝtormo de invoktoj, akuzoj kaj minacoj, ke prezidanto Lucien Bonaparte estas bonvenigita. Ĉio estas perdita, pensas Sieyes, paliĝante kaj alproksimiĝante al la pordo pro tiu ĉi neatendita kriado.

En antaŭĝojo de fuĝo, aŭto atendas lin ĉe la rando de la parko. Aŭto estas pli oportuna kaj pli sekura ol ĉevalo. En la preparado de sia puĉo, tia antaŭvidulo ne povis preteratenti tiun ĉi detalon.

Cetere Siéyès ne estis la sola, kiu sentis malbonon en tiuj salonoj de la unua etaĝo, kie Bonaparte kaj liaj komplicoj senpacience atendis la horon de la voĉdono. Se la Maljunuloj ne aprobis la dekretan dissolvantan la Konciliojn, se ili nomis tri provizorajn konsulojn kaj decidis reformi la Konstitucion, kion farus Bonaparte? Kion, ĉi-kaze, la revolucia plano starigita de Sieyes provizas en sia plej zorgema detalo? Siéyès nur planis la fuĝon per aŭto.

Ĝis tiam, la konduto de Bonaparte, okupita antaŭ ĉio pri konservi la aspekton de leĝeco por resti sur la tereno de parlamenta proceduro, estis, oni povus diri, uzi modernan esprimon, tiun de liberalulo. El ĉi tiu vidpunkto, Bonaparte estas lernejestro. Ĉiuj soldatoj, kiuj provis post li kapti la civilan povon, estis fidelaj al tiu ĉi liberala regulo ĝis la lasta momento, tio estas ĝis la momento, kiam necesis veni al perforto. Ni devas ĉiam esti singardaj, kaj precipe hodiaŭ, kontraŭ la liberalismo de la militistaro.

Tuj kiam li ekkomprenas ke la opozicio de la Antikvuloj kaj la Kvincent definitive kompromitis la planon de Siéyès, Bonaparte decidas devigi la parlamentan opozicion per sia ĉeesto. Ĉi tio ankoraŭ estas formo de liberalismo (aranea liberalismo, tio estas komprenebla), ia liberala perforto. Ĉe la vido de Bonaparte, la tumulto estingiĝis en la Salle des Anciens. Sed ĉi tiu Cezaro, tiu ĉi Kromvelo, retoriko perfidas lin denove. Lia parolo, salutata komence de respektema silento, iom post iom vekas murmuron de malaprobo. Ĉe ĉi tiuj vortoj "se mi estas perfida, ĉiuj estu Brutus", kelkaj ridegoj aŭdiĝas ĉe la fundo de la ĉambro. La oratoro konfuziĝas, sin interrompas, balbutas, rekomencas per strida voĉo: "Memoru, ke mi iras akompanate de la Dio de la milito kaj de la Dio de la sorto. La deputitoj estas agititaj, kunvenas ĉirkaŭ la kajo. Ĉiuj ridas. "Generalo, vi ne plu scias, kion vi

diru," murmuris Bonaparte, lia fidela Bourienne, en la orelon, kaj li kaptas lin je la brako. Bonaparte sekvas lin: li forlasas la ĉambron.

Kelkajn momentojn poste, kiam li transiris la sojlon de la Oranĝerio, eskortita de kvar grenadistoj kaj kelkaj oficiroj, la Kvincent salutis lin kun furioza krio: "Eksterleĝuloj! Malsupren la tirano! sin ĵetu sur lin, superŝutu lin per insultoj kaj batu lin. La kvar grenadistoj amasiĝas ĉirkaŭ li por protekti lin kontraŭ la batoj, la oficiroj faras sian eblon por savi lin de la tumulto; finfine, Gardanne prenas lin per etenditaj brakoj kaj sukcesas porti lin eksteren. Restas nur fuĝo, opinias Siéyès, aŭ perforto, rakontas Bonaparte al siaj sekvantoj. En la salono de la Kvincent, la dekreto de proskribo estas voĉdonata. Post kelkaj minutoj, ĉi tiu Cezaro, ĉi tiu Kromvelo, estos "senleĝigita". Ĝi estas la fino. Bonaparte saltas sur ĉevalo kaj prezentas sin al la trupoj. "Al armiloj! li krias. La soldatoj ĝojigas lin, sed ne moviĝas. Ĉi tiu estas la plej tipa sceno de ĉi tiuj du famaj tagoj. Kun rompita vizaĝo, tremante pro kolero, Bonaparte ĉirkaŭrigardas. La heroo de Arcole ne sukcesas ekmovigi batalionon. Se Lucien ne estis alveninta tiam, ĉio estis perdita. Estas Lucien, kiu skuas la soldatojn, prenas la situacion. Estis Murat, kiu eltiris sian sabron, batis la ŝarĝon, gvidis la grenadistojn kontraŭ la Kvincent.

"Generalo Bonaparte, tio ne estas ĝusta," Montron diris poste, rememorante la palecon de tiu ĉi Cezaro, de tiu ĉi Kromvelo. Montron, kiun Roederer nomas Talleyrand ĉevaldorso, konservus la konvinkon dum sia tuta vivo, ke tiu ĉi heroo de Plutarko, ĉe Saint-Cloud, travivis momenton de timo, kaj ke la plej obskura viro en Francio, unu el la "advokatoj" de la Leĝdona Korpo, kiu ajn malgranda homo, povis sendanĝero, dum ĉi tiuj du famaj tagoj, per unu gesto, unu vorto, forbalai la sorton de Bonaparte, kaj savi la Respublikon.

Historiisto diris, "Neniam estis pli malbone koncipita puĉo pli malbone farita." Fondita sur respekto al laŭleĝeco kaj sur la mekanismo de parlamenta proceduro, la plano de 18 Brumaire sendube malsukcesus se la Maljunuloj kaj la Kvincent sciis kiel utiligi la eraron de Sieyès. Ofensiva taktiko, kiu dependas de la malrapideco de la parlamenta proceduro, povas nur konduki al malsukceso. Se la Koncilioj, kun sia minaco de la dekreto de proskribo, ne metus Bonaparte en la

bezono mallongigi, forlasi la terenon de leĝeco kaj recurri al perforto, la puĉo estus blokita en la parlamenta proceduro. La ofensiva taktiko de la Konsilioj devis esti aĉeti tempon, treni aferojn. Posttagmeze de la 19-a de Brumaire, ĉe Saint-Cloud, Siéyès finfine komprenis sian eraron. Tempo laboris por la Leĝdona Korpo. Sur kiu tereno manovris Bonaparte?

Sur la tero de la proceduro. Kio estis la forto de la Leĝdona Korpo? La proceduro. Kiom forta estas la parlamenta proceduro? Malrapideco. Du pliajn horojn kaj la Konsilio-kunsidoj estus prokrastitaj al la sekva tago. La puĉo, kiu jam perdis dudek kvar horojn, suferus plian prokraston. La sekvan tagon, la 20-an de Brumario, ĉe la remalfermo de la sesioj de la Leĝdona Korpo, la situacio de Bonaparte estus tre malsama.

Sieyes komprenis tion. En lia revolucia plano, la Konsilioj estis la instrumentoj de la puĉo. Bonaparte ne povis malhavi ilin: ili estis nemalhaveblaj por li. Necesis agi rapide, malhelpi la prokraston de la kunsidoj, deturni la danĝeron de malferma lukto inter la Leĝdona Korpo kaj Bonaparte, inter la Konstitucio kaj la puĉo: sed per kio? La plano de Sieyes kaj la logiko de Bonaparte ekskludis perforton. Tamen, ĝi devis esti mallongigita. Necesis do recurri al persvado, eniri en la Konsilĉambron, paroli kun la deputitoj, klopodi trudi, per bona maniero, la parlamentan proceduron. La origino de la stranga konduto de Bonaparte troviĝas en tio, kion oni nomis lia liberalismo.

Feliĉe por li, lia sinteno estigis la neripareblan eraron de la Koncilioj, la perforton kontraŭ lia persono, la dekreton de proskribo. La Maljunuloj kaj la Kvincent ne komprenis, ke la sekreto de ilia forto, fronte al Bonaparte, estis treni aferojn, ne preni provokojn, fidi la malrapidecon de la procedo. En ĉiuj puĉoj, la taktiko de la katilinoj estas rapidigi aferojn, tiu de la defendantoj de la ŝtato gajni tempon. La eraro de la Koncilioj metis Bonaparte kontraŭ la muro: fuĝo aŭ perforto. La "advokatoj" de la Leĝdona Korpo senintence donis al li lecionon pri revoluciaj taktikoj.

VII

PRIMO DE RIVERA KAJ PILSUDSKI: A KORTIANO KAJ SOCIALISTA GENERALO

La ekzemplo de Bonaparte, kiu uzis la armeon kiel juran instrumenton por solvi, en la kampo de la parlamenta proceduro, la problemon de la konkero de la Ŝtato, ankoraŭ faras grandan sugeston al ĉiuj, kiuj pretendas, kiel Kapp, Primo de Rivera kaj Pilsudski, akordigas la uzon de perforto kaj respekton de leĝeco, kaj volas plenumi parlamentan revolucion per armila forto. La taktikoj de 18 Brumaire ne estas tiuj de arma ribelo. Tio, kio karakterizas ĝin, estas la zorgo pri resti ene de la leĝo, kaj tiu ĉi zorgo konsistigas la novan elementon enkondukitan de Bonaparte en la tekniko de la puĉo. Tiu tre moderna okupiteco povas esti rekonita en la entreprenoj de Kapp, Primo de Rivera kaj Pilsudski. Jen kio igas 18 Brumaire grava, kaj faras bonapartismajn taktikojn unu el la plej tujaj minacoj al parlamentaj ŝtatoj. Kio estas la iluzio de Kapp? La iluzio de esti la Siéyès de von Luttwitz, kaj de farado de parlamenta puĉo. Kion pensis Ludendorff en 1923, kiam li alianciĝis kun Hitler kaj Kahr por marŝi al Berlino? Je 18 Brumaire. Kio estas ĝia strategia celo? La sama kiel tiu de Kapp: la Reichstag, la Vajmara Konstitucio. Primo de Rivera kaj Pilsudski, same: unu celis la Kortesojn, la alia la Dieton. Kaj nur Lenin mem, kiu, en la unua periodo, dum la somero de 1917, komencis gliti laŭ la deklivo de bonapartismaj taktikoj. Inter la kialoj, kiuj klarigas la malsukceson de la insurekcia taktiko de julio 1917, la plej grava estas, ke la Centra Komitato de la Bolŝevika Partio kaj Lenin mem kontraŭstaris al ribelo post la unuaj Kongresoj de Sovetoj. Ili havis neniun alian celon ol parlamentan celon: gajni plimulton ene de la sovetianoj. Ĝis la antaŭtago de la puĉo, la sola zorgo de Lenin, rifuĝinte en Finnlandon post la juliaj Tagoj, estis sekurigi plimulton ĉe la Dua Kongreso de Sovetoj, kiu devis renkontiĝi en oktobro. Mezbona taktikisto, li postulis sekurecon sur la parlamenta flanko antaŭ doni la

signalo de ribelo. "Kiel Danton kaj kiel Cromwell, observas Lunacharski, Lenin estas genia oportunisto. »

La fundamenta regulo de bonapartismaj taktikoj, regata de la plej formala oportunismo, estas la elekto de parlamenta tereno kiel la plej taŭga por akordigi la uzadon de perforto kaj respekton de leĝeco. Tia estas la karakterizo de 18 Brumaire. Kapp, Primo de Rivera, Pilsudski kaj, kelkrilate, Hitler mem, estas viroj de ordo, reakciuloj, kiuj ekprenas la potencon por pligrandigi sian prestiĝon, sian forton kaj sian aŭtoritaton, kaj kiuj zorgas pravigi siajn ribelemajn sinteno proklamante sin ne malamiko, sed servistoj de la Ŝtato. Kion ili plej timas estas esti malpermesitaj. La ekzemplo de Bonaparte, kiu paliĝis pro la novaĵo, ke li estis malpermesita, havis ion rilatan kun la zorgoj, kiuj hantis ilian konduton. Ilia taktika celo estas Parlamento; estas per la Parlamento, ke ili volas konkeri la Ŝtaton. Nur la leĝdona povo, tiel favora al kompromiso kaj kunkulpeco, povas helpi ilin enigi la plenumitan en la ordon konsistigitan de la greftado de revolucia perforto sur konstitucian laŭleĝecon.

Aŭ la Parlamento akceptas la fakton kaj formale leĝigas ĝin, transformante la puĉon en ŝanĝon de ministerio, aŭ la katilinoj dissolvas la Parlamenton kaj instruas novan Asembleon leĝigi revolucion perforton. Sed la Parlamento, kiu akceptas leĝigi la puĉon, faras nenion krom dekreti sian propran finon. Ne estas ekzemplo, en la historio de revolucioj, de Asembleo, kiu ne estis la unua viktimo de la revolucia perforto leĝigita de ĝi.

Por pliigi la prestiĝon, la forton kaj la aŭtoritaton de la Ŝtato, la bonapartista logiko nur konceptas la reformon de la Konstitucio kaj la limigon de la parlamentaj prerogativoj. La nura garantio de leĝeco, por la bonapartista puĉo, konsistas en konstitucia reformo limiganta publikajn liberecojn kaj la rajtojn de la Parlamento. Libereco: tio estas la malamiko.

Bonapartismaj taktikoj estas devigitaj resti, ĉiakoste, sur la tereno de laŭleĝeco. Ĝi antaŭvidas la uzon de perforto nur por konservi sin sur tiu ĉi tereno aŭ reveni al ĝi, se ĝi estis devigita foriri de ĝi. Kion faris Bonaparte, la jura Bonaparte de 18 Brumaire, kiam li eksciis, ke la

Kvincent deklaris lin "eksterleĝulo"? Li frekventis perforton: li ordonis al la soldatoj evakui la Orangerie; li forpelas kaj disigas la reprezentantojn de la Nacio. Sed kelkajn horojn poste, Lucien Bonaparte, Prezidanto de la Kvincent Konsilio, hastis atingi kelkajn dekojn da deputitoj, rekunvokis la Konsilion kaj ekleĝigis la puĉon de ĉi tiu moka Asembleo. La taktikoj de 18 Brumaire povas esti aplikata nur sur parlamenta tereno.

La ekzisto de la Parlamento estas la nemalhavebla kondiĉo de la bonapartisma puĉo. En absoluta monarkio oni povas nur koncepti palackonspirojn aŭ militajn ribelemojn.

Primo de Rivera kaj Pilsudski, kvankam iliaj subtenantoj igis ilin (estas la sorto de ĉiuj diktatoroj) ia heroo de Plutarko, sendube estus renkontintaj multe pli gravajn malfacilaĵojn, se la Korteso kaj la Dieto estus la Ĉambro de la Komunaj aŭ la Dieto. la Palaco-Bourbon. Sed la sukceso de ilia puĉo ne venis de tio, ke la Korteso kaj la Dieto ne estis la Ĉambro de la Komunaj aŭ la Palaco-Bourbon kaj ke ne ekzistis, en la Hispanio de 1923 kaj en la Pollando de 1926, parlamenta demokratio. kapabla defendi publikajn liberecojn. Inter la danĝeroj al kiuj estas elmetita la moderna ŝtato, unu el la plej gravaj estas la vundebleco de parlamentoj. Ĉiuj parlamentoj, senescepte, estas pli-malpli vundeblaj. La eraro de la parlamentaj demokratioj estas ilia troa fido je la konkeroj de libereco, kiam nenio estas pli delikata en la moderna Eŭropo. Estas danĝera iluzio kredi, ke la Parlamento estas la plej bona defendo de la Ŝtato kontraŭ bonapartisma provo, kaj ke oni povas defendi la liberecon per la ekzercado de la libereco mem, kaj per policaj rimedoj. Tiel pensis la deputitoj de la Korteso kaj la Dieto ĝis la vespero de la Primo-puĉoj

de Rivera kaj Pilsudski.

Inter la herooj, kies ekzemplajn vivojn Plutarko rakontas al ni, sinjoroj estas sufiĉe maloftaj. Jen eble la kialo, kial Primo de Rivera, sinjoro kaj generalo, ne alprenas la aspekton de heroo de Plutarko en la historio. En la malfeliĉa aventuro de ĉi tiu speco de diktatoro, nenio pli malĝoja ol lia lojaleco kaj lia bona kredo. Estas malĝuste riproĉi al li, ke li metis nur mezbonan inteligentecon en la servon de sia lando. Ni prefere riproĉu lin, ke li metis lian

nobelaro de animo en la servo de la Reĝo. Diktatoroj devas esti singardaj, same kiel Metternich, de konstituciaj reĝoj.

La kunkulpeco de la Reĝo estas la plej interesa elemento – eble eĉ la sola interesa elemento – de la hispana diktaturo. Sen la ribelema kunkulpeco de Alfonso XIII, Primo de Rivera ne povintus ekkapti la potencon, dissolvi la Kortesojn, subpremi publikajn liberecojn, regi ekster la Konstitucio. La vera deus ex machina de la puĉo, la sola respondeculo de la diktaturo, ne estis Primo de Rivera, ĝi estis la Reĝo. Oni diris, ke de Rivera estis la "Bonaparte malgraŭ si" de ĉi tiu parodio de la 18-a Brumaire; sed, en tiu ĉi trista komedio de la puĉo kaj la diktaturo "en la nomo de la Reĝo", Primo de Rivera ludis nur la rolon de "Mussolini malgraŭ si", je la servo de la persona politiko de Reĝo. ribelema. En Konstitucia Monarkio, ne estas loko por diktatoro; nur korteganoj povas prunti sin al puĉo pro spirito de amindumado. La kunkulpeco de la Reĝo kaj Primo de Rivera estis malpli kompromiso inter la Konstitucio kaj la Diktaturo ol ambigua pakto inter kortegano kaj lia Reĝo. Primo de Rivera ne estis diktatoro; li estis nur kortegano. Tiu ĉi kunkulpeco, kies promesoj estis la konstituciaj garantioj, la rajtoj de la Parlamento, la publikaj liberecoj, povis finiĝi nur per perfido. Malbona historio ol tiu de Reĝo, kiu miksas perfidon kun kunkulpeco en la konduto de komerco, pri kiu li sola respondecas antaŭ la Konstitucio kaj la popolo.

La leciono kiu eliras el la okazaĵoj en Hispanio ne estas favora al diktatorecoj "laŭ ordono de la Reĝo". Por pravigi la sintenon de Alfonso XIII rilate al sia komplico kaj klarigi la alvenon de la Respubliko, oni diris, ke anstataŭ doni al Hispanio ŝtaton bazitan sur "aŭtoritata demokratio", li nur donis ĝin ol diktatorecon. Ĉu ni devas kredi, ke Primo de Rivera ne bone servis sian Reĝon? Ĉu lia diktaturo ne celis ataki la rajtojn de la Parlamento kaj la konstituciajn liberecojn, krei ŝtaton bazitan sur "aŭtoritata demokratio"? La sinsekvo de la okazaĵoj pruvis ke Primo de Rivera nur obeis la volon de la Reĝo, kiel bona servisto de la Krono. Ni ne povas kulpigi lin pro tiu ĉi logiko de diktaturo, kiun konstitucia Reĝo neniam forgesu. Ĝuste el tiu ĉi logiko naskiĝis Respublikana Hispanio.

Inter la puĉoj rememorigantaj la 18-an de Brumaire, tiu de Pilsudski en majo 1926 estas eble la plej interesa. Pilsudski, kiun Lloyd George nomis, en 1920, socialisto Bonaparte (Lloyd George neniam havis ajnan simpatian por la socialismaj generaloj), montris ke li scipovas meti Karl Markson je la servo de la burĝa diktaturo. Estas la kunkulpeco de la laboristaj amasoj, kiu konsistigas la originan elementon de la puĉo de Pilsudski. La ekzekutistoj de liaj ribelaj taktikoj ne estas la laboristoj, sed la soldatoj de la ribelaj regimentoj. Estas la soldatoj, kiuj okupas la pontojn, la elektrocentralojn, la Citadelon, la kazernojn, la manĝo- kaj municio-deponejojn, la vojkruĉojn, la fervojajn stacidomojn, la telefonajn kaj telegrafcentralojn, la bankojn. La amasoj ne partoprenis en la atako kontraŭ la strategiaj punktoj de Varsovio, defenditaj de la trupoj fidelaj al la registaro de Witos, ne pli ol ĉe la sieĝo de la Belvedere, kie la Prezidento de la Respubliko kaj la Ministroj rifuĝis. Denove, la soldatoj konsistigas la klasikan elementon de bonapartistaj taktikoj. Sed la ĝenerala striko, proklamita de la Socialista Partio por helpi Pilsudski en sia batalo kontraŭ la dekstrula koalicio, sur kiu apogas Witos, estas la moderna elemento de la ribelo, tiu, kiu donas socian pravigon al ĉi tiu puĉo, al tiu ĉi brutala milita ribelo. . La kunkulpeco de la laboristoj donas al la soldatoj de Pilsudski la aspekton de defendantoj de la proleta libereco. Ĝuste sur la tereno de la ĝenerala striko, dank' al la partopreno de la laboristaj amasoj en la revoluciaj taktikoj, ni vidas la transformiĝon de tiu ĉi milita ribelo en popolan insurekcion subtenata de parto de la armeo. Pilsudski, simpla ribela generalo komence de la puĉo, fariĝas tiel iaspeca kapitano de la popolo, proleta heroo, socialisto Bonaparte, por uzi la esprimon de Lloyd George.

Sed la ĝenerala striko ne sufiĉas por redoni Pilsudski al leĝeco. Ankaŭ li timas esti eksterleĝa. Esence, tiu ĉi socialisma generalo estas nur burĝa katilino, okupita pri koncipado kaj realigo de la plej aŭdacaj desegnoj en la limoj de la civitana kaj historia moralo de sia tempo kaj sia popolo. Li estas ribelanto kiu asertas ĉagreni la ŝtaton sen esti deklarita eksterleĝulo. En sia malamo al Witos, li eĉ ne rekonas sian rajton defendi la ŝtaton. La rezisto de la trupoj, kiuj restis fidelaj al la registaro, vekis en li la Poluson de Litovio, "freneza kaj obstina". Al maŝinpafiloj, li kontraŭbatalas maŝinpafilojn. Ĝi estas la

Poluso el Litovio kiu malhelpas al la socialisma generalo reveni al leĝeco, utiligi la cirkonstancojn por ripari la eraron faritan en la komenco. Ĉar oni ne komencas parlamentan puĉon per brutala milita ekspedicio. "Tio ne estas ĝusta," Montron dirus.

Pilsudski trovas komplikon en la socialisma partio, taktikan forton en la ĝenerala striko; sed li devis sekurigi aliancanon en la persono de la Marŝalo de la Dieto. Estas per la Konstitucio ke Pilsudski transprenos la ŝtaton. Dum la lukto daŭras en la antaŭurboj de Varsovio, dum generalo Haller prepariĝas veni el Posnania al la helpo de la registaro, en la sieĝita Belvedere, la Prezidanto de la Respubliko Wojciekowski, kaj la Prezidanto de la Konsilio Witos, decidas transdoni povo, laŭ la Konstitucio, en la manoj de la Marŝalo de la Dieto. De ĉi tiu momento, la garantianto de la Konstitucio ne plu estas la Prezidanto de la Respubliko: ĝi estas la Marŝalo de la Dieto. La parlamenta puĉo ĵus komenciĝis: ĝis nun ĝi estis nur milita ribelo helpata de ĝenerala striko. Pilsudski diros poste, ke se Wojciekowski kaj Witos estus atendinta la alvenon de trupoj, kiuj restis fidelaj al la registaro, lia revolucia provo verŝajne malsukcesus. Estis la rapida decido de la Prezidanto de la Respubliko kaj de Witos kiu transformis la ribelon en parlamentan puĉon. Nun, estas al la Marŝalo de la Dieto igi Pilsudski reveni al leĝeco: "Mi ne volas starigi diktatorecon, deklaras Pilsudski tuj kiam li sentas la parlamentan grundon sub siaj piedoj: mi proponas nur agi laŭ la Konstitucio por pliigi la prestiĝon, forton kaj aŭtoritaton de la ŝtato. Ankaŭ li, kiel ĉiuj dekstremaj katinaroj, kiuj per perforto kaptas la potencon, ne havas alian ambicion ol aperi kiel fidela servisto de la ŝtato.

Kaj estis kiel bona servisto de la ŝtato, ke Pilsudski faris sian eniron en Varsovion, en kvarĉevala kaleŝo eskortita de eskadro da ridetantaj ulanoj. La homamaso vicanta la trotuarojn de la Krakowskie Przedmiescie salutas lin kun krioj de "Vivu Pilsudski! Vivu la Respubliko! La Marŝalo de la Dieto ne trovos grandan malfacilaĵon konsenti kun li pri la temo de la Konstitucio. "Nun kiam la Revolucio finiĝis, pensas ĉi tiu rolulo, ni povos interkonsenti. »

Sed la parlamenta puĉo ĵus komenciĝis. Eĉ hodiaŭ, post ĉiuj eventoj, kiuj igis la Konstitucion la instrumenton de la diktaturo, kaj demokratian kaj proletan Pollandon, la sindoneman komplikon de la ribelo, la malamikon de la socialisma generalo, post tiom da komplikoj, do Perditaj iluzioj, Pilsudski ne havas tamen trovis manieron akordigi perforton kaj leĝecon.

En 1920, la parlamenta puĉo de Pilsudski estis ankoraŭ en sia infanaĝo. Hodiaŭ estas puĉo kiu ankoraŭ ne sukcesis.

VII

MUSSOLINI KAJ LA FAŜISTA PUĈO

Dum la faŝisma puĉo de oktobro 1922, feliĉa hazardo konigis min al Israel Zangwill, la angla verkisto, kiu neniam volis forgesi, nek en siaj verkoj nek en sia vivo, liajn liberalajn ideojn kaj siajn demokratajn antaŭjuĝojn. Al lia alveno al Florenco, li estis haltigita, elirante de la stacidomo, de kelkaj nigraj ĉemizoj, al kiuj li rifuzis montri siajn identecajn dokumentojn. Israel Zangwill, ĵurita malamiko de perforto kaj kontraŭleĝeco, apartenis al Anglio al la Unio de Demokrata Kontrolo. Nun la armitaj viroj, kiuj okupis la stacion, estis nek fusilistoj, nek soldatoj, nek policianoj; ili estis nigrulĉemizoj, tio estas individuoj, kiuj, laŭ li, ne havis rajton okupi la stacion kaj peti de li liajn identecajn dokumentojn. Forportita al Fascio, Placo Mentana, apud la Arno, al la konstruado, kie antaŭe troviĝis la sidejo de la FI O. M. (Itala Metallaborista Federacio), socialisma sindikata organizo, kiun la Faxistoj perforte dissolvis. Angla verkisto. estis metita en la ĉeeston de la konsulo Tamburini, tiam ĝenerala komandanto de la nigraĉemizoj de Florenco. Konsulo Tamburini sendis min por agi kiel lia interpretisto, kaj kia estis mia surprizo trovi min en la ĉeesto de Israel Zangwill, kiu ludis sian rolon perfekte kiel membro de la Unio de Demokratia Kontrolo, viktimo de revolucio kiu estis nek angla . nek liberala nek demokrata.

Li estis furioza. Li esprimis en la plej ĝusta angla ege malĝustaj opinioj pri revolucioj ĝenerale, kaj faŝismo precipe. Lia vizaĝo ruĝiĝis pro kolero, kaj liaj okuloj senkompate fulmis al la kompatinda generalo Tamburini, kiu ne scipovis la anglan kaj kiu ne komprenus eĉ vorton de tiu ĉi liberala kaj demokratia lingvo, eĉ se la fremdulo estus espriminta en la itala. Mi faris mian plejeblon por traduki al ĝentilaj esprimoj tiel severan lingvon por faŝismaj oreloj. Mi pensas, ke mi faris favoron al Israel Zangwill ĉar dum tiuj tagoj Konsulo Tamburini estis nek teokrita karaktero nek membro de la Fabiana Societo, precipe ĉar li ne konsciis pri la ekzisto de Israel Zangwill kaj ne ŝajnis kredi ke ĝi estas

fama angla verkisto. "Mi ne komprenas vorton de la angla," diris la Komandanta Generalo, "kaj mi ne kredas, ke vi tradukis precize tion, kion li diris: la angla estas kontraŭrevolucia lingvo." Ĝia sintakso mem ŝajnas esti liberala. Estu kiel ajn, prenu ĉi tiun sinjoron kun vi, kaj provu forgesigi lin ĉi tiun malagrablan okazaĵon. Do mi eliris kun Zangwill por akompani lin al lia hotelo, kaj mi pasigis kelkajn horojn kun li, diskutante pri Mussolini, la politika situacio kaj la lukto, kiu ĵus komenciĝis por la konkero de la Ŝtato.

Estis la unua tago de la ribelo. La kurso de la eventoj ŝajnis obei logikon, kiu ne estis tiu de la registaro. Israel Zangwill ne volis kredi, ke ni jam estis meze de revolucio. "En Parizo, en 1789, li diris, la revolucio estis ne nur en la menso de homoj, ĝi estis ankaŭ en la stratoj. Verdire, la aspekto de Florenco ne estis tiu de Parizo en 1789. Sur la strato la homoj aspektis trankvilaj, indiferentaj, kaj ĉiuj vizaĝoj estis lumigitaj per tiu malnova florentina rideto, ironia kaj ĝentila. Mi atentigis al li, ke en Petrogrado, en 1917, la tago, kiam Trockij donis la signalon por la ribelo, neniu povis rimarki tion, kio okazas, krom la teatroj, kinejoj, restoracioj, la kafejoj estis malfermitaj, kaj ke la tekniko de la puĉo faris grandan progreson en modernaj tempoj.

"La revolucio de Mussolini," ekkriis Zangwill, "ne estas revolucio, ĝi estas komedio." Kiel multaj italaj liberaluloj kaj demokratoj, li kredis je kompromiso inter la reĝo kaj Mussolini: la ribelo estis nur sceninstalaĵo intencita por kaŝi la ludon de la Monarkio. La opinio de Zangwill, kvankam malĝusta, estis tre estiminda, kiel ĉiuj anglaj opinioj. Tamen ĝi apogis sin sur la konvinko, ke la eventoj de tiuj tagoj estas la rezulto de politika ludo, kies ĉefaj faktoroj estis ne perforto kaj la revolucia spirito, sed ruzo kaj kalkulo: Mussolini, en la okuloj de Israelo Zangwill estis multe pli. disĉiplo de Maĥiavelo ol de Katilino. Esence, tiu ĉi opinio de la angla verkisto estis tiam, kaj ankoraŭ estas, ege disvastigita en Eŭropo. Ekde la komenco de la pasinta jarcento, homoj en Eŭropo ĉiam havis la kutimon konsideri italajn virojn kaj eventojn kiel la produktojn de antikva logiko kaj estetiko. Ĉi tiu maniero rigardi la historion de moderna Italio devas esti imputita, en

grandparte, al la natura inklino de italoj al retoriko, elokventeco kaj literaturo, difekto, kiun ne ĉiuj italoj havas, sed de kiu multaj neniam resaniĝos. Kvankam popolo estas juĝata prefere laŭ siaj mankoj ol laŭ siaj kvalitoj, mi kredas, ke nenio povas pravigi la opinion de eksterlandanoj pri la moderna Italio, eĉ se okazas, ke retoriko, elokventeco kaj literaturo distordas la eventojn tiom, ke la rakonto aspektas kiel komedio, la herooj komikuloj, la homoj amaso da akompanantoj kaj spektantoj.

Por plene kompreni hodiaŭ Italion, ni devas konsideri ĝin objektivite, tio estas forgesi, ke ekzistis romianoj kaj italoj de la Renesanco. "Vi tiel povos vidi," mi diris al Israel Zangwill, "ke estas nenio malnova pri Mussolini. Li ĉiam estas – kaj malgraŭ si, foje – moderna viro. Lia politika ludo ne estas tiu de Cezaro Borgia, lia Makiavelismo ne estas tre malsama de tiu de Gladstone aŭ Lloyd George, kaj lia koncepto de la puĉo havas nenion komunan kun tiu de Sylla aŭ Jules Caesar. Ĉi tiuj tagoj vi multe aŭdos pri Cezaro kaj Rubikono; sed ĝi estas retoriko de bona kredo, kiu ne malhelpas Mussolini koncepti kaj apliki tute modernajn ribelajn taktikojn, al kiuj la registaro ne povas kontraŭstari ion alian ol policiniciatojn. »

Israel Zangwill atentigis al mi, ne sen ironio, ke grafo Oxenstiern, en siaj famaj Memuaroj pri la etimologio de la vorto "Cezaro", trovas la originon de tiu ĉi vorto en la punika vorto "Cezaro", kiu signifis elefanto: "Mi vere; espero," li aldonis, "ke en siaj revoluciaj taktikoj Mussolini estas pli lerta ol elefanto kaj pli moderna ol Cezaro. Li estis tre scivolema vidi de proksime tion, kion mi nomis la faŝisma ribela maŝino, ĉar li ne povis kompreni, kiel oni povas havi revolucion sen barikadoj, sen batalado sur la stratoj, sen kadavroj sur la trotuaroj. "Ĉio okazas en perfekta ordo," li ekkriis, "Ĝi estas komedio, ĝi povas esti nur komedio!" De tempo al tempo, sur la stratoj de la centro, kamionoj ŝarĝitaj per nigraj ĉemizoj preterpasis unu la alian plenrapide: tiuj junuloj, portantaj ŝtalajn kaskojn, estis armitaj per pafiloj, ponardoj, grenadoj, kaj kantis fieran voĉon svingante nigrajn flagojn per arĝentaj broditaj kranioj. Israel Zangwill ne volis kredi ke ĉi tiuj junuloj, preskaŭ

infanoj, formis la famajn ataktrupojn de Mussolini, tiel rapidajn kaj tiel perfortajn en siaj batalmetodoj. "Kio ne estas pardonebla faŝismo, li diris, estas la uzo de perforto. La revolucia armeo de Mussolini ne estis la Savarmeo; la nigraĉemizoj ne estis ekipitaj per ponardoj kaj obusoj por filantropio, sed por la interna milito. Tiuj, kiuj pretendas nei faŝisman perforton kaj pasigi la nigrajn ĉemizojn kiel disĉiplojn de Rousseau kaj Tolstoj, estas la samaj homoj, kiuj vivas per retoriko, elokventeco kaj literaturo kaj kiuj dezirus, ke Mussolini estu prenita kiel antikva romiano, por kondotisto de la XV-a jarcento, aŭ por renesanca sinjoro, kun la blankaj kaj molaj manoj de venenisto kaj platonisto. Kun disĉiploj de Rousseau aŭ Tolstoj, oni ne povas fari revolucion, sed, maksimume, ion, kio alproksimiĝas al komedio: oni ne povas eĉ kapti Ŝtaton defenditan de liberala registaro. "Vi ne estas hipokritulo, diris al mi Israel Zangwill, sed ĉu vi povus montri al mi, kiel ni povas rekoni, ke ĉi tiu revolucio ne estas komedio? »

Mi proponis kunporti lin ĝuste tiun vesperon por vidi de proksime, kion mi nomis la faŝisma ribela maŝino. La nigraĉemizoj surprizis ĉiujn strategiajn punktojn de la urbo kaj de la provinco, tio estas la esencaj organoj de la teknika organizo, la gasfabrikoj, la elektrocentraloj, la administrado de la postenoj, la telefonaj kaj telegrafcentraloj, pontoj, fervojaj stacidomoj. La politikaj kaj armeaj aŭtoritatoj estis surprizitaj de tiu subita atako. Post kelkaj vanaj provoj forpeli la faŝistojn el la fervoja stacidomo, la poŝtoŝefo kaj la telefonaj kaj telegrafaj centraloj, la polico rifuĝis en la Palazzo Riccardi, la iama hejmo de Lorenzo la Grandioza, la sidejo de la Gubernio. Palazzo Riccardi estis defendita fare de taĉmentoj de karabenistoj kaj reĝaj gardistoj apogitaj per du kirasaj aŭtoj. La prefekto, M. Pericoli, sieĝita en la Gubernio, ne povis komuniki nek kun la registaro de Romo, nek kun la aŭtoritatoj de la urbo kaj la provinco: la telefonlinioj estis tranĉitaj, kaj maŝinpafiloj enpostenigitaj en la domoj de ĉirkaŭe minacataj. Ĉiuj alirvojoj al la Palazzo Riccardi. La trupoj de la garnizono, la regimentoj de infanterio, artilerio kaj kavalerio, la fusilistoj kaj la reĝaj gardistoj, estis registritaj en

la kazerno. Por la momento, la armeaj aŭtoritatoj observis bonfaran neŭtralecon. Sed vi ne tro fidi je tiu ĉi neŭtraleco: se la situacio ne klariĝos ene de dudek kvar horoj, vi atendu vidi princon Gonzaga, komandanton de la armeo, preni la iniciaton por restarigi ordon per ĉiuj rimedoj. . Konflikto kun la armeo povus havi ekstreme gravajn sekvojn por la revolucio. Florenco, kun Pizo kaj Bologna, estas la ŝlosilo al komunikadoj inter la Nordo kaj la Sudo de Italio. Por certigi la transporton de la faŝismaj fortoj de la Nordo al Latium, estis necese reteni ĉiakoste la strategian ŝlosilon al centra Italio, ĝis la faŝisma armeo, marŝante sur la ĉefurbon, devigis la registaron restarigi la potencon per la manoj de Mussolini.

Por teni Florencon, estis nur unu maniero: gajni tempon.

Perforto ne ekskludas trompon. Laŭ la ordono de generalo Balbo, faŝisma taĉmento iris al la Nazione, la plej grava ĉiutaga gazeto en Toskanio. Prezentite al M. Borelli, direktoro de la gazeto, kiu nuntempe direktas la Corriere della Sera, la estro de la taĉmento petis lin tuj eldoni specialan eldonon, por anonci, ke la generalo Cittadini, adjutanto de la reĝo, kapitulacis. en Milano, por eniri en intertraktadoj kun Mussolini, kaj ke post tiu paŝo, Mussolini jesis formi novan ministerion. La informo estis malvera; sed ĝi havis ŝajnon de vero: oni sciis, ke la Reĝo estas en sia loĝejo de San Rossore, apud Pizo, sed la publiko ne sciis, ke li foriris tiun saman vesperon al Romo, akompanata de generalo Cittadini. Du horojn poste, centoj da faŝismaj kamionoj disvastigis la temojn de tiu speciala eldono de La Nazione tra Toskanio. Formiĝis procesioj: la soldatoj, la karabenistoj kunfratiĝis kun la nigraĉemizoj, en sia ĝojo pri solvo, kiu atestis same pri la prudento kaj patriotismo de la Reĝo kiel pri la prudento kaj patriotismo de Mussolini. Princo Gonzaga mem iris al Fascio por konfirmi la agrablan novaĵon, kiu ĉesigis lian krizon de konscio kaj liberigis lin de grava respondeco. Li petis Romon, per radio, konfirmon de la interkonsento inter la Reĝo kaj Mussolini, sed, li diris, "la Militministerio rifuzis doni detalojn; li respondis ke la nomo de la Reĝo ne devas esti implikita en kverelo de partioj, kaj ke la novaĵo verŝajne estas trofrua. Mi scias per sperto, aldonis ridetante

Princo Gonzaga, ke, por la Militministerio, preciza novaĵo ĉiam estas antaŭtempa".

Generalo Balbo estis foririnta vespere al Peruĝo, ĉefsidejo de la revolucio. La Konsulo Tamburini preninte la trajnon kun sia Legio por funkciigi, en la roma kamparo, sian krucvojon kun la armeo de la nigraĉemizoj, mi iris al la dua horo matene, al la hotelo, kie Israel Zangwill atendis min, ĉar li montru proksime kiel oni povis rekoni ke la faŝisma revolucio ne estis komedio. Israel Zangwill salutis min kun aero de kontento. Li havis en la mano kopion de la speciala eldono de La Nazione: "Ĉu vi nun estas konvinkita," li diris al mi, "ke la Reĝo konsentas kun Mussolini?" Estu trankvila, ke konstitucia revolucio nur povas esti enscenigita. Mi rakontis al li la historion de la falsa novaĵo kaj li aspektis tre embarasita. "Kaj gazetara libereco? li ekkriis? Evidente, konstitucia Reĝo ne povis konsenti kun la revoluciuloj por subpremi la gazetaran liberecon: tio estis komedio kiu serioziĝis. Sed gazetara libereco neniam malhelpis ĵurnalojn publikigi malverajn informojn. Al tio li povis trovi neniun objekton, krom ke en libera lando kiel Anglio, ne estas falsa novaĵo kiu faras la gazetara libereco.

La urbo estis senhoma. Ĉe stratanguloj estis starigitaj patroloj de faŝistoj, senmovaj en la pluvo, kun ilia nigra fezo super la oreloj. En la Via dei Pecori estis parkumita kamiono antaŭ la enirejo de la telefoncentralo, unu el tiuj kamionoj armitaj per maŝinpafiloj kaj tegita per ŝtalo kiun la faŝistoj nomis tankoj. La telefoncentralon okupis la ataktrupoj de la taĉmento "Ruĝa Lilio", kiuj portis ruĝan lilion sur la brusto. Ĉi tiu taĉmento estis, kun la "Desperate", unu el la plej perfortaj el la Florentinaj Legioj. Proksime de la stacidomo Champ-de-Mars, ni renkontis kvin kamionojn ŝarĝitajn per fusiloj kaj maŝinpafiloj, kiujn la faŝistaj ĉeloj de la kazerno San Giorgio liveris al la ĝenerala komandanto de la legioj. (Ĉie: en la fabrikoj, en la regimentoj, en la bankoj, en la publikaj administracioj, estis faŝismaj ĉeloj, kiuj konsistigis la sekretan reton de la revolucia organizo.) Tiuj ĉi fusiloj kaj tiuj maŝinpafiloj estis destinitaj por mil ĉemizoj nigrulinoj el Romagna, armita nur per ponardoj kaj revolveroj: ni atendis

ĉiumomente ilia alveno per la linio de Faenza. „Ŝajnas,” diris al ni la militestro de la stacidomo, „ke en Bolonjo kaj Kremono estis konfliktoj kun la karabenistoj kaj ke la perdoj de la faŝistoj estis gravaj. La nigraĉemizoj atakis la kazernon de la fusilistoj, kiuj defendis sin kun ekstrema energio. En Pizo, Lucca, Livorno, Sieno, Arezzo, Grosseto, la novaĵo estis pli bona: la tuta teknika organizo de tiuj urboj kaj iliaj provincoj estis en la manoj de la faŝistoj. “Kiom da mortoj? demandis Israel Zangwill. Li estis tre surprizita eksciante, ke nenie en Toskanio estis sangaj konfliktoj. “Kiel ŝajnas,” li diris, “en Bologna kaj Kremono via revolucio estas multe pli serioza ol ĉi tie. Estis preskaŭ sen perdoj ke la bolŝevika ribelo de oktobro 1917 okazis en Petrogrado; estis mortoj nur dum la kontraŭrevolucio, kelkajn tagojn post la konkero de la ŝtato, kiam la Ruĝaj Gardistoj de Trockij devis subpremi la ribelon de la Junkroj, forpuŝi la ofensivon de la kozakoj de Kerenskij kaj generalo Krasnoff. “La sangaj konfliktoj de Bologna kaj Kremono, mi diras, pruvas, ke estis ia difekto en la faŝisma revolucia organizo. Kiam la funkciado de la ribela maŝino estas perfekta, kiel en Toskanio, akcidentoj estas tre maloftaj. » Israel Zangwill ne povis kaŝi ironian rideton: « La Reĝo, li diris, estas tre lerta mekanikisto: estas danke al la Reĝo, ke via maŝino povas funkcii sen paneoj. »

Vagonaro estis alveninta en tiu sama momento, meze de nubo de vaporo kaj tondro de voĉoj, kantoj, tamburrulado. "Estas la faŝistoj el Romanjo," anoncis preterpasanta fervojoficisto, kun fusilo ĵetita sur la ŝultro. Ni baldaŭ trovis nin meze de amaso da nigraj ĉemizoj, aspektantaj pitoreskaj kaj maltrankvilaj, iliaj kranioj broditaj sur la brusto, iliaj ŝtalaj kaskoj ruĝe pentritaj, kaj iliaj ponardoj surfadenigitaj tra larĝaj zonoj el led. Iliaj vizaĝoj, bruligitaj de la suno, havis la malmolajn trajtojn de la romanaj kamparanoj, kaj iliaj pintaj barboj donis al iliaj vizaĝoj pikareskan, aŭdacan, minacan aeron, per kiu Israel Zangwill apenaŭ kontentiĝis. Li afable ridetis kaj provis malfermi al si trairejon meze de tiu ĉi brua homamaso, per ĝentilaj gestoj, kiuj gajnis al li la mirigitajn rigardojn de ĉi tiuj viroj kun ponardoj. "Ili ŝajnas ne tre amikecaj," li lamentis mallaŭte.

"Vi ne volus, mi esperas, afablajn homojn

fari revoluciojn. Ne per mildeco, nek per ruzo Mussolini kondukas sian politikan batalon dum kvar jaroj, sed prefere per perforto: la plej severa, la plej neelportebla, la plej scienca el perforto. Estis vere eksterordinara aventuro, tiu de Israel Zangwill, arestita de patrolo de jakobenoj en nigraj ĉemizoj, liberigita, poste forportita per aŭtomobilo, meze de la nokto, por ekscii, kio malhelpas la faŝisma revolucio sukcesi. estu komedio. "Mi ne devas aspekti kiel Kandido inter la Jezuitoj," li diris ridetante. Li aspektis pli kiel Kandido inter la militistoj; sed ĉu povas okazi, ke Kandido estas angla kaj nomiĝas Israelo? Tiuj speco de kamparano Heraklo, kun senkompataj okuloj, kvadrataj makzeloj, grandaj manoj faritaj por pugnobatado, rigardis lin de la kapo ĝis la piedoj, kun insistaj kaj malestimaj rigardoj, mirigitaj kaj embarasitaj, ke ili trovis sinjoron en kolumo kun timidaj kaj ĝentilaj gestoj. , kiu eĉ ne aspektis kiel policisto aŭ liberala parlamentano.

Ni jam revenis al nia aŭtomobilo, kaj, veturinte tra la dezertaj stratoj, mi diris al Israel Zangwill: „Via malestimo al la faŝisma revolucio, kiun vi konsideras komedio, kontraŭas vian malamo al la nigraj ĉemizoj, kies penso angle. liberalismo kritikis la uzon de perforto ĉiutage. Kiel povas esti, ke revoluciuloj estas perfortaj, kaj la revolucio estas enscenigita? Mi diros al vi, ke la nigraĉemizoj estas ne nur perfortaj, sed senkompataj. Estas vere, ke, foje, en siaj gazetoj, la faŝistoj protestas kontraŭ la asertoj de siaj kontraŭuloj, kiuj volus pasigi ilin per perfortaj! sed ĉi tio estas hipokriteco por la etburĝoj. Cetere Mussolini mem estas nek vegetarano, nek kristana sciencisto, nek socialdemokrato.

Lia marksisma edukado ne permesis al li certajn tolstojajn skrupulojn: li ne lernis bonajn politikajn morojn en Oksfordo, kaj Nietzsche por ĉiam naŭzis lin per romantismo kaj filantropio. Se Mussolini estus palaokula, blankvoĉa etburĝo, sendube liaj subtenantoj malproksimiĝus de li por sekvi alian gvidanton. Tion oni vidis pasintjare, kiam li volis fini paŭzon kun siaj kontraŭuloj: okazis eĉ ribeloj kaj disiĝoj en la faŝismo, la nigraĉemizoj sin deklaris, en granda plimulto, por la daŭrigo de la interna milito. Ni ne devas forgesi, ke la nigraj ĉemizoj ĝenerale venas de partioj de la ekstrema maldekstro, kiam ili ne estas iamaj

batalantoj, kies koron malmoliĝis pro kvarjara milito, aŭ junuloj kun malavaraj impulsoj. Ni ankaŭ ne devas forgesi, ke la Dio de armitaj homoj povas esti nur la Dio de perforto.

"Mi neniam forgesos lin," simple diris Israel Zangwill.

Kiam ni revenis al Florenco je la tagiĝo, Israel Zangwill vidis de proksime, mallonge, kio okazis en la tuta Italio dum tiuj tagoj: mi veturigis lin rapide tra la florentina kamparo de Empoli ĝis Mugello, de Pistoia ĝis San Giovanni Valdarno. . Pontoj, stacidomoj, vojtransirejoj, viaduktoj, kanalkluzoj, grenejoj, municiodeponejoj, gasfabrikoj, centraloj, ĉiuj strategiaj punktoj estis okupitaj de faŝismaj taĉmentoj.

Subite, patroloj eliris el la mallumo: "Kiu iras tien? Laŭlonge de la trajnvojoj, ĉiujn ducent metrojn, estis afiŝita nigra ĉemizo. Ĉe la stacioj de Pistoia, Empoli, San Giovanni Valdarno, teamoj de fervojistoj, kun siaj iloj, estis pretaj tranĉi la trakojn en kazo de ekstrema neceso. Ĉiuj rimedoj por certigi aŭ interrompi la trafikon estis prenitaj. Oni nur timis malsupreniron de plifortikigoj de fusilistoj kaj soldatoj al Umbrio kaj Latium, por ataki malantaŭe la legiojn de nigraĉemizoj, kiuj marŝis sur la ĉefurbon. Vagonaro de karabenistoj, venantaj el Bolonjo, estis haltigita apud Pistoia, kelkajn centojn da metroj de la fama ponto Vaioni: okazis interŝanĝo de interpafado, post kiu la trajno returniĝis, ne kuraĝante enriskiĝi sur la ponton. Bataletoj ankaŭ okazis ĉe Serravalle, sur la vojo al Luko: kamionoj ŝarĝitaj kun reĝaj gardistoj estis prenitaj sub maŝinpafado defendante la aliron al la ebenaĵo de Pistoia. "Vi sendube legis, en la Vivo de Castracane de Machiavelli, la rakonton pri la batalo de Serravalle," mi diris al mia kunulo. "Mi ne legas Machiavelli," respondis Israel Zangwill.

Jam estis lumo, kiam ni pasis tra Prato, urbeto ĉe la periferio de Florenco, kiu estas granda centro de la teksa industrio, kiu dungas 25 000 laboristojn en 200 fabrikoj. Ĝi nomiĝas la itala Manĉestro, kaj estas tie kiu naskiĝis Francesco konata kiel Marco Datini, kiu estis, ŝajne, la inventinto de laambio. El politika vidpunkto, ĝi havas sufiĉe malbonan reputacion: ĝi estas la urbo de strikoj, de laboristaj tumultoj kaj la patrujo de

Bresci, kiu mortigis Humbert^{er}, dua reĝo de Italio, en 1900. Ĝiaj loĝantoj havas I bona koro, sed ofte vidas ruĝa.

Ĉiuj stratoj estis plenigitaj de laboristoj survoje al laboro. Ili aspektis indiferentaj, kaj marŝis silente, eĉ ne rigardante la proklamon de la Milita Revolucia Komitato, gipsita sur la muroj dum la nokto. "Eble," mi diris, "interesos vin scii, ke estis ĉi tie, en la Cicognini Kolegio en Prato, ke d'Annunzio faris siajn klasikajn studojn? »

"Momente," Israel Zangwill respondis al mi, "kio interesas min estas koni la rolon de la laboristoj en ĉi tiu revolucio. La danĝero, por vi, ne estas la registaro, ĝi estas la striko. »

Je la fino de 1920, la problemo, kiun la faŝismo devis solvi, ne estis la lukto kontraŭ la liberala registaro aŭ kontraŭ la socialisma partio, kiu, fariĝante pli kaj pli parlamenta, fariĝis elemento de ĉiam pli granda problemo en la konstitucia vivo de la lando; ĝi estis la lukto kontraŭ la laboristaj sindikatoj, la sola revolucia forto kapabla defendi la burĝan ŝtaton kontraŭ la komunista aŭ faŝisma danĝero.

La rolo de laboristaj organizoj en la defendo de la burĝa ŝtato, kiun Bauer ekspluatis en marto 1920 kontraŭ la puĉo de Kapp, estis komprenita fare de Giolitti, kvankam kun pli da rezervoj. La politikaj partioj povis fari nenion kontraŭ la faŝismo, kies batalmetodo (pravigita de la perforto de la Komunistaj Ruĝaj Gardistoj) ne estis tio, kion oni nomas politika metodo. Ilia parlamenta agado, konsistanta en malpermesi ĉiujn revoluciajn fortojn, kiuj ne volis submetiĝi al la neceso siavice "parlamentigi" aŭ, kiel ili tiam diris, "reveni al leĝeco", ne estis tia por devigi la faŝistojn. kaj komunistoj rezigni siajn perfortajn metodojn. Kion povus fari la registaro por kontraŭstari la revolucian agadon de la Nigraj ĉemizoj kaj Ruĝaj Gardistoj? La amaspartioj, la socialisma partio kaj la katolika partio, kiujn la parlamentismo reduktis al la rolo de konstituciaj partioj, povis nur servi por subteni, legitimi, por tiel diri, sur la konstitucia tereno, ĉian eventualan subpremon fare de la registaro. Sed necesis multe pli ol policaj mezuroj por ĉesigi la malordon, kiu sangis Italion.

Anstataŭ kontraŭstari la armitan forton al la revolucia agado de la faŝistoj kaj komunistoj, Giolitti prudente decidis neŭtraliĝi ĝin kontraŭstarante ĝin al la sindikata agado de organizitaj laboristoj. Tio estis la metodo de Bauer, aplikita kiel preventa metodo kontraŭ revolucia danĝero. Sed la metodo, kiun Bauer aplikis kiel marksisto, Giolitti aplikis kiel liberalulo. Tiel la sindikataj organizoj fariĝis la instrumento, kiun la registaro povis uzi por batali, sur la tereno de la kontraŭleĝeco, la kontraŭleĝan agadon de la nigraj ĉemizoj kaj la ruĝaj gardistoj. En la manoj de Giolitti la striko fariĝis tiel danĝera armilo por la faŝistoj kaj por la komunistoj kiel ĝi estis ĝis nun por la registaro. La epidemio de strikoj, karakteriza de la jaroj 1920 kaj 1921, kiu prezentis sin antaŭ la okuloj de la burĝoj, kaj de la laboristoj mem, kiel malsanon de la Ŝtato, kiel la antaŭsignon de la proleta revolucio, kiel necesan krizon, kies solvo neevitebla estis la ekkapto de la povo fare de la amasoj, estis nenio alia ol la simptomo de la profunda ŝanĝo, kiu okazis en la situacio. Tiuj ĉi strikoj ne plu estis direktitaj, kiel ili estis en 1919, kontraŭ la ŝtato, sed kontraŭ ĉiuj revoluciaj fortoj, kiuj proponis ekkapti la potencon ekster la sindikataj organizaĵoj de la proletaro, aŭ eĉ kontraŭ ili. La origino de la disiĝo, kiu ekzistis delonge inter la sindikatoj kaj la socialisma partio, estis la demando pri la aŭtonomio de la sindikataj organizaĵoj. Sed tio, kion la proletaro devis defendi kontraŭ la revoluciaj fortoj, kiuj proponis transpreni la ŝtaton, estis ne nur aŭtonomio, ĝi estis la ekzisto mem de ĝiaj klasaj organizaĵoj. Estis ilia klaslibereco, kiun la laboristoj defendis kontraŭ la faŝistoj. Koncerne la sintenon de la sindikatoj al la komunistoj, ĝi estis la sinteno de la rusaj sindikatoj al la bolŝevikoj antaŭ la puĉo de oktobro 1917.

Sed la liberala perspektivo de Giolitti, en sia aplikado de la marksisma metodo de Bauer, nur pligravigis la situacion. La liberalismo de Giolitti estis nenio krom senskrupula optimismo. Cinika kaj suspektema, speco de parlamenta diktatoro tro lerta por kredi je ideoj kaj tro plena de antaŭjuĝoj por respekti la homojn, li sukcesis akordigi en sia menso cinikismon kaj malfidon kun optimismo, kio igis lin krei la situacion ŝajnante perdi intereson. en ili, kaj kompliki ilin per mil sekretaj lertaĵoj, ŝajnante lasi ilin maturiĝi memstare. Li

ne havis la plej etan konfidon al la Ŝtato; estas pro lia malestimo al la Ŝtato ke ni devas serĉi la sekreton de lia politiko. Lia liberala interpreto de la marksisma metodo de Bauer konsistis en la anstataŭigo de la subprema agado de la registaro per la revolucia agado de la sindikataj organizaĵoj, kio egalas konfidi al ili la defendon de la burĝa ŝtato por forpeli la faŝistan kaj komunisman danĝeron kaj al tiel havi liberan manon en sia politiko de "parlamentigo" - tio estas de korupto - de la proletaro.

Direkte al la fino de 1920, la okazaĵoj produktis en Italio situacion neekzemplan en la historio de politikaj luktoj en nuntempa Eŭropo. D'Annunzio, kiu kaptis Fiume, minacis ĉiumomente penetri en Italion por marŝi por konkeri la ŝtaton kun sia armeo de legianoj. Li nombris kelkajn amikecojn eĉ en la tendaro de la laboristoj: oni ne ignoras la rilatojn, kiuj ekzistis inter la Federacio de la Marlaboristoj kaj la registaro de Fiume. D'Annunzio estis konsiderata de la estroj de la sindikataj organizoj malpli kiel malamiko ol kiel danĝera homo, kapabla treni la landon en internaciajn komplikaĵojn. Estu kiel ajn, li ne estis konsiderita aliancano en la batalo kontraŭ faŝismo, kvankam li estis konata kiel ĵaluza pri Mussolini kaj la rolo lia revolucia organizo ludis en itala enlanda politiko. La rivaleco kiu ekzistis inter D'Annunzio kaj Mussolini ne estis malbona karto en la ludo de Giolitti, kiu ludis ĝuste je malbonaj kartoj sed trompis bonajn. Siaflanke, la komunistoj, kaptitaj inter la interpafado de la faŝismo kaj la registaro, perdis ĉian influon sur la maso de laboristoj.

Ilia krimea kaj naiva terorismo, ilia absoluta nekompreneo de la itala revolucia problemo, ilia nekapablo rompi kun taktiko, kiu nur produktis atakojn, izolitajn atakojn, ribelojn en kazernoj kaj fabrikoj, kiuj elĉerpiĝis en senutila stratmilito farata tie kaj tie en la urboj, reduktis ilin por ludi ne pli ol tute malĉefan rolon en la lukto por la konkero de la Ŝtato; ili estis ne pli ol la aŭdacaj kaj kruelaj herooj de ia insurekcia bovarismo.

Kiom da perditaj ŝancoj, kiom da maltrafitaj pafoj, dum ĉi tiu jaro 1919, la ruĝa jaro, dum kiu ordinara eta Trockij, provinca Katilino, kun iom da bona volo, manpleno da viroj kaj kelkaj pafoj, povus kapti; potenco sen

skandalizas nek la Reĝon, nek la registaron, nek la historion de Italujo. En Kremlo, en momentoj de libertempo, la insurekcia bovariismo de la italaj komunistoj estis la ŝatata temo de konversacio. Tiu ĉi gaja kaj prudenta Lenino ridis ĝis larmoj pro la novaĵo, kiu atingis lin el Italio. "Ĉu la italaj komunistoj? Ah! Ah! Ah! Li amuziĝis kiel infano legante la mesaĝojn D'Annunzio sendis al li de Fiume.

La Fiume-problemo ĉiam pli iĝis eksterpolitika problemo. La Ŝtato kreita de d'Annunzio en septembro 1919 iris malantaŭen, en kelkaj monatoj, la vojon de jarcentoj. Tiu ĉi Ŝtato, destinita por konsistigi, laŭ la intenco de d'Annunzio, la unuan kernon de potenca revolucia organizo, la elirpunkto de la ribela armeo, kiu estis marŝi al la konkero de Romo, ne plu estis, ĉe la fino de 1920, ke itala renesanca reĝlando, ĝenita de internaj luktoj, makulita de la ambicio, la pompo kaj la retoriko de Princo tro elokventa por sekvi la konsilon de Machiavelli. La malforteco de tiu ĉi princlando konsistis ne nur en sia anakronismo, sed en tio, ke ĝia ekzisto estis prefere problemo de ekstera politiko ol de interna politiko. La konkero de Fiume ne estis puĉo, ĝi ne modifis la internan politikan situacion de Italio: ĝi malhelpis la aplikadon de internacia decido, kiu donis al la demando de Fiume solvon kontraŭan al la rajto de la popoloj sin mem- determino. Tio estis la granda merito de d'Annunzio, kaj, samtempe, lia granda malforteco koncerne la italan revolucionan situacion. Kun la kreado de la Ŝtato de Fiume, ĝi fariĝis fundamenta elemento de la ekstera politiko de Italio; sed li eliminis sin el la ludo de interna politiko, super kiu li nun havis nur nerektan influon. La rolo atribuita de d'Annunzio al lia armeo de legianoj logike pasis al la nigraĉemizoj. Dum li estis detenita ĉe Fiume, princo de sendependa reĝlando, havante sian statuson, sian registaron, sian armeon, sian financon, siajn ambasadorojn, Mussolini etendis sian revolucionan organizon ĉiam plu ĉie en Italio. Estis tiam dirite ke d'Annunzio estis la Princo, kaj Mussolini lia Machiavelli; en realeco, por la itala junularo, d'Annunzio estis nenio pli ol simbolo, nacia Jupitero, kaj la demando de Fiume estis nenio pli ol argumento kiun Mussolini uzis por kontraŭbatali la registaron en aferoj de ekstera politiko.

Sed la ekzisto de la Ŝtato Fiume, dum kelka tempo forigis el la revolucia ludo danĝeran konkuranton, tamen estis, por Mussolini, kaŭzo de maltrankvilo: la rivaleco, kiu ekzistis inter d'Annunzio kaj li, ne estis sen sekvoj sur la amaso de liaj subtenantoj. Tiuj kiuj venis de dekstraj partioj havis nur tro da simpatio por d'Annunzio; tiuj, kiuj venis de maldekstraj partioj, respublikanoj, socialistoj, komunistoj, konsistigis la ĉefan kernon de la faŝismaj ataktrupoj kaj ne kaŝis sian antipation por ĉi tiu fantomo de la dekkvina jarcento. Tiu rivaleco estis la karto, kiun Giolitti plurfoje uzis vane por provi trompi ĉe la ludo. estis danĝere restadi super senutila ludo. Premite de la bezono solvi la demandon de Fiume kiel eble plej rapide, li decidis kapti per armita forto la Ŝtaton d'Annunzio, kaj la kristnaskan vesperon de 1920, li profitis kombinaĵon de favoraj cirkonstancoj por lanĉi kelkajn regimentojn al ataki Fiume.

Al la doloro krio de la legianoj de d'Annunzio respondis la krio de malaprobo de la tuta Italujo. Faŝismo ne estis preta por ĝenerala ribelo. Oni anoncis, ke la batalo estas tre malmola: la nigraj flagoj kaj la ruĝaj flagoj de la interna milito jam floris en la kamparo kaj en la antaŭurboj, en la malvarma vento de ĉi tiu vintro plena de malklaraj aŭguroj. Mussolini devis ne nur venĝi la mortintojn de Fiume; li devis defendi sin kontraŭ la fortoj de reago, kiuj minacis enterigi faŝismon sub la ruinoj de la ŝtato de d'Annunzio. La reago de la registaro kaj de la laboristaj organizoj estis jam malkaŝita de policaj persekutoj kaj sangaj konfliktoj, kies iniciato pasis al la laboristoj. Giolitti volis profiti de la interna krizo, kiu funkciis la faŝismo kaj la malordo kaŭzita en siaj vicoj de la tragika Kristnasko de Fiume, por eksterleĝi Mussolini. La gvidantoj de la sindikatoj gvidis la lukton per grandaj strikoj. Urboj, provincoj, tutaj regionoj estis subite paralizitaj de la konflikto, kiu ĵus eksplodis en iu vilaĝo. De la unuaj pafoj estis striko: ĝis la krio de aflikto de la sirenoj, la fabrikoj malpleniĝis, la domoj fermis siajn pordojn kaj fenestrojn, la trafiko ĉesis, la dezerta strato prenis la sinistran aspekton de la ponto de ŝirmita prepariĝanta por batalo.

La laboristoj en la fabrikoj ekipis sin por la lukto; de ĉiuj flankoj ŝprucis armiloj: jen sub la laborbenkoj de la torniloj, malantaŭ la teksiloj, la dinamoj aŭ la kaldronoj; vi povis vidi la amasojn da karbo vomis supren pafilojn, kartoĉojn. Viroj kun oleaj vizaĝoj, kun trankvilaj gestoj, teksis sian vojon inter la mortintaj maŝinoj, la piŝtoj, la potencaj marteloj, la ambosoj, la gruoj, grimpis laŭ la feraj ŝtupetaroj sur la turetoj, sur la supraj gruoj, sur la pintaj tegmentoj kaj vitrigitaj. ; ili estis prenos pozicion por turni ĉiun fabrikon en fortikaĵon. Ruĝaj flagoj kreskis super la kamentuboj. En la kortoj amasiĝis la laboristoj: ili estis dividitaj en kompanioj, sekcioj, taĉmentoj.

Teamestroj en ruĝaj brakbendoj donis ordonojn, patroloj eliris por sciigo; revenante, la laboristoj forlasis la fabrikon kaj marŝis silente, brakumante la murojn, al la strategiaj punktoj de la urbo. Teamoj trejnitaj en la taktikoj de stratmilitado amasiĝis al la Bourses du Travail de refoje por defendi la ĉefsidejon de la sindikatoj kontraŭ ebla atako de la nigraĉemizoj. Mitraloj staris ĉe ĉiuj elirejoj, ĉe la turnoj de la ŝtuparo, ĉe la fino de la koridoroj kaj sur la tegmentoj. Grenadoj estis amasigitaj en la oficejoj, proksime de la fenestroj. La mekanikistoj malligis siajn lokomotivojn kaj, forlasinte la trajnojn en malferma kamparo, atingis la stacidomojn plenrapide. En la vilaĝoj, tankoj estis metitaj trans la vojojn por malhelpi la plifortikigojn de nigraĉemizoj esti transportitaj de unu urbo al alia. Kaŝinte malantaŭ la heĝoj, la kamparanoj Ruĝaj Gardistoj, armitaj per ĉaspafiloj, forkegoj, pioĉoj, falĉiloj, observis la paŝon de la faŝismaj kamionoj. La pafoj estis senŝeligitaj laŭ la vojoj kaj fervojoj, de vilaĝo al vilaĝo, ĝis la antaŭurboj de la urboj ornamitaj per ruĝa. Ĉe la alarmo de la sirenoj anoncantaj la strikon, la karabenistoj, la reĝaj gardistoj, la policianoj retiriĝis en sian kazernon: Giolitti estis tro liberala por aliĝi al lukto, kiun la laboristoj tiel bone gvidis solaj, kontraŭ la malamikoj de la Ŝtato.

En ĉi tiu minaca vakuo kreita ĉirkaŭ ili de la striko, la faŝismaj teamoj specialigitaj pri strata militado staris ĉe la vojkruciĝoj, la sekcioj trejnitaj en la defendo kaj atako de la domoj staris pretaj foriri por plifortigi la malfortajn punktojn. , defendi minacatajn poziciojn, liveru rapidajn kaj perfortajn batojn al la koro de la malamika organizo. LA

ataktrupoj, formitaj de nigraĉemizoj trejnitaj en la taktiko de enfiltriĝo, coup de main, individua ago, armitaj per ponardoj, grenadoj kaj brulmaterialo, atendis proksime de la kamionoj kiuj devis transporti ilin al la kampo de lukto. Ili estis destinitaj por reprezalioj. Reprezalio estis unu el la plej gravaj elementoj de nigraĉemiztaktikoj. Apenaŭ la murdo de iu Faŝisto estis anoncita en antaŭurbo aŭ en vilaĝo, la ataktrupoj ekiris reprezalie. La Bourses du Travail, la laboristaj rondoj, la domoj de la estroj de la socialismaj organizoj, estis tuj atakitaj, detruitaj, bruligitaj. En la komenco, kiam la taktiko de reprezalioj estis ankoraŭ novaĵo, la Ruĝaj Gardistoj akceptis la faŝistojn per fusilpafoj, komenciĝis murda lukto ĉirkaŭ la Bourses du Travail kaj la laboristaj rondoj, en la stratoj de la antaŭurboj kaj la vilaĝoj. Sed ĉi tiu terura taktiko baldaŭ pagis. La timo kontraŭ reprezalioj skuis la batalan spiriton de la Ruĝaj Gardistoj, senigis ilin de la kuraĝo defendi sin, frapis en la koron la reziston de la laboristaj organizaĵoj. Ĉe la alproksimiĝo de la nigraj ĉemizoj, la Ruĝaj Gardistoj, la socialismaj gvidantoj, la sindikataj sekretarioj, la strikestroj, fuĝis en la kamparon, rifuĝis en la arbaro. Tiu ĉi homĉasado sen kornoj kaj sen hallali daŭris ĝis la tagiĝo, furioza, malpacebla. Foje estis la tuta loĝantaro de iu vilaĝo, kie faŝisto estis mortigita, kiu fuĝis. La ataktrupoj trovis la domojn malplenaj, la stratoj dezertaj, kadavro en nigra ĉemizo kuŝanta sur la trotuaro.

Al faŝismaj taktikoj, rapidaj, perfortaj, neforgeseblaj, la gvidantoj de la sindikataj organizaĵoj ne kontraŭstaris nur tion, kion ili nomis senarmigita rezisto. Kvankam ili oficiale prenis sur sin nur la respondecon de la strikoj, ili tute ne mankis eksciti la bataleman spiriton de la laboristoj. Ili ŝajnis ne scii, ke ekzistas, en ĉiuj Laborborsoj kaj en ĉiuj laboristaj rondoj, deponejoj de pafiloj kaj grenadoj: tamen, laŭ ilia intenco, la striko estis ne esti paca manifestacio, sed militago, nemalhavebla kondiĉo por la aplikado de la laborista taktiko de stratmilitado. "La striko," ili diris, "jen nia reprezalio: ĝi estas senarma rezisto, kiun ni kontraŭbatalas al la bastonoj kaj ponardoj de la faŝistoj." Sed ili tre bone sciis, ke ĝi estas en la

Bourses du Travail, ke la laboristoj ricevos siajn armilojn. Estis la klimato de la striko, tiu ĉi peza kaj varma klimato, kiu pelis la laboriston al armita lukto. Ilia pretendo pozi al la senkulpaj, senarmaj viktimoj de faŝisma perforto, aspekti kiel ruĝaj ŝafidoj sangitaj de nigraj lupoj, estis same ridinda kiel la tolstojana okupiteco de certaj faŝistoj de liberala deveno, kiuj ne volis konfesi, ke la partizanoj de Mussolini iam brulis. ununura kartoĉo, donita ununuran baton de bastono, aŭ donita ununuran guton da ricinoleo por trinki. La hipokriteco de la gvidantoj de laboristaj organizoj ne malhelpis la morton de la vicoj de la nigraĉemizoj. Oni ne kredas, ke la faŝistoj ne spertis seriozajn inversojn. Kvartaloj, vilaĝoj, tutaj regionoj foje prenis armilojn kontraŭ ili; la ĝenerala striko donis la signalon por ribelo.

La nigraĉemizoj estis atakitaj en siaj hejmoj, barikadoj estis starigitaj en la stratoj, bandoj da laboristoj kaj kamparanoj armitaj per fusiloj kaj grenadoj okupis la vilaĝojn, marŝis sur la urbojn, ĉasis la faŝistojn. La masakro de Sarzana sufiĉus por montri, ke la laboristoj ne estis hipokrituloj kiel siaj gvidantoj. En julio 1921, en la urbo Sarzana, ĉirkaŭ kvindek nigraj ĉemizoj estis buĉitaj, la vunditoj havis la gorĝon tranĉita sur siaj blankardoj, sur la sojlo de la hospitalo; cent aliaj, kiuj serĉis sian sekurecon dum la flugo kaj disiĝis en la kamparo, estis persekutataj tra la arbaroj de virinoj armitaj per forkegoj kaj falĉiloj. La kroniko de la interna milito en Italio, dum la jaroj 1920-1921, tio estas la kroniko de la preparado de la faŝisma puĉo, konsistas el tiaj epizodoj de perforto.

feroca.

Por ĉesigi la revoluciajn strikojn kaj la insurekciojn de laboristoj kaj kamparanoj, kiuj fariĝis pli kaj pli oftaj kaj prenis kreskantan amplekson kaj gravecon, ĝis paralizi tutaj regionojn, la faŝistoj alprenis la taktikon de okupacia sistema kovrado. de endanĝerigitaj regionoj. De tago al tago, koncentriĝoj de nigraĉemizoj okazis en la centroj indikitaj laŭ plano de mobilizado. Miloj kaj miloj da armitaj viroj, foje dekkvin aŭ dudek mil, verŝis en urbon, la kamparon, la vilaĝojn, rapide portitajn per siaj kamionoj de unu provinco al alia. En

Ene de horoj, la tuta okupata regiono estis metita sub sieĝon. Restis el la socialisma kaj komunisma organizo: labor-interŝanĝoj, sindikatoj, laboristaj rondoj, gazetoj, kooperativoj, estis dissolvita aŭ metode disrompita. La Ruĝaj Gardistoj, kiuj ne havis tempon por fuĝi, estis purigitaj, hakitaj, renovigitaj; dum du aŭ tri tagoj, la bastonoj laboris sur centoj da kvadrataj kilometroj. Ĝis la fino de 1921, tiu taktiko, aplikata en sistema maniero sur ĉiam pli vasta skalo, rompita la dorson de la politika kaj sindikata organizo de la proletaro. La danĝero de ruĝa revolucio estis por ĉiam forigita, civitano Mussolini bone meritis de la patrujo. Ilia misio plenumita, pensis la ĉiaspecaj burĝoj, la nigraĉemizoj povis enlitiĝi. Ili baldaŭ ekkomprenis, ke la venko de la faŝismo super la laboristoj ankaŭ rompita la dorson de la ŝtato.

La taktikoj sekvitaj de Mussolini por kapti la ŝtaton povis nur esti konceptitaj de marksisto. Ni neniam devas forgesi, ke la edukado de Mussolini estis marksisma. Kio mirigis Lenin kaj Trockij'n en la itala revolucia situacio estis la nekapablo de la komunistoj utiligi esceptan kombinaĵon de favoraj cirkonstancoj. La insurekciaj ĝeneralaj strikoj de 1919 kaj 1920, la okupado de la fabrikoj de norda Italio fare de la laboristoj, kiuj markis la decidan fazon, ne produktis ununuran gvidanton kapablan trejni manplenojn da viroj por konkeri la ŝtaton. Kun la subteno de la ĝenerala striko, ĉiu eta provinca Trockij povus esti kaptinta potencon sen peti la permeson de la reĝo.

Mussolini, kiu juĝis la situacion kiel marksisto, ne kredis je la ŝancoj de sukceso de ribelo, kiu devintus batali kaj la fortojn de la registaro kaj la fortojn de la proletaro. Lia malestimo al la socialismaj kaj komunistaj gvidantoj ne malhelpis lin malestimi ĉiujn, kiuj proponis, kiel d'Annunzio, renversi la registaron sen esti almenaŭ antaŭe certiginta la aliancon aŭ la neŭtralecon de la laboristaj organizaĵoj. Mussolini ne estis viro por havi sian dorson rompita per ĝenerala striko. Li ne subtaksis, kiel la nacia Jupitero, la rolon de la proletaro en la revolucia ludo. Lia moderna sentemo, lia marksisma kompreno de politikaj kaj sociaj problemoj

de nia tempo, lasis lin sen iluzioj pri la ebleco de naciisma blankismo en 1920.

La taktiko de la faŝisma puĉo ne devas esti rigardata kiel reakcia taktiko. Mussolini havis nenion de d'Annunzio, Kapp, Primo de Rivera aŭ Hitler. Estis kiel marksisto ke li taksis la fortojn de la proletaro kaj ke li aprezis ilian rolon en la revolucia situacio de 1920; estis kiel marksisto, ke li venis al la konkludo, ke necesas antaŭ ĉio disrompi la laboristajn sindikatojn, sur kiuj la registaro sendube fidus por defendi la ŝtaton. Li timis la ĝeneralan strikon: la leciono de Kapp kaj Bauer ne estis perdita ĉe li. Oficialaj historiistoj de faŝismo, kiam ili volas pruvi, ke Mussolini ne estis reakciulo, montras lian programon de 1919. fidelaj al la spirito de 1919 estis respublika kaj demokrata programo. Sed ne la programo de 1919 malkaŝas la marksisman edukadon de Mussolini; ĝi estas la koncepto de la taktiko de la faŝisma puĉo, la logiko, la metodo, la spirito kun kiu li aplikas, ĝin. Ni vidos poste, koncerne Hitleron, kiel taktika plano elpensita de marksisto povas degeneri en la menso de reakciulo.

Tiuj, kiuj ŝatis vidi en la faŝismo nur defendon de la ŝtato kontraŭ la komunisma danĝero, puran kaj simplan reagon kontraŭ la politikaj kaj sociaj konkeroj de la proletaro, kredis, ke Mussolini, je la mezo de la jaro 1921, plenumis sian taskon; ke lia rolo estis plenumita. Per tute malsamaj konsideroj, Giolitti alvenis al la sama konkludo jam en marto 1921, post tiuj ĝeneralaj strikoj kiuj malkaŝis la danĝeran potencon de faŝismo. La interna milito atingis teruran gradon de perforto, la perdoj estis gravaj ambaŭflanke; sed tiuj sangaj luktoj, markitaj de epizodoj neekzempligitaj en la kroniko de tiuj ruĝaj jaroj, finiĝis per la malvenko de la proletaj fortoj. Giolitti, kiu ludis la karton de la "sindikatismo" kontraŭ la faŝismo, estis surprizita de la subita disfalo de la laboristaj organizaĵoj: la faŝismo eliris el la batalo, animita de agresema spirito, kiu ne lasis dubon pri siaj intencoj. kaj terure armita por la batalo kontraŭ la Ŝtato. Kia forto Giolitti

ĉu li povus kontraŭstari faŝismon? La rolo, kiun la sindikatoj ludis en la defendo de la ŝtato, finiĝis. La politikaj partioj konsistigantaj la parlamentan plimulton estis senpovaj kontraŭ enorma jarlonga organizo, funkcianta sur la tereno de perforto kaj laŭleĝeco. Li restis neniu alia rimedo krom provi "parlamentigi" de faŝismo. Malnova taktiko de tiu liberalulo, kiu donis al Italio, dum la antaŭaj tridek jaroj, la ekzemplon de parlamenta diktaturo je la servo de monarkio sen konstituciaj antaŭjuĝoj. Mussolini, kies politika programo ne malhelpis revoluciajn taktikojn, apenaŭ lasis sin kapti en la ludo krom per la fingro de sia maldekstra mano. Dum la politikaj elektoj de majo 1921, la faŝismo akceptis esti parto de tiu speco de Nacia Bloko imagita de Giolitti por kompromiti kaj korupti, helpe de universala voĉdonrajto, la armeon de la nigraĉemizoj.

Ne sen granda malfacileco estis formita ĉi tiu Nacia Bloko.

La konstituciaj partioj ne akceptis esti starigitaj sur la sama bazo kiel armita organizo, kiu ne kaŝis sian respublikan programon. Sed kio zorgis Giolitti ne estis la pli-malpli respublikana kaj demokratia programo de 1919, ĝi estis la celo de faŝisma taktiko. La konkero de la ŝtato, tio estis la celo de Mussolini.

Necesis akcepti ĝian programon sur la balota tereno, se oni volis deturni la faŝismon de la celo de ĝia revolucia taktiko. Giolitti, kiu nur ĝuste ludis sur malbonaj kartoĵoj, ne estis pli feliĉa ol li jam estis kiam li trompis ĉe la ludo ludante sur la ĵaluzo de d'Annunzio pri Mussolini. Malproksime de lasi sin "parlamentigi", la faŝismo restis fidela al sia taktiko. Dum la faŝismaj deputitoj – ĉirkaŭ dudek – klopodis por disrompi la plimulton el la Nacia Bloko, la nigraĉemizoj turniĝis kontraŭ la respublikanaj sindikatoj kaj kontraŭ la katolikaj sindikatoj, kun la sama perforto kiun ili uzis kontraŭ la socialismaj sindikataj organizaĵoj.

En antaŭĝojo de ribela ago por la konkero de la ŝtato, estis necese malbari la grundon de ĉiuj organizitaj fortoj (ĉu maldekstre, dekstre aŭ centro), kapablaj aŭ provizi subtenon al la registaro, aŭ malhelpi faŝismon en la decida fazo de la insurekcio kaj detranĉi ĝiajn krurojn en la decida momento de la puĉo. Necesis malhelpi ne nur la ĝeneralan strikon, sed ankaŭ la unuiĝintan fronton de la registaro, de la Parlamento kaj de la proletaro. LA

La faŝismo trovis sin en la bezono krei malplenon ĉirkaŭ si, ekstermi ĉiun organizitan forton: politika aŭ sindikata, proleta aŭ burĝa, sindikatoj, kooperativoj, laboristaj rondoj, laborborsoj, ĵurnaloj, politikaj partioj. Je la granda surprizo de la reakcia kaj liberala burĝaro, kiu konsideris la rolon de la faŝismo finita, kaj je la granda ĝojo de la laboristoj kaj kamparanoj, post perforte dissolvi la respublikanajn kaj katolikajn organizaĵojn, la nigraj ĉemizoj eklaboris kontraŭ liberaluloj, demokratoj, framasonoj, konservativuloj kaj ĉiuj specoj de bonintencaj burĝoj. La lukto kontraŭ la burĝaro estis multe pli populara ĉe la faŝistoj ol la lukto kontraŭ la proletaro. La ataktrupoj konsistis plejparte el laboristoj, malgrandaj metiistoj kaj kamparanoj. Kaj tiam, la lukto kontraŭ la burĝaro jam estis la lukto kontraŭ la registaro, kontraŭ la ŝtato. Tiuj ĉi samaj liberaluloj, demokratoj, konservativuloj, kiuj rapidis, alvokante la faŝistojn aliĝi al la Nacia Bloko, meti Mussolini en la Panteonon de la "savantoj de la patrujo" (Italio, dum kvindek jaroj, estas plena de "savantoj". de la patrujo": kio komence estis misio fariĝis oficiala profesio, aŭ preskaŭ; oni povas atendi ion ajn de lando, kiu estis savita tro da fojoj), ne volis rezignacii por kompreni ke la suto de Mussolini ne estis savi Italion laŭ oficiala tradicio, sed kapti la Ŝtaton: multe pli sincera programo ol tiu de 1919. Sed nun, por la liberala kaj revolucia burĝaro, nenio estis malpli leĝa, nenio malpli akceptebla, ol tiu ĉi faŝisma perforto tiel varme aplaudita. tiel longe kiel ĝi estis ekzercita kontraŭ la proletaj organizaĵoj. Kiu iam kredus, ke Mussolini, tiel bona patrioto, kiam li gvidis la lukton kontraŭ la komunistoj, la socialistoj kaj la respublikanoj, subite fariĝus danĝera homo, ambicia homo sen burĝaj antaŭjuĝoj, katilino decidita kapti la potencon eĉ kontraŭ la Reĝo kaj kontraŭ la Parlamento?

Kulpas Giolitti, ke faŝismo fariĝis danĝero por la ŝtato.

Estus necese sufoki lin ĝustatempe, eksterleĝi lin de la komenco, dispremi lin per la brakoj, kiel d'Annunzio estis dispremita. Tiu speco de "naciisma bolŝevismo" montriĝis multe pli danĝera ol tiu russtila bolŝevismo, kiun la burĝaro nun povis aserti, ke ĝi ne timas. Ĉu la registaro de Bonomi povus esti riparinta la erarojn de la registaro de Giolitti? Por Bonomi, iama

socialisma, la problemo de faŝismo estis nur polica problemo. Inter tiu ĉi marksisto, kiu klopodis per polica reago strangoli la faŝismon antaŭ ol ĝi estis preta transpreni la ŝtaton, kaj Mussolini, kiu klopodis gajni tempon, li faris sin, dum la lastaj monatoj de 1921, senkompatan lukton, markita. per persekutoj, perforto kaj sangaj konfliktoj. Kvankam Bonomi sukcesis realigi unuiĝintan fronton de la burĝaro kaj la proletaro kontraŭ la nigraĉemizoj (la laboristoj, subtenataj de la registaro, faris grandajn klopodojn por rekonstrui siajn klasajn organizojn), la taktiko de Mussolini daŭre disvolviĝis sisteme. . Post la malsukceso de la armilpaŭzo finita inter la faŝistoj kaj la socialistoj, la manko de kuraĝo kaj antaŭzorgo de la burĝaj partioj, ilia senskrupula egoismo, kontraŭstaranta la perforton de la nigrulĉemizoj per kruda, elokventa kaj patriotisma makiavelismo, estis fininta demoraligi. la laboristoj. La jaro 1922 malfermiĝis kun malgaja kaj nebuleca panoramo: Faŝismo, perforta kaj metoda, iom post iom kaptis ĉiujn nervcentrojn de la lando; ĝia politika, armea kaj sindikata organizo kovris la tutan Italion per sia reto. La mapo de la duoninsulo, pakaĵo plenigita de urboj, vilaĝoj, maltrankvilaj, fervoraj kaj fakciaj viroj, estis desegnita kiel tatuoj sur la dekstra mano de Mussolini. Bonomi kolapsis en nubo de gipso, sub la rubo de la politika kaj sindikata mondo. La ŝtato, sieĝita en Romo de faŝismo, kiu okupis la tutan landon, estis sub la merced de la nigraĉemizoj. Lia aŭtoritato apenaŭ pluvis krom en kelkaj centoj de insuletoj, prefektejoj, urbodomoj, polickazernoj, disigitaj tra Italio, meze de la kreskanta tajdo de la revolucio. Inter la Reĝo kaj la Registaro, la timo pri respondeco komencis ŝteliri, la fendo pligrandiĝis.

Malnova ruzo de konstituciaj registaroj: la reĝo dependis de la armeo kaj la Senato, la registaro de la polico kaj de la Parlamento.

Tio ne mankis vekti la malfidon de la liberala burĝaro kaj de la laboristoj.

Kiam Mussolini (aŭgusto 1922) anoncis al la lando, ke faŝismo estas preta ekkapti la potencon, la registaro, en supera klopodo, klopodis malhelpi la ribelon kaj rompi la faŝisman ĉirkaŭadon per laborista kaj kamparana ribelo. La ĝenerala striko eksplodis en aŭgusto, laŭ ordono de ia Komitato de Publika Sekureco, kiu grupigas la demokratajn, socialismajn, respublikanajn partiojn kaj la Ĝeneralan Konfederacion de la Laboro. Estis ĉi tio

kion oni nomis la "leĝa striko", la lasta batalo, kiun la defendantoj de libereco, demokratio, leĝeco kaj ŝtato faris kontraŭ la armeo de la nigraj ĉemizoj. Mussolini finfine sukcesos frakasi la plej danĝeran kontraŭulon, la solan teruran, de la faŝisma puĉo, tiun ĉi ĝeneralan strikon, kiu dum tri jaroj minacis, ĉiumomente, rompi la dorson de la Revolucio, tiu ĉi kontraŭrevolucia striko, kiun li batalis de tri jaroj, sisteme batalante kontraŭ la sindikataj organizaĵoj de la proletaro. Deĉenigante la kontraŭrevolucion de la laboristoj kontraŭ la faŝismo, la registaro kaj la liberala kaj reakcia burĝaro kalkulis rompi la ribelan impulson de la nigraj ĉemizoj, tiel forigante de la ŝtato, ankoraŭ dum kelka tempo, la danĝeron de revolucia regado. Sed samtempe, ke la faŝismaj teamoj de teknikistoj kaj faklaboristoj anstataŭis la strikistojn en la publikaj servoj, la terura perforto de la nigraj ĉemizoj disbatis, en dudek kvar horoj, la armeon de defendantoj de la Ŝtato kunveninta sub la ruĝa flago. de la Ĝenerala Konfederacio de la Laboro. Ne estis en oktobro, estis en aŭgusto kiam la faŝismo gajnis la decidan venkon por la konkero de la ŝtato. Post la bankroto de la "laŭleĝa striko", Facta, malforta, honesta kaj lojala viro, konservis sian postenon nur por kovri la Reĝon.

Kvankam la programo de faŝismo, tiu programo de 1919, en kiu la nigraĉemizoj de la maljuna gvardio sincere kredis, estis respublika, la Reĝo ne plu bezonis la lojalecon de Facta: antaŭ la puĉo, Mussolini donis la signalon de ribelo al la krio "Longa". vivu la Reĝo!" La faŝisma puĉo havis neniel la teatran karakteron, kiun iuj oficialaj Plutarkoj, malsanaj de elokventeco, retoriko kaj literaturo, volis atribui al ĝi. Neniuj grandaj vortoj, ornamaj sintenoj, gestoj à la Julius César, à la Cromwell kaj à la Bonaparte. La legioj kiuj marŝis sur la ĉefurbo estis, feliĉe, ne la legioj de Cezaro revenantaj de Gaŭlio, kaj Mussolini ne estis vestita en la romia stilo. La historio ne estas skribita laŭ la kromo de la okazo aŭ laŭ la toloj de oficialaj pentristoj. Estas malfacile kompreni, kiel la Napoleono pentrita de Davido povis havi tiun ĉi genion tiel klaran, tiel precizan, tiel modernan, kiu faras lin homo tiel malsama de tiu Napoleono pentrita de Davido aŭ skulptita de Canova, ke Mussolini estas malsama de Julio Cezaro. aŭ Bartolomeo Colleoni. Ni vidas, en certaj kromoj, la nigrajn ĉemizojn ĉirkaŭpromeni,

dum la ribelo de oktobro 1922, tra Italio ĉio ornamita per arkoj de Tito, tomboj, maŭzoleoj, kolonoj, enirhaloj, statuoj, sub ĉielo popolita de agloj, kvazaŭ la bato La faŝisma ŝtato havus la Italion de Ovidio kaj Horacio kiel sia scenejo, la herooj de la romiaj legianoj kaj Jupitero mem kiel manaĝero, okupita pri savado de konstituciaj aspektoj per la klasikismo de la surscenigo.

Aliaj montras al ni Mussolini de 1922 "kun 1830 okuloj", romantikan Mussolini perditan en novklasika pejzaĝo: jen li, ĉu piede, ĉu surĉevale, ĉe la kapo de siaj legianoj, tiu ĉi pala kaj ridetanta heroo, kiu interpretas la historion en la stilo de kromoso! Sur tiu ĉi fono de ruinitaj akveduktoj, en tiu ĉi severa kaj fatala romia kampanjo, Mussolini ŝajnas elstari el pentraĵo de Poussin, elegio de Goethe, dramo de Pietro Cossa, verso de Carducci aŭ de d'Annunzio; ŝajnas, ke liaj pantalonpoŝoj estas plenigitaj per libroj de Nietzsche. La kromoj estas la apoteozo de la tuta malbona gusto de la itala kulturo kaj literaturo de la lastaj kvindek jaroj.

Antaŭ ĉi tiuj bildoj de la faŝisma puĉo, oni surprizas, ke Mussolini povis renversi la registaron de Facta kaj kapti la potencon.

Sed la Mussolini de oktobro 1922 ne estas tiu de la kromoso: li estas moderna homo, malvarma, aŭdaca, perforta kaj kalkulanta. Antaŭ la insurekcio, ĉiuj kontraŭuloj de la faŝismo, la sindikataj organizaĵoj de la laboristoj, la komunistoj, la partioj (socialismaj, respublikanoj, katolikaj, demokrataj, liberalaj) estas ekster batalo. Definitive strangolita en aŭgusto, la ĝenerala striko ne plu povus rompi la dorson de la ribelo: la laboristoj ne plu kuraĝus forlasi sian laboron kaj surstrati. La sangaj reprezalioj, per kiuj la "leĝa striko" estis subpremita por ĉiam, frakasis la batalan spiriton de la proletaro. Tuj kiam Mussolini, en Milano, levis la nigran flagon de la ribelo, la faŝismaj teamoj de teknikistoj kaj specialigitaj laboristoj rapide kaptis ĉiujn strategiajn punktojn de la teknika organizo de la Ŝtato. Post dudek kvar horoj, la tuta Italio estas armee okupata de 200 000 nigraj ĉemizoj. La policaj fortoj, la fusilistoj, la reĝaj gardistoj estas nesufiĉaj por restarigi ordon en la lando. Kie ajn polictrupoj provas forpeli nigraĉemizojn el okupataj pozicioj, atakas

malsukcesi sub la fajro de faŝismaj maŝinpafiloj. El Peruĝo, ĉefsidejo de la revolucio, la membroj de la kvarmvirato, aŭ armea revolucia komitato, Bianchi, Balbo, de Vecchi kaj de Bono, direktas la ribelan agadon laŭ la plano desegnita de Mussolini en ĉiuj ĝiaj detaloj. Kvindek mil viroj koncentriĝas en la romia kamparo, pretaj marŝi sur la ĉefurbon: ĝi estas al la krio de "Vive le Roi!" ke la nigraĉemiza armeo sieĝas Romon, kaj en Romo estas ne nur la registaro, estas ankaŭ la Reĝo. Kvankam la lojaleco de Mussolini, kiu baziĝas sur revolucia armeo, ankoraŭ ne havis tempon maljuniĝi, konstitucia Reĝo devas preferi ĝin al la lojaleco de senarmigita registaro. Kiam la Konsilio de Ministroj decidis submeti al la subskribo de la reĝo la dekreton kiu establas sieĝstato en la tuta Italio, la reĝo, ŝajnas, rifuzas subskribi. Ni ne scias precize kio okazis en ĉi tiu cirkonstanco; kio estas certa estas, ke la sieĝa stato estis deklarita, sed ke ĝi daŭris nur duontagon. Tro malmulte, se la Reĝo subskribus la dekreton; iom tro, se, vere, li ne subskribis ĝin.

Per la revoluciaj taktikoj, kiujn ĝi sisteme aplikis dum tri jaroj da sanga lukto, la faŝismo transprenis la ŝtaton longe antaŭ la eniro de la nigraĉemizoj en la ĉefurbon. La ribelo nur renversis la registaron. Nek la sieĝstato, nek la malpermeso de Mussolini, nek armita rezisto povus esti malhelpinta la faŝisman puĉon en 1932. "Mi ŝuldas al Mussolini, diris Giolitti, ke li eksciis, ke ne kontraŭ la programo de revolucio ŝtato devas sin defendi, sed kontraŭ siaj taktikoj. Li konfesis ridetante, ke li ne povis profiti tiun ĉi lecionon.

VIII

VIRINO: HITLER

Germanio ne estas Italio, ironie diras tiuj, kiuj rifuzas kredi je la danĝero de Hitler. Pli ĝuste estus diri, ke la taktikoj de Hitler ne estas de Mussolini. Ĉar mi ĵus estis en Germanujo por atente raporti al la torina ĵurnalo La Stampa pri tio, kion oni nomas la hitlera danĝero, okazis al mi, plurfoje, ke oni demandis min, ĉu Hitler povas esti konsiderata la germana Mussolini.

Mi memoras, ke mi respondis al S-ro Simon, direktoro de la Frankfurter Zeitung, kiu faris al mi tiun ĉi demandon, ke Italio de 1919 ĝis 1922, kaj eĉ poste, ne tolerus Hitleron. Mia respondo ŝajnis mirigi S-ron Simon, kiu ĉesigis la konversacion.

En realeco, Hitler estas nur karikaturo de Mussolini. Kiel certaj italaj Plutarkoj malsanaj de elokventeco, retoriko kaj literaturo, kaj la naciistoj de preskaŭ ĉiuj landoj de Eŭropo, Hitler vidas en Mussolini nur specon de Julio Cezaro en surtuto kaj cilindra ĉapelo, difektita de legado de Nietzsche kaj Barres, tre scivolema pri tio. la ideoj de Ford kaj la Taylor-sistemo, kaj subtenanto de industria, politika kaj morala normigado. Tiu ĉi fiera kaj dika aŭstro, kun malmolaj kaj suspektindaj okuloj, kun tenaca ambicio, kun cinikaj projektoj, povas bone havi, kiel ĉiuj aŭstroj, certan guston por la herooj de la antikva Romo kaj por la itala civilizacio de la Renesanco, sed li havis sufiĉe. de sento de la ridinda konstati ke la Germanujo de Vajmaro ne povus esti lando de konkero por etburĝo de Supra Aŭstrio alivestita kiel Sylla, Julio Cezaro aŭ kondotisto. Kvankam ankaŭ li enamiĝis al ĉi tia estetikismo, karakteriza por sonĝantoj de diktaturo, oni ne povas kredi, ke li plezure, kiel asertas kelkaj el liaj kontraŭuloj, kisis la bustojn de la kondotuloj de la Renesanco en la muzeoj de Munkeno. Vi devas esti justa kun li. Li volas imiti Mussolini, sed kiel homo el la Nordo, germano, kredas, ke li povas imiti homon el la sudo, latinon. Li kredas je la ebleco modernigi Mussolini interpretante lin en la germana maniero, kio eĉ ne estas a

maniero ironigi klasikismon. Lia ideala heroo estas Julio Cezaro vestita kiel Tirolo.

Oni surprizas vidi la klimaton de Vajmara Germanio tiel favora al karikaturado de Mussolini, kiu amuzas eĉ la italan popolon.

Ekzakte kiel ĝi ne similas la buston de la Duce skulptita de Wildt - speco de romia imperiestro, lia frunto streĉita en la sanktaj bandoj de la Pontifex Maximus - same kiel la ĉevala statuo de Mussolini de Graziosi, kiu dominas la stadionon de Bologna. (dekkvinjarcenta aventuristo, tro solida surĉevale por aspekti kiel bone edukita heroo), Hitlero, aŭstro el Braunau, ne similas la portreton, kiun iuj el liaj kontraŭuloj volas doni al ni pri li.

"Hitler," skribas Frederic Hirth, "tro granda admiranto de Stresemann por montri sin afabla al la gvidanto de la nacisocialistoj, havas la fizikon de la meza bavaro aŭ supra aŭstro." Lia tipo estas tiu de ĉiuj viroj de ĉi tiuj landoj. Vi nur devas eniri iun butikon aŭ kafejon en Braunau aŭ Linz en Aŭstrio, Passau aŭ Landshut en Bavario, por trovi ke ĉiuj oficistoj kaj ĉiuj kelneroj aspektas kiel Hitler. Laŭ liaj kontraŭuloj, la sekreto de la persona sukceso de homo, kiu, sen meriti esti prenita kiel iu vendejisto aŭ kelnero en Braunau aŭ Landshut, tamen posedas ĉiujn fizikajn trajtojn de spirita mezboneco de la germana burĝo, estus nenio alia ol lia elokventeco: lia nobla, arda kaj virila elokventeco.

Oni ne riproĉu al Hitler, ke li sukcesis, per sia propra elokventeco, trudi feran disciplinon al centoj da miloj da raciaj viroj, varbitaj el inter veteranoj, kies koroj estis malmoligitaj pro kvarjara milito. Estus maljuste riproĉi lin, ke li povis persvadi ses milionojn da balotantoj voĉdoni por politika, socia kaj ekonomia programo, kiu ankaŭ estas parto de lia elokventeco. Ne temas pri konstato, ĉu la sekreto de lia persona sukceso kuŝas en liaj vortoj aŭ en lia programo. Ne estas laŭ ilia elokventeco, nek laŭ ilia programo, ke oni juĝas la katilinarojn: sed laŭ ilia revolucia taktiko. Estas demando, ĉu Weimar Germanio estas vere minacata per puĉo

Hitleriana, tio estas, scii, kiaj estas la revoluciaj taktikoj de tiu tro elokventa Katilino, kiu volas kapti la Reich kaj trudi sian personan diktatorecon al la germana popolo.

La batalorganizo de la Nacisocialisma Partio estas modeligita sur la revolucia organizo de Faŝismo inter 1919 kaj 1922, antaŭ la puĉo. La reto de Hitleraj kernoj, kies centro estas Munkeno, etendiĝas de urbo al urbo tra la tuta Germanio. La nacisocialismaj ataktrupoj, rekrutitaj de veteranoj kaj organizitaj armee, konsistigas la revolucion spinon de la partio. En la manoj de gvidanto, kiu sciis uzi ilin, ili povus reprezenti tre gravan danĝeron por la Reich. Kontrolitaj de iamaj oficiroj de la Imperio, armitaj per revolveroj, obusoj kaj bastonoj (deponejoj de municio, fusiloj, maŝinpafiloj kaj flamĵetiloj, estas disvastigitaj tra Bavario, en Rejnlando, kaj laŭ la orienta limo), ili konsistigas mirinde ekipitan kaj mirinde trejnita armea organizo por ribela agado. Submetitaj al fera disciplino, disbatitaj de la tirana volo de sia estro, kiu deklaris sin senerara kaj kiu ekzercis neforgeseblan diktatorecon ene de la partio, la ataktrupoj de Hitler ne estis la armeo de la nacia revolucio de la germana popolo, sed la blinda instrumento de La ambicioj de Hitler.

Tiuj ĉi veteranoj de la Granda Milito, kiuj revis marŝi al la konkero de la Reich kaj batali, sub svastikaj flagoj, por la libereco de la germana patrujo, vidas sin reduktitaj al servi la ambiciajn planojn kaj personajn interesojn de elokventa kaj cinika politikisto. , kiu ne povis koncepti revolucion krom kiel banala antaŭurba gerilo kontraŭ Komunistaj Ruĝaj Gardistoj, senfina serio de malhonoraj konfliktoj kun laboristoj en sia dimanĉa plej bona aŭ malsatantaj senlaboruloj, de balotkonkero de la Reich apogita per kelkaj revolverpafoj en la antaŭurboj de la grandaj urboj.

En Koenigsberg, Stutgarto, Frankfurto, Kolonjo, Duseldorfo, Essen, oficiroj de la hitleraj ataktrupoj konfesis al mi, ke ili sentas sin reduktitaj al la rango de Pretoriana Gvardio de revolucia gvidanto, kiu trejnas sin por praktiki, kontraŭ siaj propraj partizanoj. , la polico. sistemoj kiujn li devos uzi, iam, por trudi sian personan diktatorecon al la germana popolo.

Ene de la Nacisocialisma Partio, la libereco de konscienco, la sento de persona digno, inteligenteco, kulturo, estas persekutataj kun tiu stulta kaj brutala malamo, kiu karakterizas la trianivelajn diktatorojn. Kvankam aŭstra, Hitlero ne havas sufiĉe da spriteco por kompreni, ke certaj formuloj de la malnova disciplino de la jezuitoj nun estas superjaritaj eĉ en la Societo de Jesuo, kaj ke estas danĝere voli apliki ilin al partio, kies programo estas batali por la nacia libereco de la germana popolo. Ni ne gajnas batalojn, batalis en la nomo de libereco, kun soldatoj kutimaj mallevi la okulojn.

Sed ne nur per policaj metodoj, per la praktiko de denunco kaj hipokriteco, Hitler malbonigas siajn partizanojn, estas ankaŭ per sia revolucia taktiko. Ekde la morto de Stresemann, la elokventeco de Hitler fariĝis ĉiam pli heroa kaj minaca, sed liaj revoluciaj taktikoj malrapide evoluis al parlamenta solvo de la problemo de ŝtatkonkero. La unuaj simptomoj de tiu ĉi evoluo devenas el 1923. Post la fiasko de la puĉo de Hitler, Kahr kaj Ludendorff en Munkeno en 1923, ĉio el la revolucia perforto de Hitler rifuĝis en lia elokventeco. La nacisocialismaj ŝtormsoldatoj iom post iom iĝis speco de la stratvendistoj de reĝo Hitler. Ilia gvidanto fariĝas pli kaj pli naŭza pro la perforto. La pafoj vundis liajn orelojn. Sed post la morto de Stresemann komenciĝis la vera krizo de la Hitlera Partio. Nur ĉi tiu granda kontraŭulo povus devigi Hitler meti siajn kartojn sur la tablon, ne trompi ĉe la revolucia ludo. Stresemann ne timis Hitler; li estis paca viro kun certa gusto por perfortaj metodoj.

En parolado farita la 23-an de aŭgusto 1923, ĉe renkontiĝo de industriistoj, Stresemann deklaris ke li ne hezitus recurri al diktatoraj rimedoj se cirkonstancoj postulus tion. En 1923, la ataktrupoj de Hitler ankoraŭ ne fariĝis la stratvendistoj de reĝo-Hitler, tio estas, organizo de pretorianoj; tiuj trupoj tiam estis revolucia armeo kiu kredis batali por la libereco de la germana patrujo.

La morto de Stresemann permesis al Hitler prirezigni la taktikon de perforto, kiu tre malpliigis la influon de la ŝtormsoldatoj en la partio. Sturmtrupoj estas la malamiko. Estas la ekstremistoj de sia propra partio, kiuj timigas Hitler. La taktiko de perforto estas ilia forto. Atentu Hitler, se liaj batalteamoj fariĝis tro fortaj: ĉi tio

estus eble la puĉo, sed certe ne estus la
la diktatoreco de Hitler.

La ataktrupoj, kiuj nur hieraŭ pensis batali por la konkero de la Reich, ekkomprenas, ke ne per interŝanĝo de bastonoj kaj revolveraj pafoj kun komunistaj laboristoj oni povas kapti la ŝtaton. La ribeloj, kiuj okazas de kelka tempo inter la nacisocialistoj, ne ŝuldiĝas, kiel Hitler asertas, al la senluziigita ambicio de kelkaj subuloj, sed al la profunda malkontento de la batalteamoj pro la nesufiĉo de Hitler, kiu pravas, tago. tage, pli nekapabla klare prezenti la problemon de la konkero de potenco sur insurekcia tereno.

Ekde la bruega voĉdona sukceso, kiu sendis cent hitlerajn deputitojn al Reichstag, la kontraŭstaro al la oportunismaj taktikoj de Hitler, ene de la partio mem, pli kaj pli klare eliris favora al ribela solvo de la problemo de la konkero de la ŝtato. Hitler estas akuzata, ke li ne havas kuraĝon alfronti la danĝerojn de revoluciaj taktikoj, ke li timas revolucion. Unu el la gvidantoj de la ataktrupoj diris al mi en Berlino, ke Hitler estas Julio Cezaro, kiu ne povas naĝi, ĉe la rando de Rubikono tro profunda por vadejo. Lia brutaleco al siaj propraj subtenantoj povas esti klarigita nur per lia timo ke lia mano estos devigita, ke ekstremistoj, ŝtormsoldatoj, bruligitaj cerboj, puŝos lin laŭ la vojo de ribelo. Li ŝajnas dominata de la zorgo protekti sin kontraŭ la ekstremistoj de lia partio, subigi siajn ataktrupojn, por igi ilin obeema instrumento al lia volo.

Kiel ĉiuj katilinoj, kiuj hezitas inter kompromiso kaj ribela agado, Hitler estas devigita, de tempo al tempo, fari koncedojn al la ekstremistoj - tiel la forlaso de la Reichstag fare de la nacisocialismaj deputitoj. Sed liaj koncedoj neniam igas lin perdi de vido la celon de lia revolucia oportunismo: la jura konkero de potenco. Certe estas, ke rezignante perforton, ribelan agadon, armitan lukton por la konkero de la Ŝtato, li ĉiam pli distancigas sin de la revolucia spirito de siaj partizanoj - estas certe, ke ĉio ĉi dum la nacisocialismo gajnas sur parlamenta tereno, ĝi perdas ĝin. sur revolucia tereno. Hitler sciis, tamen, ke tiamaniere li certigis la simpatian de ĉiam pli grandaj amasoj da balotantoj, kaj

ke li gajnu por sia politika programo la subtenon de la grandega plimulto de la etburĝoj, kiun li bezonas por forlasi sian danĝeran rolon de Katilino kaj povi ludi la pli sekuran de plebiscita diktatoro.

Efektive, la krizo kiu funkcias Nacisocialismo povus esti nomita krizo de "socialdemokratigo". Ĝi estas malrapida evoluo al laŭleĝeco, al juraj formoj kaj metodoj de politika lukto: Nacisocialismo estas revolucia armeo en la procezo de iĝi enorma voĉdona organizo, speco de Nacia Bloko konsideranta la bastonon kiel unu el tiuj junularaj pekoj kiuj kreas malbonajn. reputacioj, sed ne malhelpu geedziĝojn de intereso. Esence, ne povante serioze preni Mussolini, la germanaj patriotoj prenis lian karikaturon grave. Estas malnova historio, ke en Germanujo la patriotoj estas nur la karikaturo de la bonaj germanoj.

Inter la koncesioj promesitaj de Hitler al la ekstremistoj de sia partio en la lastaj tempoj estas la kreado en Munkeno de lernejo por la trejnado de ataktrupoj en insurekciaj taktikoj. Sed kio estas la ribela taktiko de Hitler? La gvidanto de Nacisocialismo ne prezentas la problemon de la konkero de la Ŝtato kiel marksisto prezentus. Ni povas vidi, ke li subtaksas la gravecon de la rolo de sindikataj organizoj de laboristoj en la defendo de la ŝtato. Tiun rolon li juĝas ne kiel marksisto, aŭ simple kiel revoluciulo, sed kiel reakciulo. Anstataŭ batali kontraŭ la sindikataj organizaĵoj de la proletaro, ĝi frapas la laboristojn. Ĝia ĉaso al la komunisto estas nur ĉaso al la laboristo. Kio pravigis la taktikon de perforto adoptita de la nigraj ĉemizoj de Mussolini kontraŭ laboristaj organizoj estis la neceso ekstermi ĉiujn organizitajn fortojn, politikajn aŭ sindikatajn, proletajn aŭ burĝajn, ĉu ili estis sindikatoj, de kooperativoj, de ĵurnaloj, de laboristaj rondoj, de Laborborsoj aŭ de politikaj partioj, malhelpi la ĝeneralan strikon, kaj rompi la komunan fronton de la registaro, de la Parlamento kaj de la proletaro. Sed nenio pravigas la stultan kaj kriman malamon de la hitleranoj kontraŭ la laboristoj kiel laboristoj.

La persekutado de la laboristoj neniam prenis la reakciajn partiojn, kiuj volas kapti demokratian ŝtaton unu paŝon plu sur la vojo al ribelo. Tio, kion Hitler devas plenumi ĝisfunde kaj sisteme, por eligi sian partion el la enorma premo de la organizitaj amasoj, estas

la batalo kontraŭ sindikatoj. Ne nur la Reichswehr kaj la polico estas konfiditaj pri la defendo de la ŝtato: la taktiko de la Reich-registaro konsistas en alfronti la ataktrupojn de Hitler kontraŭ la armitaj teamoj de la Komunistaj Ruĝaj Gvardioj kaj la sindikatoj de laboristoj. La defendilo de la Reich kontraŭ la Hitler-danĝero estas la striko. La oportunismo de Hitler estas je la merced de tiu taktiko de striko, kiu paralizas la tutan ekonomian vivon de urbo aŭ regiono, kaj batas en la koron la interesojn de ĉi tiu mem burĝaro, el inter kiuj Hitler varbas siajn elektistojn. Ĝuste per la taktiko de strikoj, per tiuj batoj en la dorso de la naciŝocialismaj ataktrupoj, la germana proletaro devigis Hitler forlasi la faŝisman taktikon de la lukto kontraŭ la sindikataj organizaĵoj de la laboristoj, kaj fari sian ribelan armeon. , grandioza instrumento por la konkero de la Ŝtato, speco de libervola polico por bataletoj en la antaŭurboj kontraŭ la komunistoj. En realeco, ĉi tiu antaŭurba milito estas tre ofte nenio alia ol ĉaso al la laboristo kiel laboristo. Jen kio restas de la revolucia taktiko de Mussolini en la apliko farita de ili de reakcio.

Nenio havas tenon sur Hitler krom tio, kio minacas lian oportunisman politikon. Kio decidis lin, post kelkaj malsukcesaj provoj, forlasi la taktikojn de Mussolini kontraŭ la sindikataj organizaĵoj de laboristoj, estis ne nur la zorgo malpliigi la influon de la ŝtormsoldatoj ene de la partio, reduktante la politikan signifon de ilia revolucia rolo. Li bone scias, ke la neevitebla reago de la proletaro, la ĝenerala striko, influos antaŭ ĉio la interesojn de amasoj da balotantoj. Tamen li ne volas perdi la favoron de la burĝaro, esenca elemento de lia balotstrategio. Ĝi celas la konkeron de la ŝtato nur per la konkero de la Reichstag. Li ne volas renkonti la teruran potencon de la sindikataj fortoj de la proletaro, kiuj baras al li la vojon al ribelo. Estas sur la balota tereno, sur la tereno de leĝeco, ke li volas engaĝi la Reich-registaron kaj la proletaron en la decida batalo por potenco. Ĉi tiu senutila antaŭurba gerilo, kiu alfrontas la ataktrupojn de Hitler, nun kaptitojn de amaso de ses milionoj naciŝocialismaj balotantoj, kontraŭ la armitaj per la komunistaj ruĝaj gardistoj, ludas la ludon de la grandaj sindikataj organizaĵoj kaj de la parlamenta socialdemokratio same kiel tiun. de la registaro de la

Reich, nacistaj balotaj masoj, kaj dekstraj partioj.
Iu devas instrui al komunistoj prudenton kaj modestecon.

Sed ĉu Hitler estas certa, ke liaj batalteamoj longe rezignos rezigni sian revolucion? Ilia rolo ne estas batali kontraŭ la Ruĝaj Gardistoj en la laboristaj antaŭurboj, sed transpreni la ŝtaton. Ne nur por marŝi kontraŭ la komunistaj teamoj, por la profito de ĉiuj tiuj, kiuj timas la bolŝevikan danĝeron, tio estas por la profito de la patriota burĝaro, same kiel de la socialdemokratio, ili konsentis kliniĝi. iliaj dorsoj al la brutala kaj cinika diktaturo de Hitler. Ili volas marŝi kontraŭ la registaro de la Reich, kontraŭ la parlamento, kontraŭ la socialdemokratio, kontraŭ la sindikataj organizaĵoj de la proletaro, kontraŭ ĉiuj fortoj, kiuj baras al ili la vojon al ribelo. Kaj se Hitler mem... Malgraŭ siaj brilaj balotsukcesoj, Hitler ankoraŭ estis tre malproksime de havi Vajmaran Germanion en siaj manoj. La fortoj de la proletaro estas ankoraŭ sendifektaj: tiu ĉi terura armeo de laboristoj, la sola timinda malamiko de la nacistaj revolucio, estas pli forta ol iam, staranta, sendifekta, preta ĝis la fino defendi la liberecon de la germana popolo. Nur maŝinpafiloj ankoraŭ povas malfermi la breĉon al la alsturmo de Hitler. Morgaŭ, eble, estos tro malfrue.

Kion atendas Hitler por forlasi sian danĝeran oportunismon? Ke la nacistaj revolucio estas malliberulo de la Parlamento? Li timas esti eksterleĝa. Ne estas en Sylla, en Cezaro, en Kromvelo, en Bonaparte aŭ en Lenin, ke tiu karikaturo de Mussolini pozas kiel la liberiganto de la germana patrujo. Ĝi estas kiel defendanto de la leĝo, kiel restaŭristo de nacia tradicio, kiel servisto de la ŝtato. Ni devas ĉiam esti singarda kontraŭ la ĝentileco de diktatoroj. La estonteco de ĉi tiu speco de civita heroo verŝajne ne lumigos lian revolucion pasintecon. "Hitler, Giolitti dirus, estas viro kun granda estonteco malantaŭ si. Kiaj perditaj ŝancoj! Kiom da fojoj li estus povinta transpreni la ŝtaton, se li sciis profiti favorajn cirkonstancojn! Malgraŭ lia elokventeco, liaj voĉdonaj sukcesoj, lia ribela armeo, malgraŭ la nediskutebla prestiĝo de lia nomo kaj la legendoj kiuj kreiĝis ĉirkaŭ lia figuro kiel agitanto, gvidanto de homamasoj, perforta katilino kaj sen

skrupuloj, malgraŭ la pasioj kiujn li vekas ĉirkaŭ li kaj lia danĝera influo al la fantazio kaj la spirito de aventuro de germana junularo, Hitler ne estas cezaro. Mi aŭdis, en Moskvo, ke bolŝeviko, kiu estis unu el la ĉefaj ekzekutistoj de la insurekcia taktiko de Trockij dum la puĉo de oktobro 1917, doni ĉi tiun eksterordinaran juĝon de Hitler: "Li estas nur ino. La spirito de Hitler estas vere profunde ina spirito: lia inteligenteco, liaj ambicioj, lia propra volo havas nenion virilan ĉe ili. Li estas malforta viro, kiu rifuĝas en brutalecon por maski sian mankon de energio, siajn surprizajn malfortojn, sian malsanan egoismon, sian senhelpan fierecon. Tio, kio troviĝas ĉe preskaŭ ĉiuj diktatoroj, kio estas unu el la karakterizaĵoj de ilia maniero juĝi homojn rilate la okazaĵojn, estas ilia ĵaluzo. Diktaturo ne estas nur formo de registaro, ĝi estas la plej kompleta formo de ĵaluzo, en ĉiuj siaj aspektoj: politika, morala, intelekta. Kiel ĉiuj diktatoroj, Hitler estas pelita multe pli de siaj pasioj ol de siaj ideoj. Lia sinteno al liaj plej maljunaj subtenantoj, liaj ataktrupoj, kiuj sekvis lin de la unua momento, kiuj restis fidelaj al li en la malfeliĉo, kiuj kunhavis humiliĝojn, danĝerojn, malliberejon, kiuj faris lian gloron kaj ĝian potencon, klarigeblas nur per sento pri kiu nur tiuj, kiuj ne konscias pri la speciala naturo de diktatoroj, ilia perforta kaj timema psikologio, estos surprizitaj. Hitler ĵaluzas pri tiuj kiuj helpis lin iĝi elstara figuro en germana politika vivo. Li timas ilian fierecon, ilian energion, ilian batalspiriton, tiun kuraĝan kaj neinteresan volon kiu igas la ataktrupojn de Hitler danĝera ilo de potenco. Li uzas sian tutan brutalecon por humiliigi ilian fierecon, por sufoki ilian liberecon de konscio, por malklarigi iliajn personajn meritojn, por transformi siajn anojn en servistojn sen digno. Kiel ĉiuj diktatoroj, Hitler amas nur tiujn, kiujn li povas malestimi. Lia ambicio estas iam povi korupti, humiliigi kaj sklavigi la tutan germanan popolon, nome de la libereco, gloro kaj potenco de Germanio.

Estas io malklara, dusenca, malsane sekse en la oportunismaj taktikoj de Hitler, en lia malemo al revolucia perforto, en lia malamo al ĉiuj formoj de individua libereco kaj digno. En la vivo de la popoloj, en tempoj de granda malfeliĉo, post militoj, invadoj, malsatkatastrofoj, ĉiam estas homo, kiu

el la amaso eliras, kiu trudas sian volon, sian ambicion, siajn rankorojn, kaj kiu "prenas venĝon kiel virino" al la tuta popolo pro la perditaj libereco, potenco kaj feliĉo. En la historio de Eŭropo estas la vico de Germanio. Hitler estas la diktatoro, la virino kiun Germanio meritas. Estas lia virineca flanko kiu klarigas la sukceson de Hitler, lian superregadon super la homamaso, la entuziasmon kiun li vekas en germana juneco. En la okuloj de la etburĝoj, Hitler estas pura, asketo, mistikulo de agado, speco de sanktulo. Ne Katilino ni aplaŭdas en li. "Li ne kuras pro sia konto ajnan historion de virinoj", asertas unu el siaj kinejoj Oni prefere diru, pri la diktatoroj, ke li ne kuras pro ilia konto ajnan historion de viro.

En la vivo de ĉiuj diktatoroj, estas kelkfoje momentoj, kiuj lumigas la maltrankvilan, malsanan, seksan fonon de ilia potenco. Estas krizoj, kiuj malkaŝas ĉion - la inan flankon de sia karaktero. En la rilato inter la diktatoro kaj liaj subtenantoj, tiuj krizoj plej ofte manifestiĝas per ribeloj. Minacata je regado, siavice de tiuj, kiujn li humiligis kaj sklavigis, la diktatoro defendas sin per ekstrema energio kontraŭ la ribelo de siaj subtenantoj: estas la virino, kiu defendas sin en li. Kromvelo, Lenin, Mussolini ĉiuj spertis ĉi tiujn krizojn. Kromvelo ne hezitis uzi feron kaj fajron por sufoki la ribelon de la "niveluloj", tiu speco de angla komunisto de la 17-a jarcento. Lenin ne kompatis la ribelajn maristojn de Kronŝtadt. Mussolini estis severa kontraŭ la nigraĉemizoj de Florenco, kies ribelo daŭris jaron, ĝis la vespero de la puĉo. Estas surprize, ke Hitler ankoraŭ ne devis batali kontraŭ ĝenerala ribelo de siaj ŝtormsoldatoj. La partaj ribeloj, kiuj sekvas unu la alian preskaŭ ĉie en Germanio en la vicoj de la hitleraj batalteamoj, estas eble nur la unuaj simptomoj de neevitebla krizo. Oportunismo, dum revolucio, estas krimo, kiun oni pagas. Ve al diktatoroj, kiuj metas sin ĉe la kapo de revolucia armeo kaj retiriĝas antaŭ la respondeco de puĉo. Povas esti, ke ili sukcesas, per ruzo kaj kompromiso, laŭleĝe ekkapti la potencon, sed la diktatorecoj, kiuj estas la rezulto de "combinazione" estas nur duondiktaturoj. Ili ne estas daŭraj. La legitimeco de diktaturo konsistas en ĝia revolucia perforto: ĝi estas la puĉo kiu donas al ĝi la forton por firme starigi sin. Estis eble la destino de Hitler veni al potenco per a

kompromiso de parlamenta karaktero. Por malhelpi la ribelon de siaj batalteamoj, restas al ĝi nur deturni ilin de la konkero de la ŝtato, transponi ilian revolucion ralon de la ebena de interna politiko al tiu de la ekstera politiko. Ĉu la problemo de la orientaj limoj ne estis dum kelka tempo la ĉeftemo de la elokventeco de Hitler? Sed estas fakto kiu gravas, ke la estonteco de Germanio dependas de parlamenta kompromiso prefere ol puĉo. Diktatoro, kiu ne kuraĝas kapti la potencon per revolucia perforto, ne povas timigi Okcidentan Eŭropon, decidite defendi sian liberecon ĝis la fino.

Noto por la eldono de 1948.

Mi havas nenion por ŝanĝi en tio, kion mi skribis pri Hitler antaŭ dek ok jaroj, inter novembro 1930 kaj aprilo 1931, en la ĉapitro, kiun la leganto ĵus legis. Hitler ne prenis la potencon en Germanio en januaro 1933 per puĉo, sed per parlamenta kompromiso, danke al la kunkulpeco de Hindenburg kaj von Papen. En junio 1934, mi estis deportita al la insulo Lipari: mi eksciis el la gazetoj, ke Hitler, en sia fama "purigo", ekstermis siajn plej maljunajn kunlaborantojn, la "malmolajn", la ekstremistojn de la Nacisocialisma Partio. . Mi antaŭvidis, kaj anoncis, la ribelon kaj la tragikan finon de la gvidantoj de la ataktrupoj de Hitler. Mi neniam vidis aŭ renkontis Hitler en mia vivo: la portreto, kiun mi desegnis de li antaŭ dek ok jaroj, restas okulfrape intuicia.

La nuna politika situacio en Germanujo povas nur mirigi tiujn, kiuj scias, kiomgrade la germana popolo ĉiam havis senton de civitana digno. Ni devus konfesi Vajmaran Germanion, kiu estis tre malsana, ĝiaj regantaj klasoj, sia burĝaro, ĝiaj intelektaj elitoj, kiuj estis tre profunde demoralizitaj aŭ koruptitaj, kredi ilin kapablaj subiĝi, sen reagi, al diktaturo, kiun Hitler mem ne faris. ne kuraĝu trudi al ili per perforto. Ni ne akceptas diktatorecon; ni suferas ĝin. Eĉ se ĝi estis trudita de revolucio, ni nur suferas ĝin post batali ĝin ĝis la fino.

Estas ridinde aserti, ke la rusa burĝaro ne defendis sin kontraŭ la bolŝevikoj. Pri la eventoj de oktobro 1917, mi senĉese defendis Kerenskij kontraŭ la akuzo, ke mi ne povis certigi la defendon de la ŝtato kontraŭ la ribela agado de la Ruĝaj Gvardianoj. Kiel ĉiuj liberalaj kaj demokrataj registaroj, la registaro de Kerensky povis defendi la ŝtaton nur per policiniciatoj. La liberala tekniko de defendo de la ŝtato nenion povis kaj ne povas fari kontraŭ la tekniko de la komunista puĉo. Ĝi ankaŭ ne povas fari ion kontraŭ la tekniko de la faŝisma puĉo. Same estus ridinde aserti, ke la liberala registaro, la sindikataj organizoj de laboristoj kaj la italaj konstituciaj partioj ne defendis sin kontraŭ la revoluciaj taktikoj de Mussolini. La lukto por potenco,

Italio, daŭris dum kvar jaroj, multe pli sanga ol en Germanio. La diktaturo de Lenin kaj tiu de Mussolini ne estis establita sen furioza lukto. Sed kia forto, kia malmola neceso povus devigi la regantajn klasojn, la burĝaron kaj la intelektajn elitojn de Germanio, akcepti diktatorecon, al kiu neniu revolucia perforto devigas ilin submeti? Ilia spirito de ribelo kontraŭ la Paco de Versajlo, ilia deziro liberigi sin de la politikaj kaj ekonomiaj sekvoj de la milito, ne sufiĉas por pravigi ilian sintenon antaŭ la ebleco de hitlera diktaturo. Inter ĉiuj malbonaĵoj de la malvenko, inter ĉiuj sekvoj de la paco de Versajlo, la plej grava katastrofo, kiu povus trafi la germanan popolon, estus ĉi tiu; perdo de civila libereco. Germanujo, kiu sen rezisto akceptus la diktatorecon de Hitler, Germanio sklavigita al tiu mezbona specio de Mussolini, ne povus trudi sin al la liberaj popoloj de Okcidenta Eŭropo. Jen ja la granda domaĝo de la germana burĝaro.

La sinteno de la burĝaro al la problemo de la ŝtato ne povas esti klarigita en Germanio, kiel iuj asertas, per malkresko de la sento de libereco en moderna Eŭropo. La moralaj kaj intelektaj kondiĉoj de la burĝaro ne estas la samaj en Germanio kiel aliloke. Necesus konfesi tre seriozan dekadenco, kredi la eŭropan burĝaron nekapablan defendi sian liberecon, kaj pensi, ke la estonteco de Eŭropo estas estonteco de civila servuto.

Sed se estas vere, ke la morala kaj intelekta situacio de la burĝaro ne estas la sama en Germanio kiel aliloke, se estas vere ke ĉiuj popoloj de Eŭropo ne posedas samgrade la senton de libereco, tio ne estas malpli vera. ke la problemo de la ŝtato estas prezentita en la samaj terminoj en Germanujo kaj en la aliaj landoj de Eŭropo. La problemo de la ŝtato ne plu estas nur problemo de aŭtoritato: ĝi estas ankaŭ problemo de libereco. Se la policsistemoj montriĝas nesufiĉaj por defendi la ŝtaton kontraŭ la ebleco de komunisma aŭ faŝisma provo, al kiaj rimedoj povas kaj devas recurri registaro sen endanĝerigi la liberecon de la popolo? Ĉi tiuj estas la terminoj en kiuj la problemo de la defendo de la ŝtato estas prezentita en preskaŭ ĉiuj landoj.

La nuna situacio proponas grandajn ŝancojn de sukceso por la ambicioj de la dekstra kaj maldekstra flankoj. La neadekvateco de la mezuroj, planitaj aŭ

adoptita de registaroj por ĉesigi eventualan revolucionan provon, estas tiel grava, ke la danĝero de puĉo devas esti serioze konsiderata en multaj eŭropaj landoj. La aparta naturo de la moderna Ŝtato, la komplekseco kaj delikateco de ĝiaj funkcioj, la graveco de la politikaj, ekonomiaj kaj sociaj problemoj, kiujn ĝi estas vokita solvi, faras ĝin la geometria loko de la malfortoj kaj zorgoj de la popoloj, tiel pligrandigante. la malfacilaĵoj por esti venkitaj por certigi ĝian defendon. La moderna ŝtato estas pli elmetita ol oni povus pensi al la danĝero de revolucio. Estas senvalora konsidero oponi ke, se la liberala tekniko de la defendo de la Ŝtato estas malaktuala, la katinaroj, siaflanke, pruvas en multaj kazoj, ke ili ne scias eĉ pri la esencaj elementoj de la tekniko.moderna tago de la puĉo. Ĉar, se estas vere, ke la katilinoj, en multaj okazoj, ne povis, ĝis nun, profiti de favoraj cirkonstancoj por provi ekkapti la potencon, ne malpli vere estas, ke la revolucia danĝero ekzistas.

En landoj, kie ordo baziĝas sur libereco, la publika opinio malpravas ne zorgi pri la ebleco de puĉo. Konsiderante la situacion en Eŭropo, ĉi tiu ebleco ekzistas ĉie, kaj en libera kaj organizita lando, " polica " Ŝtato, uzi terminon de la 18-a jarcento , kies signifo estas sufiĉe moderna, kaj en lando predanta al malordo. En 1920, en Varsovio, dum unu el tiuj kunvenoj, kiujn la diplomatia korpuso okazigis preskaŭ ĉiutage, ĉe la Apostola Nunciato, por ekzameni la situacion en Pollando invadita de la Ruĝa Armeo de Trockij kaj disŝirita de interna malpaco, mi havis la okazon aŭdi sufiĉe vigla dialogo, ia tre neakademia disertacio pri la naturo kaj danĝeroj de revolucioj, kiu okazis inter la Ministro por Anglio, Sir Horace Rumbold, kaj Monsinjoro Ratti, la Nuna Papo Pio la 11-a, tiam Apostola Nuncio en Varsovio.

Malofta okazo aŭdi estontan Papon defendi la opiniojn de Trockij pri la moderna revolucia problemoj, kontraŭ angla ministro, kaj en ĉeesto de la diplomatiaj reprezentantoj de la ĉefaj nacioj de la mondo. Sir Horace Rumbold deklaris, ke la malordo estas ekstrema en tuta Pollando, ke revolucio neeviteble sekvos, de unu tago al la alia; ke sekve, la diplomatia korpo devus sen

poste forlasi Varsovion. Monsinjoro Ratti respondis, ke efektive la malordo estas granda en la tuta lando, sed ke la revolucio neniam estas la necesa sekvo de la malordo, ke li do konsideras eraro forlasi la ĉefurbon, precipe ĉar la Revolucia danĝero ne estis pli grava en Pollando ol; en ĉiuj aliaj landoj de Eŭropo: li konkludis, ke li ne forlasos Varsovion. En civilizita lando, kie la organizo de la ŝtato estas potenca, respondis la angla ministro, la danĝero de revolucio estas neekzistanta; nur el malordo naskiĝas revolucioj. Monsinjoro Ratti, defendante, sen rimarki tion, la tezon de Trockij, insistis pri sia aserto, ke revolucio estas tiel same ebla en civilizita lando, potence organizita kaj policata, kiel Anglio, kiel en lando en la teno de anarkio, subfosita de la lukto de politikaj frakcioj kaj invadita de malamika armeo, kiel Pollando estis tiutempe. – "Ho neniam! kriis kavaliro Horace Rumbold. Li ŝajnis same malĝoja, same skandaliza pro ĉi tiu kalumnia aserto pri la ebleco de revolucio en Anglio, kiel reĝino Viktorio estis kiam Lord Melbourne unue rivelis al ŝi la eblecon de ŝanĝo de ministerio.

La celo de ĉi tiu libro estas ne skandali tiujn, kiuj kundividas la opiniojn de Sir Horace Rumbold. Ne estas por diskuti la politikajn, ekonomiajn kaj sociajn programojn de la katilinoj, sed montri, ke la problemo de la konkero kaj defendo de la ŝtato ne estas politika problemo, ke ĝi estas tekniko, ke la arto defendi la ŝtaton estas. regata de la samaj principoj, kiuj regas la arton ĝin konkeri, ke la cirkonstancoj favoraj al puĉo ne estas nepre de politika kaj socia naturo kaj ne dependas de la ĝenerala situacio de la lando. Ĉi tio sendube ne povas ne vekii ian maltrankvilon ĉe la liberaj homoj de la plej bone organizitaj kaj civilizitaj landoj de Okcidenta Eŭropo. Ĝuste el tiu ĉi maltrankvilo, tiel natura ĉe libera homo, naskiĝis mia plano por montri, kiel oni venkas modernan Ŝtaton kaj kiel oni ĝin defendas.

Tiu ĉi rolulo de Ŝekspiro, tiu ĉi Bolingbroke, Duko de Hereford, kiu diris ke " veneno ne plaĉas al tiuj, kiuj bezonas ĝin ", estis eble libera homo.

Kiel oni ekkaptas modernan ŝtaton kaj kiel oni defendas ĝin: helpe de ekzemploj prenitaj el la historio (la 18-a Brumaire de Bonaparte) aŭ el pli proksimaj aktualaĵoj (la bolŝevika puĉo de 1917, la marŝo de Mussolini kontraŭ Romo, la neevitebla ascendo de Hitlero).), Malaparte analizas ĉi tie la diversajn metodojn de moderna ribelo. La Duce igis lin pagi por la precizeco de siaj pripensoj kun pluraj monatoj en malliberejo kaj kvin jaroj da hejmaresto...

Kiam ĝi estis publikigita en 1931, Coup Technique estis salutita ĉirkaŭ la mondo kiel "traktato pri la arto de defendado de libereco". La febra klareco de liaj taktikaj teorioj, la arto de la portreto kaj la psikologia fajneco de la aŭtoro aplikita al politika kaj armea personaro ne maljuniĝis. Kaj faru ĉi tiun delonge mankantan libron klasikaĵo , kiun ni finfine povas relegi.

1

Troika , tridirekta štopilo.